

TC
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI
İÇ MİMARLIK PROGRAMI

**İŞLEVİNİ YİTİRMİŞ TARİHİ YAPILARIN BÜRO
YAPILARINA DÖNÜŞTÜRÜLMESİNDEKİ MEKANSAL
SORUNLAR**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Zeynep İNAN**

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Nihal ULUENGİN**

İstanbul-2013

ÖNSÖZ

Yrd. Doç Dr Nihal Uluengin, yüksek lisans programına kabul edildiğim günden itibaren yalnızca öğrenci değil, aynı zamanda kişisel olarak gelişimimle ilgilenmiştir. Tez konum için kendisine götürdüğüm sayısız fikir sonucunda, bana en uygun konuyu önermiş ve tezimin her safhasında değerli eleştirileri ve moral desteği ile yanımda olmuştur.

Annem Nazire İnan ve babam Op. Dr. Ahmet İnan tezime gösterdikleri sevgi ve inanç sayesinde, en yoğun zamanlarda yanımda olarak bana inanmaya devam etmişlerdir.

İkiz kardeşim Fatma İnan ve kardeşim Enes M İnan, İstanbul'da bulunduğumuz dönemdeki kardeşlik bağına ve tezimdeki sonsuz özveri için çok özel teşekkürlerimi sunarım. Onların yoğun desteği olmasaydı yapamazdım.

Eylül 2013

Zeynep İNAN

İÇİNDEKİLER

ŞEKİL LİSTESİ.....	IV
ÖZET.....	X
ABSTRACT.....	XII
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Tezin Amacı.....	2
1.2 Tezin Kapsam ve Yöntemi.....	3
2. TANIM VE KAVRAMLAR	
2.1.Eski Yapı Kavramı.....	4
2.2 İşlev Kavramı.....	5
2.3 Koruma Kavramı, Nedenleri, ve Bilinci.....	7
2.4 Yeniden İşlevlendirme Kavramı.....	9
2.4.1 Yapıların yeniden işlevlendirilmesini gerektiren sebepler.....	11
2.4.1.1 Yapının Orjinal İşlevini Kaybetmesi.....	12
2.4.1.2 Tarihsel Ve Kültürel Faktörler.....	13
2.4.1.3 Yeniden Değerlendirme İle İlgili Genel Hükümler Ve Yönetmelikler....	14
2.4.1.4 Ekonomik Faktörler.....	16
3. TARİHİ YAPILARDA YENİDEN İŞLEVLENDİRME VE İÇ MEKAN UYGULAMALARINA YÖNELİK YÖNTEMLER	
3.1 Tarihi Yapılarda Uygun İşlev Seçimini Etkileyen Unsurlar.....	17
3.1.1 Yapının bulunduğu konum.....	17
3.1.2 Yapının işlevsel kurgusu.....	18
3.1.3 Yapının hacimsel ve mekansal kurgusu.....	18
3.1.4.Mimari kimlik, kültürel miras.....	19
3.2 Yeniden İşlevlendirilen Tarihi Yapılarda İç Mekan Uygulamalarına Yönelik Kurgular.....	20
3.2.1 Yapının genel tarihi, rölöve ve restitüsyon çalışmaları.....	20
3.2.2 Konumsal ve işlevsel kurgular.....	21
3.2.3 Mimari dil.....	21
3.2.4 Yapısal elemanlar.....	22
3.2.5 Dolaşım elemanları.....	22
3.2.6 İç Mekan Atmosferi.....	22

4. BİNANIN KONSEPTİNİ BELİRLEYEN UYGULAMA AŞAMALARI

4.1.Yapıya uygun işlev seçimi.....	24
4.2.Seçilen uygun işlev sonrası yapılabilen uygulamalar.....	25
4.2.1.Mekansal kurguya yapılan uygulamalar.....	25
4.2.2. Strüktürel sisteme yapılan uygulamalar.....	27
4.2.3. Tesisat sistemine yapılan uygulamalar.....	28
4.2.4. Dış cepheye yapılan uygulamalar.....	29
4.2.5.Aydınlatma Sistemine Yapılan Uygulamalar.....	31

5.İSTANBUL'DA UYGULANMIŞ OFİS BİNASI OLARAK KULLANILAN TARİHİ YAPILAR

5.1. TUZ AMBARI

5.1.1 Yapının Yeniden İşlevlendirilmesi.....	35
5.1.2 Yapının Genel Tarihi, Rölöve ve Restitüsyon Çalışmaları.....	37
5.1.3 Tasarım Süreci Ve Mimari Özellikler.....	41
5.1.4.Tuz Ambarı Değerlendirme Sonuçlar.....	46

5.2. PERİLİ KÖŞK BORUSAN CONTEMPORARY

5.2.1 Yapının Yeniden İşlevlendirilmesi.....	47
5.2.2 Yapının Genel Tarihi, Rölöve ve Restitüsyon Çalışmaları.....	49
5.2.3 Tasarım Süreci Ve Mimari Özellikler.....	54
5.2.4.Perili Köşk Değerlendirme Sonuçlar.....	56

5.3. NORM MİMARLIK OFİSİ

5.3.1 Yapının Yeniden İşlevlendirilmesi.....	58
5.3.2 Yapının Genel Tarihi, Rölöve ve Restitüsyon Çalışmaları.....	58
5.3.3 Tasarım Süreci Ve Mimari Özellikler.....	60
5.3.4.Norm Mimarlık Değerlendirme Sonuçlar.....	66

5.4.AUTOBAN MİMARLIK

5.4.1 Yapının Yeniden İşlevlendirilmesi.....	67
5.4.2 Yapının Genel Tarihi, Rölöve ve Restitüsyon Çalışmaları.....	67
5.4.3 Tasarım Süreci Ve Mimari Özellikler.....	70
5.4.4.Autoban Mimarlık Değerlendirme Sonuçlar.....	76

5.5.AJANS MEDIA –TIME OUT BİNASI

5.51 Yapının Yeniden İşlevlendirilmesi.....	78
5.5.2 Yapının Genel Tarihi, Rölöve ve Restitüsyon Çalışmaları.....	79
5.5.3 Tasarım Süreci Ve Mimari Özellikler.....	80

5.5.4.Ajans Media –Time Out Değerlendirme Sonuçlar.....	82
5.6.ÖNEN HOLDİNG YÖNETİM BİNASI	
5.6.1 Yapının Yeniden İşlevlendirilmesi.....	83
5.6.2 Yapının Genel Tarihi, Rölöve ve Restitüsyon Çalışmaları.....	84
5.6.3 Tasarım Süreci Ve Mimari Özellikler.....	85
5.6.4.Önen Holding Yönetim Binası Değerlendirme Sonuçlar.....	90
6.YURTDIŞINDA UYGULANMIŞ ÖRNEKLER	
6.1.192 Shoreham Sokak.....	91
6.2.4th +Linden Projesi.....	97
6.3.Ford Value Deposu.....	100
6.4.Russian İntvestment.....	102
6.5. Lemay-Michaud Mimarlık.....	108
6.5.1.Qubec City Ofisi.....	109
6.5.2. Montreal Ofisi.....	111
6.6.Novan-Vessen Mimarlık.....	114
6.7.Grinnell Deposu.....	119
7.DEĞERLENDİRME VE SONUÇLAR.....	121
8.KAYNAKLAR.....	123
9.ÖZGEÇMİŞ.....	127

ŞEKİLLER

	Sayfa No.
Şekil 2.1. Ortaköy Hüsrev Kethüda Hamamı Renovasyon sonrası.....	13
İç Mekan Görünümü (www.arkitera.com).....	13
Şekil 4.1. Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü Planı(www.arkitera.com).....	26
Şekil 4.2. Rahmi Koç Müzesi Cafe Alanı Asa Katlar(www.mimdap.org).....	27
Şekil 4.3. Tepe Penceresinden Sağlanan Doğal Işık(www.emo.org.tr).....	32
Şekil 4.4. Topkapı Sarayında Uygulanan Yapay Aydınlatma(www.emo.org.tr).....	33
Şekil 4.5. Divriği Camii Aydınlatması (www.emo.org.tr).....	34
Şekil 4.6. Zeytinburnu Surlardan Aydınlatma Örneği(www.emo.org.tr).....	34
Şekil 5.1. Tuz Ambarı: Yenileme sırasında iç mekanlar (www.arkitera.com).....	36
Şekil 5.2. Tuz Ambarı: Yenileme sırasında İç mekanlar (www.arkitera.com).....	37
Şekil 5.3. Tuz Ambarı: Alman Mavileri Haritaları, Pafta H10, 1913-1914.....	38
Şekil 5.5. Tuz Ambarı: 1966 (İBB Harita Arşivi).....	39
Şekil 5.6. Tuz Ambarı: 1996 yılında çekilen fotoğrafta sağda Tuzambarının.....	40
Sıvasız ön cephesi görülmekte (Banu Pekol Doktora Tezi Arşivi).....	40
Şekil 5.7. Tuz Ambarı: Kat Planı ve Kesit (Yapı, 2009, sayı 10).....	40
Şekil 5.8. Tuz Ambarı: Asma Kat Planı (Yapı, 2009, sayı 10).....	41
Şekil 5.9. Tuz Ambarı: Yapının Girişi (Banu Pekol Doktora Tezi Arşivi).....	42
Şekil 5.10. Tuz Ambarı: Galerilere Yerleştirilmiş Çalışma Alanları.....	43
(www.arkitera.com).....	43
Şekil 5.11. Tuz Ambarı: Koridorlarda Galerileri Bağlayan Geçit ve Balkonlar.....	43
(www.arkitera.com).....	43
Şekil 5.12. Tuz Ambarı: Yeniden Eklenen Toplantı Odası Hacimleri.....	44
(www.arkitera.com).....	44
Şekil 5.13. Tuz Ambarı: Koridor duvarının dibindeki Çkıl taşları ve aydınlatma.....	44

(www.arkitera.com).....	44
Şekil 5.14. Tuz Ambarı: Açıklıklarda Kullanılan Çelik Bantlar.....	45
(Banu Pekol Doktora Tezi Arşivi).....	45
Şekil 5.15. Tuz Ambarı: Etkinlik Alanı Ve Ahşap Merdiven.....	46
(Banu Pekol Doktora Tezi Arşivi).....	46
Şekil 5.16. Binanın 2. ve 4. katlarına yer alan sergi alanı(www.hürriyet.com.tr)...	48
Şekil 5.17. Haftaiçi ve haftasonu değişen alanlar.....	49
(www.borusancontemporary.com).....	49
Şekil 5.18. Yapının terk edilmiş döneme ait resimleri(www.değişti.com).....	50
Şekil 5.19. Yapının 1982 Yılına ait resim (www.değişti.com).....	51
Şekil 5.20. Restorasyon Sonrasında Kule Bölümünün Yenilenmiş Görünümü.....	52
(www.hürriyet.com.tr).....	52
Şekil 5.21. Perili Köşk 2. Kat Plan Şeması (www.renovanews.com).....	53
Şekil 5.22. Perili Köşk Zemin Kat Plan Şeması (www.renovanews.com).....	53
Şekil 5.23. Perili Köşk Kesit Çizimi (www.renovanews.com).....	54
Şekil 5.24. Renkli Aydınlatmayı Sağlayan Işık Tüpü (www.hürriyet.com.tr).....	55
Şekil 5.25. Perili Köşk Cephe Görünüşü (www.renovanews.com).....	57
Şekil 5.26. Perili Köşk Cephe Görünüm (www.renovanews.com).....	57
Şekil 5.27. İkiz Yapılar,arka tarafta yer alan okul binası ve yan taraftaki kilise.....	59
(Zeynep İnan Arşivi).....	59
Şekil 5.28. Sol Cephede uygulanan demir parmaklık ve kapı detayı.....	60
(Zeynep İnan Arşivi).....	60
Şekil 5.29. Giriş bölümünde yer alan ahşap merdiven ve platformlar.....	61
(Zeynep İnan Arşivi).....	61
Şekil 5.30. Tasarım Departmanı (Zeynep İnan Arşivi).....	61
Şekil 5.31. İdari Departman Bölümü (Zeynep İnan Arşivi).....	62
Şekil 5.32. İkinci binaya geçişi sağlayanorak bahçe (Zeynep İnan Arşivi).....	62

Şekil 5.33. Yapıya ait ahşap merdien detayı (Zeynep İnan Arşivi).....	63
Şekil 5.34. Korunan Duvarlar (Zeynep İnan Arşivi).....	64
Şekil 5.35. Toplantı Salonunda korunan ahşap kolonlar (Zeynep İnan Arşivi).....	64
Şekil 5.36. İkinci binada yer alan tasarım departmanı (Zeynep İnan Arşivi).....	65
Şekil 5.37. Tavanda yer alan tuğla kemer ve ahşap tavan detayı.....	65
(Zeynep İnan Arşivi).....	65
Şekil 5.38. Norm Mimarlık binası cephe görünüşü (Zeynep İnan Arşivi).....	66
Şekil 5.39. Jacques Pervititch ‘in 1926 ‘da çizmiş olduğu sigorta haritası.....	68
(www.mimarlıkmüzesi.org).....	68
Şekil 5.40 Binanın Vaziyet Planı.....	69
(Mustafa Servet Akpolat Doktora Tezi Arşivi).....	69
Şekil 5.41. 1.Kat Planı (Mustafa Servet Akpolat Doktora Tezi Arşivi).....	70
Şekil 5.42. Üst Kat Planı (Mustafa Servet Akpolat Doktora Tezi Arşivi).....	71
Şekil 5.43. Ön Cephe Çizimi (Mustafa Servet Akpolat Doktora Tezi Arşivi).....	72
Şekil 5.44. Barok Rozetler (Zeynep İnan Arşivi).....	73
Şekil 5.45. Barok Rozete Yazılı Yapım Yılı (Zeynep İnan Arşivi).....	74
Şekil 5.46. Kapı ve duvarlar cam panellerle sağlanmış (www.autoban212.com.tr)..	75
Şekil 5.47. Doğal Malzeme Kullanılmış (www.autoban212.com.tr).....	75
Şekil 5.48. Ofis Çalışma Ortamı ve tasarlanan Ürünler (www.autoban212.com.tr)..	76
Şekil 5.49. Binanın Ön Cephesi (Zeynep İnan Arşivi).....	77
Şekil 5.50. Binanın Giriş Kapısı (Zeynep İnan Arşivi).....	77
Şekil 5.51. Binanın Cephe Görünüşü (Zeynep İnan Arşivi).....	78
Şekil 5.52. İdari Departman Bölümü (Zeynep İnan Arşivi).....	78
Şekil 5.53. Tarihi Dokuya Ait Toplantı Salonu(Zeynep İnan Arşivi).....	81
Şekil 5.54. Tarihi Dokuya Ait Çalışma Alanı (Zeynep İnan Arşivi).....	81
Şekil 5.55. Web Tasarım Departmanı (Zeynep İnan Arşivi).....	82
Şekil 5.56. Yalının Ön Cephe Görünümü (www.arkitera.com).....	83

Şekil 5.57. Ek Yapılan Cam Konstrüksiyon(www.arkitera.com).....	84
Şekil 5.58. Duvarlarda ve tavanda yapılan beyaz akustik malzeme kaplama.....	85
(www.arkitera.com).....	85
Şekil 5.59. Cam Merdiven Detay Görünümü(www.arkitera.com).....	86
Şekil 5.60. Cam Merdiven Konstrüksiyon Detayı (www.arkitera.com).....	86
Şekil 5.61. Cam Tavan Detayı (www.arkitera.com).....	87
Şekil 5.62. Toplantı Odası Detayı (www.arkitera.com).....	87
Şekil 5.63. Kafeterya Bölümü (www.arkitera.com).....	88
Şekil 5.64. Kafeterya ve Bahçeye Açılan Batı Cephesi(www.arkitera.com).....	88
Şekil 5.65. Mekanla Uyumlu Cam Çalışma Masaları (www.arkitera.com).....	89
Şekil 5.66. Açık Ofis Bölümü (www.arkitera.com).....	89
Şekil 5.67. Çatıdan Sağlanan Cam Paneller (www.arkitera.com).....	90
Şekil 5.68. Cam Panellerden Detaylar (www.arkitera.com).....	90
Şekil 6.1. Binanın müdahale öncesi görünümü (www.mimdap.org).....	91
Şekil 6.2. Binanın Vaziyet Planı (www.mimdap.org).....	92
Şekil 6.3. Binanın Çatısına Yerleştirilen Ek Bölümü (www.mimdap.org).....	92
Şekil 6.4. Binanın ön ve arka cephelerinden görünüş çizimleri.....	93
(www.mimdap.org).....	93
Şekil 6.5. Kemerli Pencereleler (www.mimdap.org).....	94
Şekil 6.6. Merdiven Kovanından Detay (www.arkitera.com).....	95
Şekil 6.7. Yenileme Sonrası Bulunduğu sokaktan görünüm(www.mimdap.org).....	95
Şekil 6.8. Yenileme Sonrası Cephe Görünümü (www.mimdap.org).....	96
Şekil 6.9. Yenileme Sonrası Son Görünümü (www.mimdap.org).....	96
Şekil 6.10. Yapının Cephe Görünümü (www.architectural.com).....	97
Şekil 6.11. Pencere ve Tepe açıklıkları (www.architectural.com).....	97
Şekil 6.12. Sürdürülebilir Alanların Kullanımı (www.architectural.com).....	98
Şekil 6.13. Az ve Yalın Bırakılmış Alanlar (www.architectural.com).....	98

Şekil 6.14. Kullanılan Malzemeler ve Ahşap Kafes (www.architectural.com).....	99
Şekil 6.15. Binanın Yan Cephesi (www.architectural.com).....	99
Şekil 6.16. Yapıya Müdahale Sırasında Yapılan Çalışma.....	100
(www.architectural.com).....	100
Şekil 6.17. Ahşap Detaylı Separatörler (www.architectural.com).....	101
Şekil 6.18. Toplantı Salonu Detay (www.architectural.com).....	101
Şekil 6.19. Binanın Dış Cephesi (www.architectural.com).....	102
Şekil 6.20. Giriş Danışma Bankosu (www.architectural.com).....	103
Şekil 6.21. Düşey Aplikler ve Esprili Diskler (www.architectural.com).....	104
Şekil 6.22. Zemin katta bulunan toplantı salonu (www.architectural.com).....	104
Şekil 6.23. Yönetici Odası (www.architectural.com).....	105
Şekil 6.24. Açık Ofis Bölümü (www.architectural.com).....	105
Şekil 6.25. İlk Toplantı Salonu (www.architectural.com).....	106
Şekil 6.26. Video ve Konferans Odası (www.architectural.com).....	106
Şekil 6.27. Dinlenme Odası (www.architectural.com).....	107
Şekil 6.28. Dinlenme Odasından Terasa Açılan Bölüm (www.architectural.com)....	107
Şekil 6.29. Lemaymichaud Ofisi (www.mimdap.org).....	108
Şekil 6.30. Çatı Güçlendirmesi Sonrası yeni görünüm (www.mimdap.org).....	109
Şekil 6.31. Çatı Güçlendirmesi çatıdan detay (www.mimdap.org).....	109
Şekil 6.32. Toplantı Salonu (www.mimdap.org).....	110
Şekil 6.33. Asma Kat ve Ofis Bölümü Detayı (www.mimdap.org).....	111
Şekil 6.34. Montreal Ofis Detay (www.mimdap.org).....	112
Şekil 6.35. Lobi Bölümünden Detay (www.mimdap.org).....	113
Şekil 6.36. Koridorlardan Detay (www.mimdap.org).....	113
Şekil 6.37. Binanın Cephe Görüntüsü (www.mimdap.org).....	114
Şekil 6.38. Çalışma Alanı (www.mimdap.org).....	115
Şekil 6.39. Açık Ofis Alanı (www.mimdap.org).....	115

Şekil 6.40. Duvar Ve Tavan Detayı (www.mimdap.org).....	116
Şekil 6.41. Yapıya Ait Taş Duvarlar ve Ahşap Bölmeler (www.mimdap.org).....	117
Şekil 6.42. Bölmelendirilmiş Yeni Alanlar (www.mimdap.org).....	118
Şekil 6.43. Kapı ve Bölücü Detaylar (www.mimdap.org).....	118
Şekil 6.44. Yapıya Ait Dış Cephe Görüntüsü (www.architectural.com).....	119
Şekil 6.45. Plan Şeması (www.architectural.com).....	119
Şekil 6.46. Toplantı Alanı Sürgü Kapı Detayı (www.architectural.com).....	120

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı	: Zeynep İNAN
Anabilim Dalı	: İç Mimarlık
Programı	: İç Mimarlık
Tez Danışmanı	: Yrd. Doç. Dr. Nihal ULUENGİN
Tez Türü ve Tarihi	: Yüksek Lisans-Eylül 2013

ÖZET

İŞLEVİNİ YİTİRMİŞ TARİHİ YAPILARIN BÜRO YAPILARINA DÖNÜŞTÜRÜLMESİNDEKİ MEKANSAL SORUNLAR

Yeni bir yapı inşa ederken ne derece yaratıcı olmak gerekiyse, tarihi yorumlarken de o kadar yaratıcı olmak lazımdır. Tarihi yapıların yeni işlevlerle değerlendirilmesi, İstanbul'da giderek yaygınlaşan bir mimari pratik olarak izlenmektedir.

Bu tez, yeniden işlevlendirmenin tanımı ve çerçevesini belirledikten sonra, bu fenomenin ortaya çıkışında aktif olan faktörleri ortaya koyarak, yapılardaki işlevsel dönüşümün bileşenleri incelemektedir. Bunun ardından, tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesinin tarihi ve kültürel süreklilik açısından bir analizi yapılmıştır. Geçmişin çağdaş bir bağlam içinde yararlı kılınmasının koşulları ve bunun tarihi yapılardaki tasarım açısından özellikleri anlatılmıştır.

Tezin birinci bölümünde, tezin amaç, kapsam ve yöntemi belirlenmiştir.

Tezin ikinci bölümünde, tanımlara yer verilmiştir. Özellikle eski işlev ve işlev ve koruma kavramlarına değinilmiştir.

Tezin üçüncü bölümünde, işlev seçimini etkileyen unsurlar ve iç mekan uygulamalara yapılan yöntemler incelenmiştir.

Tezin dördüncü bölümünde, binanın konseptini belirleyen ana unsurlar incelenmiştir.

Tezin beşinci bölümünde İstanbul'da uygulanan ofis örnekleri hem tarihi açıdan hemde tasarım yönünden incelenmiştir.

Tezin altıncı bölümünde yurtdışındaki örnekler üzerinden ofis tasarım detayları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeniden işlevendirme, Koruma, Tarihi Yapılar

GENERAL INFORMATION

Name and LastName	: Zeynep İNAN
Department	: Interior Architecture
Programme	: Interior Architecture
Thesis Advisor	: Yrd. Doç. Dr. Nihal ULUENGİN
Thesis Type and Date	: Master-September 2013

ABSTRACT

PROBLEMS OF SPATIAL STRUCTURES OF OFFICE BUILDINGS CONSERVATION OF LOST FUNCTIONS

When re-interpreting a historical building, it is important to be as creative as when designing a new building. The adaptive re-use of historical buildings is a practice which is gaining popularity in Istanbul. The re-use of historic buildings is itself a stylistic issue, due to the fact that it must include a design which respects the historical background of the building while bridging it with the future. Such design interventions, which are active agents in the historical continuity, cannot be considered separately from the building.

This thesis first defines adaptive re-use and after explaining the factors active in its emergence, analyses the components of functional changes in structures. Subsequently, the role of adaptive re-use in historic buildings in terms of historic and cultural continuity is clarified. The conditions of effectively forming a context in which the past can be deemed useful and how this affects design problems in re-used historic buildings are explained.

In chapter 1 of the thesis, the purpose, coverage and method have been indicated

In chapter 2 of the thesis, definitions are given. Especially in the former, and the function and protection features Your new concepts are discussed.

In chapter 3 of the thesis, the factors influencing the choice of the function and interior applications methods.

In chapter 4 of the thesis, analyzed the main factors determining the concept of the building.

In chapter 5 of the thesis, examples of historical perspective and in terms of both design office in Istanbul, studied applied.

In chapter 6 of the thesis, examples studied abroad office design details

Key Words: Re-Functioning, Conservation, Historical Buildings

1.GİRİŞ

Yapılar, belirli bir döneme ait belirli ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak, doğrudan ya da dolaylı olarak insana hizmet için insan tarafından şekillendirilen eserlerdir. Her yapı, yapılma amacı doğrultusunda sahip olduğu işlevlerle birlikte yapıldığı döneme ait sosyal, kültürel, mimari ve teknik birçok konuda pek çok bilgiyi de üzerinde barındırır

Türkiye, binlerce yıllık bir geçmişe dayanan zengin uygarlıkların yaşadığı bir ülke olarak insanlığın kültürel mirasının korunması konusunda evrensel sorumlulukları yüksek olan ülkelerin başında gelmektedir. Kültür mirasının korunmasındaki önemi sadece geçmiş değerlerimizi gelecek kuşaklara tanıtılabilmek amacıyla sınırlandırılmaz. Geçmiş birikimin geleceğin yaratılmasında en önemli kaynak olarak değerlendirilmesi yaşamsal bir zorunluluktur. Kişilikli bir toplum olarak gelişebilmek için ulusların kültürel kimliklerini yeni yaşam çevreleriyle entegre etmeleri önem kazanmaktadır. Farklı kültürlerin kültürel mirasını, aynı dikkat ve saygınlık içinde korumak, globalleşen dünyada barış ve kardeşlik duygularının kökleşmesini sağlayacak, hem de farklı kültürlerin birbirlerine olan etkileşimi ile zengin ve çok renkli bir kültür mozağının gelişmesinde önemli roller oynar.

Mimarlığın güncel konularından birisi olan, işlevi geçerliliğini korumayan tarihî yapıların yeni işlevlerle değerlendirilmesi sorunsalı, başta mimarlık tarihi ve anıt bakım disiplinlerinin sorunu olmak üzere birçok açıdan ele alınıp değerlendirilebilir. Yeniden işlevlendirme olgusu, baskın olarak mimari koruma alanında tartışıla gelmiştir.

Günümüzde, mimarlık tarihinin önemli bir bölümünün değiştirilmiş veya yeniden düzenlenmiş yapıların tarihi olduğu ve bu tür projelerin bir yeniden-yaratma sürecini içerdiği fark edilmektedir. Söz konusu eski yapıları yalnızca duygusal bir koruma yönelimi ile kurtarmak yeterli değildir, onları yapının özünüle uyumsuz bir yaklaşımdan uzak bir şekilde dönüştürmek ve eski dokunun içinde yeni tasarımı bilimsel temellere dayanarak yaratmak gereklidir.

1.1.TEZİN AMACI

Günümüzde tarihi yapıların korunmasına verilen önem, geçmişteki herhangi bir dönemden daha fazladır. Çevreleriyle uyum sağlayamayan veya işlevini yitiren yapıların kısa sürede kullanım dışı kaldığı görülmektedir. Bu nedenle bu tür yapıların yeniden değerlendirilmesi yapılırken çevresi ile karşılıklı ilişkilerinin tanımı, yüklenen geçici ve kalıcı işlevler ile yapının anısı ve mimarisinin nasıl uzlaşabileceği gibi konuların araştırılması büyük önem kazanmaktadır. Yapılan tez çalışması ile yeniden değerlendirme çalışmalarının sistematik bir araştırma ve ilgili örneklerin tartışılması ile yapılmasının bu konuda geriye dönülemez yanlışların önlenmesi amaçlanmıştır.

Çağdaş koruma anlayışı içinde tarihi yapılara yaklaşım türleri arasında konservasyon, restorasyon ve yeniden işlevlendirme gibi birçok farklı çeşit mevcuttur. Bu tezin konusu olarak seçilmiş olan tarihi yapıların yeniden kullanımı, yalnızca hazır yapı stokunun değerlendirilmesinin ekonomik açıdan faydası olarak görülmemelidir. Aynı zamanda, söz konusu yapıların tarihe referans sağlaması, fiziksel çevrenin çeşitliliğine katkıda bulunması ve günlük hayatta güncel, işlevsel bir yeri olması, sosyal ve psikolojik açıdan da önemlidir.(Kuban, 1984)

Tarihi bir yapıyı yeniden kullanım çerçevesinde yorumlamak, yeni bir yapı tasarlamak kadar yaratıcı olmalıdır. (Kuban, 2000). Bu yaratıcılığın içindeki estetik ağırlığın hangi durumlarda başarılı olduğunu, hangi durumlarda da yabancılaşmaya sebebiyet verdiğini ortaya çıkarmak, özellikle de kullanılan üslubu tespit edip yorumlamak, bu tezin amacıdır.

Bu kapsamda, geçmişin çağdaş bir bağlam içinde yararlı olmasının koşulları ve tasarım açısından özellikleri incelenmiştir. Tezin sonunda katalog olarak incelenen İstanbul'daki ve dünyadaki ofis proje örneklerinin de katkısı ile tasarımda izlenen yolları değerlendirilmiştir.

Bu bilgiler doğrultusunda güncel işlevini yitirmiş tarihi doku niteliği taşıyan yapıların ofis binası ile değerlendirilerek günümüze gelmesindeki yapı örnekleri incelenmiştir

1.2.TEZİN KAPSAMI VE YÖNTEMİ

Yüzyıllar boyunca bilinçli veya bilinçsiz olarak yeniden değerlendirme çalışmaları yapılmış, günümüz toplumsal, çevresel ve ekonomik birçok gereksinme nedeniyle yapıların yeniden değerlendirilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir.

İstanbul'daki tarihi yapıların farklı işlevlerle yeniden kullanımında mimarlık tarihi açısından tutarlılığın incelendiği bu tez kapsamında, öncelikle tez konusunun sağlam bir bilimsel zemine dayanabilmesi için birinci bölümde eski işlev ve işlev kavramının tanımı, anlamı ve nitelikleri çerçevesinde yeniden işlevlendirmenin yeri saptanmıştır. Bu saptama sonrasında, ikinci bölümde yeniden işlevlendirmenin iki ana alt açılımı olan yıpranma ve dönüştürmenin sebepleri detaylı bir şekilde, kendi iç dinamiklerini de göz önünde bulunduracak şekilde incelenmiştir. Aynı bölümde ayrıca, yeniden işlevlendirmenin tarihi ve kültürel devamlılık kapsamındaki yeri saptanmıştır. Bu altyapı kurulduktan bir sonraki bölümde, tarihi yapılarda işlev değişikliğinin anlam ve kurama dair yorumlaması yapılarak, bu değişimde mimarlık tarihinin oynadığı rolün önemi ve sebeplerinin anlatılmasına gerek duyulmaktadır.

Üçüncü bölümde uygun işlev seçimini etkileyen alt unsurlara değinilmiştir. Aynı bölümde ayrıca iç mekan kurgusu aşamasında yapılan kurgulara değinilmiştir. Bunu takip eden dördüncü bölümde, seçilen konsept doğrultusunda gerçekleştirilen uygulamalara değinilmiştir.

Beşinci bölümde, İstanbul'da özgün işlevini yitirdiği için yeni işlevlere uygun olarak restore edilmiş birçok yapı bulunmaktadır. Bu araştırmada mevcut yaklaşımların tekrarından uzak durmak için seçilen yapılar, bu yaklaşımların belirgin örneklerinden oluşturulmuştur. Sergiledikleri özellikler açısından eleme dışında bırakılmamasına karar verilen yapıların bazıları hakkında bilgi toplarken yapının dönüştürme projesi sonrası uğradığı değişiklikler veya yapıların yerinde incelenip belgelenmesi esnasında karşılaşılan sorunlara değinilmiştir.

Altıncı bölümde dünyada gerçekleştirilen örnekler üzerinden irdelemelere değinilmiştir.

2.TANIM VE KAVRAMLAR

2.1. Eski Yapı Kavramı

Tarihi eser döneminin dokusu, kültürü hakkında ipuçları veren, geçmişten geleceğe armağan niteliği taşıyan sanat eserleridir

Tarihi eserler geçmişten günümüze ulaşan, ait olduğu dönemin izlerini, kültürünü, yaşam tarzını yansıtan eserlerdir. Bir eserin tarihi eser olarak adlandırılabilmesi için ille de sanat kaygısı ile yapılmış olması gerekmez. Sanat eserlerinin sanatçısı belli olmakla birlikte çoğu tarihi eserin yapıcısı, sanatçısı belli değildir. Tarihi eserler geçmişte yaşamış insanların dinleri, kültürleri hakkında eşsiz bilgiler sunar.

Günümüzde saray, medrese, kervansaray gibi bazı yapılar özgün işlevlerini tamamen kaybetmiş olmalarına karşın, bazı yapılar da işlevsel olarak eskimektedir. Yapıların fiziksel özelliklerinin işlevlendirildiklerinde daha ömürlü oldukları düşünülürse, işlevlerini sürdüren binalar için bile, her konudaki gelişmeler nedeniyle sorunlar olabilmektedir. O binaya ait işlevin tamamen değiştirilmesi ya da işlevin geliştirilmesi gerekebilir (Altınoluk,1999).

Zamanla değişen yaşam biçimi ve ona bağlı istekler nedeniyle birçok tarihi yapı özgün işlevini yitirmekte, ilk yapılış amacından farklı bir işleve hizmet etmek için uyarlanmaktadır.

Hamam, kervansaray, tekke, manastır gibi tarihi yapı türleri ancak özel durumlarda özgün işlevlerini sürdürdüklerinden, bu yapı türlerinin farklı amaçlarla kullanılmaları zorunlu olmaktadır. Konut, otel gibi işlevleri günümüzde de geçerli olan binalar ise bugün yapılan benzerlerinin konfor koşullarını sunmaktan uzak olduklarından, işlevsel olarak eskiyerek standart altı kalmakta, güncelleştirme yapılmadığında, terk edilerek harap olmaktadır (Ahunbay,1996).

Bir yapının yapımından ne kadar sonra eski eser olarak nitelendirilebileceği konusundaki görüşler ülkeden ülkeye değişmektedir. Hollanda'da 50 yıldan eski yapılar koruma kapsamına alınmaktadır. Fransa'da ünlü mimar Le Corbusier'nin Villa Savoye'u (yapım tarihi: 1929-30) anıt olarak tescil edilmiştir. Türkiye'de su anda geçerli olan 2863 sayılı yasanın 6. maddesine göre 1900 tarihinden önce yapılmış olan binalar koruma kapsamındadır; 20. yüzyıl yapılarının koruma

kapsamına alınmaları için ise önemli bir mimarın eseri, bir mimari akımın temsilcisi, bir yapı dizisinin parçası olmak gibi özel nitelikler taşımaları gerekmektedir.

Zamanın yıpratıcı etkisinden ve İnsanların yaptıkları hasarlardan zarar görmeden günümüze ulaşabilen anıt ve kalıntıların sayısı oldukça azdır. Bu nedenle çok eski tarihlerden kalan yapılar 'ender'likleri dolayısıyla da korunmak istenirler. Günümüze yakın zamanlara gelindikçe korunacak değerlerin seçiminde daha titiz davranılması doğaldır. Bununla birlikte, kesin zaman sınırları koymak (19. yüzyıl sonuna kadar yapılan binalar gibi) yerine, farklı bir sanat anlayışı, yaşam biçimi, sosyal yapı, korunmasını ilke olarak benimsemek daha doğru bir yaklaşımdır.(Ahunbay,2006)

2.2.İşlev Kavramı

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'ndeki (2006) tanıma göre işlev, “Bir nesne veya bir kimsenin gördüğü iş, iş görme yetisi, görev, fonksiyon” dur. Sosyolojik olarak ise “bir yapının gerçekleştirilebileceği ve onu başka yapılardan ayırt etme imkânı veren eylem türü, fonksiyon.” şeklinde tanımlanmıştır.

Doğan Kuban'ın Mimarlık Kavramları adlı eserinde ise “İşlev (fonksiyon), gereksinimlerin belirlediği istekler ve onların programlaştırması anlamına gelmektedir” (Kuban, 1980).

Mekansal olarak baktığımızda ise “işlev” in öncelikle yapı öğelerinin, tek veya tüm, amaca uygunluğu anlamına geldiğini görmekteyiz. Burada amaca uygunluk yaklaşımı, hem mekansal özellikleri, hem de yapısal ve biçimsel özellikleri ifade etmektedir. Yapıya ait her elemanın, mekanın yada cephenin, bir fonksiyonu karşılayabilir nitelikte şekillenmesi, bize yapının işlevine uygunluğunu göstermektedir.

Aynı terim bazen doğrudan doğruya biçim seçiminin nitelikleriyle ilgili olarak da kullanılmaktadır. Örneğin fazla yağışlı bölgelerde çatının fazla eğimli olması, yada duvar yüzünün hava etkilerine karşı uygun bir sıva tabakasıyla örtülmesi, iklim koşullarına uymak için yapılarda balkon, saçak, veranda, iç avlu gibi plan öğelerinin yaygın kullanımı yine işleve uygunluk olarak tanımlanır (Kuban, 1980).

Vitruvius'un Utilitas, İtalyan Rönesansı'nın Comodita diye adlandırdıkları kavram, bugün bizlerin anlayış ve dilinde fonksiyondur. İşlevdir. İçinde bulunduğumuz yüzyıl, biçimsel yorumlama farklarına rağmen genellikle bu öğeyi ön plana almıştır.Ondan sonraki ise,yine günümüzün anlayış diliyle (Strüktür +Konstrüksüyon) toplamında ifadesine kavuşur.

Kökleri Antikite'ye kadar uzanan gelenek, çağdaş süzgeçten geçirilerek şu denklemlerle açıklanabilir:

Mimari = Fonksiyon + (Strüktür +Konstrüksiyon) + Sanatsal Değer

Mimariyi yapıdan ayıran özelliğin yukarıdaki denkleme göre sanatsal değere bağlı olduğu genellikle üzerinde durulan bir husustur.

Mimari, eylem olarak “insanoğlunu ilgilendiren faaliyetleri barındırmak amacıyla uzayda mekan oluşturması” cümlesiyle tanımlanırsa, bugüne kadarki tüm yapı ürünlerini eksiksiz kapsayacağı gibi gelecek için düşünülebilecek, hatta yer çekimiyle bağlarını belki de bütün bütüne kopartabilecek çözüm tarzlarına açık olacaktır.

Ancak, mimarinin görevi bununla bitmekte ondan sanatsal bir katkı da beklenmektedir. Söz konusu faaliyetleri duygusal yönden etkileyerek, vurgulanarak, yücelterek barındırmak olarak söyleyebiliriz.(Özer,1986)

Umberto Eco, ‘İşlev ve Gösterge: Mimarlığın Göstergebilimi’ başlıklı incelemesinde, genel göstergebilimsel teorisini mimarlığa uygular. Eco'ya göre mimarlık, aslen iletişim amacı ile değil de bir işlevi yerine getirmek amacıyla inşa edilse dahi, gerçekte bir iletişim aracı olarak işlemektedir. Örneğin, hayatında daha önce asansörlerle karşılaşmamış olan bir kişi, karşısında bir asansör bulursa, üzerindeki iletişim sembolleri olan düğme veya oklar olmadan asansörün işlevini çözemez. Yani işlevcilik öğretisinin ‘biçim işlevi izler’ ilkesi aslında, mimarlığın kendi içinde bir takım iletişim kodları olması gerekliliğini kabullenmediği takdirde çok saf bir ilkedir. Eco, bu ilkeyi ‘objenin biçimi, işlevi mümkün kılmakla beraber bu işlevi kullanışlı ve cazip bir şekilde belirtmelidir’ şeklinde yeniden yorumlar. Mimarının hem çağrışım yapma hem de doğrudan gösterme şeklindeki iki görevini, aynı sırayla sembolik ve işlevsel görevi olarak değerlendirir. Bu iki kategorinin de kendi içinde değişim geçirmeye açık olması sebebiyle mimarlar değişken işlevsel ve sabit sembolik işlevlere uygun tasarımlar yapmalıdırlar (Eco, 2006).

Mimariyi bir iletişim aracı olarak değerlendiren Eco'nun yönteminden yararlanarak, yapıların işlevlerine dair aşağıdaki sınıflandırmalar yapılabilir:

1.Ana işlev: Arkitektonik bir nesne olarak yapıların ve içindeki elemanların, ilk inşaatları tarafından belirlenmiş olan işlevleri. Kullanımlarına ya da bağlamsal çağrışımlarına yönelme işlevidir.

2.İkincil işlev: Belirli bir mimari biçim, tarihî bir üslubun çizgilerini taşıyabilir.

Toplumun belirli bir zamanında ve kesiminde geçerli olan bir uzlaşmaya dayalı bir işlevdir.

3.İkamet ideolojilerini ifade eden işlev: Yatak odası, yemekhane gibi belirli davranış ve eylem yörüngelerine sahne olan, kişiler arası ilişkileri ve etkileşimleri çerçeveleyen, mekânları düzenleyen, bölen veya sınırlayan işlev.

4.Tipolojik işlev: Hastane, okul, iskele gibi işlevsel ve sosyolojik çeşitleri belirler (Eco, 2006).

Mimarlık nesnesi, iletişim işlevleri açısından ele alındığında, dilsel iletişimde olduğu gibi, yer aldığı bağlama bağlı olarak bu işlevlerden bir ya da birkaçının vurgulandığı görülür (Kalpaklı, 1990). Tarihî yapılarda Eco'nun ana işlevi zaman içinde geçersiz olmakta, ikincil işlev kategorisinin öne çıktığı izlenmektedir. Bunun yanı sıra, ikamet ideolojilerini ifade eden işlev de mekânsal kurguyu belirlemede etkili olduğu için dönüştürme projelerinde önemlidir.

2.3.Koruma Kavramı Nedenleri Ve Bilinci

Koruma kavramı, dilimizde “conservation”, “preservation” ve “protection” ingilizce kavramlarının karşılığı olarak kullanılmakla birlikte, ingilizcedeki bu üç kavram birbirine çok yakın tanımlarla açıklanmaktadır. “Conservation”, bir yapının çürümesini, tahrip olmasını, kötüye kullanılmasını ve terk edilmesini engellemeye yönelik, yapının geçmişindeki kayıtları ve koruma tedbirlerini içeren uygulamalar olarak; “preservation”, tarihten miras kalan yapının ya da doğal kaynakların mevcut haliyle değiştirmeden bırakılması ve yapının mevcut formunun, bütünlük, malzeme ve strüktürel olarak ve yapının çevresinin mevcut yapısının ve istem dışı oluşan kabuğunun desteklenmesi olarak; “protection” ise bir mülkiyetin fiziksel şartlarındaki bozulma, kayıplarına karşı savunma ya da koruma amacıyla mülkiyete etki edilmesi ya da mülkiyetin hasar ve zararlara karşı korunması ve iyileştirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Burden, 2004).

Koruma kavramı, Uluşahin tarafından şu şekilde belirtilir; “Koruma kavramı, söz konusu yapı/yapı grubu ya da alanı sıhhileştirme, uygun işlev seçimi gibi günün koşullarına uygun hale getirme eylemlerini içeren çok boyutlu bir kavram olarak yorumlanabilir.”

Koruma kavramını, bir yapının korunmaya değer olup olmaması bağlamında ele alacak olursak, hangi yapıların korunması gerektiği sorusuyla karşılaşırız.

Tüm yapılar yapıldıkları dönüme ait sosyal, ekonomik ve kültürel bilgiler içermektedirler. Bu açıdan bakıldığında, saraylar, kervansaraylar ve külliyeler gibi yapılarla birlikte, gecekondulu mahallerinin, sıradan apartmanlardan oluşan sokakların ve dükkanların da taşıdıkları dönem özellikleri ve yaşam biçimine dair verdikleri bilgiler dahilinde değerlendirilerek korunabileceği görüşünde bulunulabilir. Fakat bu noktada bir çelişki söz konusudur. Eski klasik koruma yöntemiyle sosyo-kültürel ve teknik değer taşıyan binaları korumanın gerektiği ve İstanbul örneği üzerinde İstanbul'daki tüm yapıların buldukları durum içinde belge niteliği taşıdıkları düşünülürse, tüm İstanbul'u korumak gerektiği sonucu çıkar. Cumhuriyet dönemi öncesi 15bin hektar olan İstanbul ile bugün 250bin hektar olan İstanbul metropolü düşünüldüğü zaman, 250bin hektarlık alanı kaplayan yapıların tamamını ekonomik ve teknik nedenler sonucu korumak mümkün olmadığı için bu teori çalışmamaktadır. Bugün Safranbolu kentinin tamamı bir sit sahası olarak düşünülebilirken, mevcut koruma kavramlarının eski İstanbul'u koruyamadığı görülmekte, 1950'den sonra inşa edilen 200bin hektarlık yeni bir alanın varlığı söz konusu olmaktadır. Bu nedenlerle, belki de yeni bir koruma kavramı geliştirmek gerekmektedir (Kuban, 2002).

Söz konusu bir yapının korunup korunmayacağına karar verilirken, yapıyı taşıdığı mimari, tarihi ve kültürel değerleri çerçevesinde incelemek daha doğru bir yaklaşımdır. Eski yapı/ yeni yapı ibareleri yerine daha eski yapı/ daha yeni yapı kavramlarını kullanmak doğrudur ki bu da bir yapının korunması ya da korunmaması için belirleyici değildir. Bu bağlamda, korumaya değer yapıları değerlendirme ölçütü zaman değil, yapının sahip olduğu mimari, tarihi, kültürel ve teknik nitelikleri gibi öğelerdir.

Kültür varlıklarının yeniden kullanımı koruma kavramının ve rehabilitasyon sürecinin bir alt bileşeni durumundadır. Binanın yararlı yaşamını uzatmak için benimsenen bir yol olarak yeniden kullanıma adaptasyon, sürdürülebilirliği sağlamanın ve korumanın bir kombinasyonu şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Koruma 'insan yapısı çevrenin tümünü kapsayan bir tavırla değerlendirilmeli ve çevrenin tüm özellikleriyle toplumun maddi, fizyolojik ve simgesel gereksinmelerine yanıt vermelidir. Bu tavırla çevre sorununa yaklaşıldığı zaman eski ya da yeni, bakımlı her yapı bir kabuk, bir örtü, bir sığınak olarak doğru bir planlama ile yararlı bir işlev üstlenebilmektedir'. Kültür varlığının 'kullanılarak' korunması, korumaya doğru bir yaklaşım olacaktır.

Kullanılmadan koruma, konservatif bir müzecilik anlayışı olarak değerlendirilmektedir.(D.Aydın, Ş.E.Okuyucu,2009)(www.megaron.yıldız.edu.tr)

2.4.Yeniden İşlevlendirme Kavramı

Yaşayan bir varlık olarak kentin sürekli bir yenilenme ve değişim içerisinde olması kaçınılmazdır. Tarihi çevreler, zaman süreci içinde geçirmiş oldukları değişim sonucunda ortaya koydukları kültürel kimlikleri ile günümüz koşullarına ayak uydurabildikleri ve bu kimliklerini sürdürdükleri sürece önem kazanmaktadırlar. Topumlarda görülen sosyal ve ekonomik değişimlerin neden olduğu yeni eylemlere bağlı olarak doğan ihtiyaçlar kente yeni işlevleri ve buna bağlı olarak eski yapıların yeniden kullanımlarını veya yeni yapılar inşa edilmesini gerektirmektedir. Ancak uygun bir koruma imar planına bağlı olmayan, sadece tek yapı ölçeğinde sorunu çözmeyi hedefleyen çalışmalar yeterli olmamakta, aksine bu tür çalışmalar ile ortaya çıkan değişim kentin mimarisinde geri dönülmesi güç bozulmalara neden olmaktadır. Yapılan her hata geçmiş uygarlıklardan günümüze kalan fiziksel izlerin silinmesine, bu nedenle de kimliğini yitirmiş bir fiziksel çevre ve bu çevrede köksüz ve kimliksiz bir sosyal yapı oluşmasına neden olmaktadır. (P.Arabacıoğlu,I.Aydemir 2007)(www.megaron.yıldız.edu.tr)

Yapılış amacına yönelik günümüzde hizmet veremeyen birçok bina yeniden kullanıma adaptasyon için değerlendirilmesi gereken bir potansiyele sahiptir. Her yeni binanın, yapım sürecinde doğal çevreye zarar veren bir tutum sergilediği düşünülürse, binayı yıkıp yeniden yapmak yerine, mevcut yapı stokunu kullanmanın genel anlamda çevresel, ekonomik, sosyal ve kültürel yarar sağladığından söz edilebilmektedir. Kıt kaynakların optimum kullanımının sağlanması ve ekonomik kazanç elde edilmesi kapsamında, eski binaların yeniden değerlendirilerek kullanıma sunulması, sürdürülebilir bir yaklaşımı da benimsemek adına önemli olmaktadır. Bu yaklaşımla yapı sektörünün doğal çevreye ağırlıklı olarak zarar veren etkisi, mevcut yapı stokunun değerlendirilmesiyle azalmakta, eski binaların ve yaşam çevrelerinin kalitesinin artırılması yönünde yarar sağlanmış olmaktadır. Yeniden kullanım potansiyeli olan bina belli bir döneme tanıklık etmiş, tarihi ve kültürel değer taşıyan bir yapı ise, korumada bir araç olan “yeniden kullanım” farklı yararları da beraberinde getirmektedir. Çünkü geçmiş yaşamla ilgili bilgileri aktaran en somut fiziksel referansların başında, kültürel-tarihi değer taşıyan binalar gelmektedir.

Yeniden kullanıma adaptasyon için doğru işlevin seçimi bir dizi araştırmanın sonucunda karar verilmesi gereken bir süreçtir. Yeni işlevin gereksinimleri ile mevcut binanın adaptasyonu başarılı olduğunda yeni kullanıcıların yaşanabilirlik düzeyi değeri de iyi olacak, işlevin sürekliliğinin sağlanması da bu kapsamda başarılmış olacaktır.

Planlanma, tasarım, uygulama, kullanım ve değerlendirme evrelerinden oluşan evrimsel planlama anlayışına, performans kavramı esas alınarak, “yeniden kullanıma adaptasyon/yeniden kazanım” evresi dâhil edilmiş ve binaların yeniden kullanımı ile bu döngünün sürekliliği ifade edilmiştir. Yeniden kullanım potansiyeli olan binalar, tarihi ve kültürel değeri olan binalar olabileceği gibi, yakın zamana tarihlenen ancak çevresel, ekonomik, işlevsel vb. nedenlerden dolayı yapılış amacına hizmet edemeyen binalar için de söz konusu olabilmektedir. Binaların yeniden kullanımı; ekonomik olma, kültürel ve tarihsel sürekliliği sağlama, enerji yerine emek yoğun bir süreci yaşatma, çevresel olarak enerji tüketimini azaltma ve aynı zamanda ekolojik yaklaşımların bir göstergesi olma avantajlarıyla tercih edilmektedir.

Yeniden kullanım, binaların işlevsel değerini ortaya koymaktadır. İşlevsel değer ekonomik değerle yakından ilişkilidir . Toplumun gereksinimlerini yeni tasarımlarla karşılamak yerine mevcut binaları bu amaçla kullanmak için düzenleme yapmak, ekonomik olma değerini beraberinde getirmektedir. Aynı zamanda her yeni tasarımın uygulanma süreci, bulunduğu çevreye, doğaya, evrene harcadığı enerji ile zarar vermektedir. Çevrenin sürdürülebilirliği için kutulardan, şişelerden, binalara kadar her şeyi azaltmak, yeniden kullanmak, yeniden değerlendirmek her ülkenin benimsemesi gereken bir politika olmaktadır . Mevcut yapı ve altyapıların yenilenerek yeniden kullanımı, kaynakların korunumu ve yaşanabilir çevrelerin oluşturulması anlamında çözüm önerileri olarak gösterilmektedir. (D.Aydın, Ş.E.Okuyucu,2009)(www.megaron.yıldız.edu.tr)

Yeniden işlevlendirme, restorasyon türleri olarak düşünülen sağlamlaştırma, bütünleme hatta yeniden yapma gibi bütün klasik müdahale türlerinden farklıdır. Çünkü bu bir yapıya yeni bir işlev vermek demek, onu doğal bir mimari tasarım sürecine sokmak demektir (Kuban,2000).

Başka bir deyişle biraz koruma, biraz kullanım değişikliği değildir. Eğer bir kışla eğitime, bir eski konut bir yeni büroya tahsis edilmişse, bu işlevleri yarım yamalak görmeleri söz konusu değildir. Bu işlevleri tam görmek zorundadırlar. Bunun sonucu

yapının belli ölçüde fizyonomi değiştirmesi, gerekiyorsa yeni eklerin yapılmasıdır. (Kuban,2000).

Yeniden işlevlendirme de, uluslararası bir kural geriye dönülebilirliktir. Bu da genellikle yeni eklerin, eski strüktüre zarar vermeden yapılması (bu, bağımsız bir strüktür gerektirebilir) merdiven, giriş, sundurma, saçak, bölme gibi öğelerin kaldırılabilceğini öngören bir proje hazırlamaktır. Bu davranış, ileride başka koşullarda, yapının yine bugün bulunduğu duruma döndürülmesi amacını içerir. Ne var ki böyle bir durum, ancak çok önemli tarihi yapılar için öngörülebilir. İçi tümüyle yıkılarak yeni bir binaya dönüşmüş ve sadece cephesi korunmuş bir 19. yy apartmanının eski haline dönebileceğini düşünmek saflık olur (Kuban,2000).

2.4.1.Yapının Yeniden İşlevlendirilmesi Gereken Sebebler

Binalar zamanla değişen yaşam düzeni ve ihtiyaçlar doğrultusunda, orijinal işlevlerini kaybedebilirler ya da sahip oldukları işlevler eskiyebilir. Yapıların fiziksel özellikleri ise, yapıların özgün işlevlerinden daha uzun ömürlü olabilmektedir. Bu durumda binalara buldukları dönem koşullarında uygun işlevlerin verilmesi gerektiği gündeme gelir.

Burada fiziksel olarak katı ve elle tutulur bir öge olan mekanların soyut ve değişken bir özellik taşıyan toplumsal yapıyla bir etkileşimi söz konusudur. Tarihi yapıların bulunduğu yerleşmelerde günümüz değişen sosyoekonomik koşulları karşısında hem içinde buldukları toplumsal yapı karakteri hem de yaşanan mekanların günün değişen şartlarına cevap vermemesi bakımından çeşitli zorluklar yaşanmaktadır (Göçer 2003).

Bu zorluklar sonucunda işlevsel olarak eskimiş yapıların, yıkılması (yok edilmesi) yada, henüz yapısal ömrünü tamamlamadığı için yeni bir işlev verilerek kullanılmaya devam edilmesi durumu ortaya çıkmaktadır.

Yukarıda belirtilen değişim sonucunda, binaların yapısal ömrü tamamlanmadan işlevsel ömürlerinin tamamlanmasının altındaki nedenler şu şekilde gruplandırılabilir;

- * Yapının Orijinal İşlevini Kaybetmesi
- * Tarihsel ve Kültürel Faktörler
- * Yeniden Değerlendirme ile İlgili Genel Hükümler Ve Yönetmelikler
- * Ekonomik Faktörler

2.4.1.1.Yapının Orijinal İşlevini Kaybetmesi

Özellikle 19. Yüzyıl sonunda oluşan ekonomik ve sosyal gelişmelerle beraber, yaşam biçimleri ve gereksinimlerde değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişimle birlikte pek çok yapı türüne ihtiyaç kalmamıştır. İşlevini kaybeden bu yapı türleri, yapısal ömürlerini tamamlamadıkları için yeniden işlevlendirmeye uygun yapılar olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde Cumhuriyet sonrası yapılan devrimler sonucu bir çok Osmanlı yapısı tamamen işlevini yitirmiştir. Saraylar, savunma amaçlı yapılar, medreseler, hanlar gibi pek çok yapı türü günümüzde kullanılmamaktadır. Örneğin savunma amaçlı bir yapı olan Rumeli Hisarı, bu işleve gerek kalmadığı için, günümüzde rekreasyon ve açık hava konserlerinin verildiği bir yer olarak kullanılmaktadır.

İşlevini devam ettirmekle beraber değişen koşullara bağlı olarak kullanılmayan yapı grupları da vardır. Örneğin Arnavutluk'taki Kurşunlu Camisinin günümüzde ibadet fonksiyonu halen devam etmesine rağmen, o bölgede halkın inançlarına cevap veremediği için işlevini yitirmiştir.

Günümüzde lokanta işleviyle hizmet veren yapı bu sayede ayakta kalabilmekte ve zamana karşı direnebilmektedir (Yıldırım, 1999). Han, hamam, kervansaray gibi yapılar, günümüzde işlevi devam etmekle birlikte, sosyal yaşantıdaki değişimler sonucu, yapıldığı günkü işlevini sürdürememektedirler. Günümüzde konaklama eylemi devam etmekle beraber ihtiyaçlarda bir takım değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikler mekansal ve yapısal müdahalelerle giderilemeyecek boyuta ulaştığı zaman bu tür yapılar artık kullanılmamaktadır (Yaldız, 2003).

Konut içine çağdaş yaşamın ihtiyaçlarına cevap veren banyoların yapılması sonucu pek çok hamam yapısı da işlev değişikliğine uğramıştır. Bugün tasarım atölyesi olarak kullanılan İstanbul Ortaköy' deki Mimar Sinan'ın yaptığı Hüsrev Kethüda Hamamı buna iyi bir örnektir.

Şekil 2.1. Ortaköy Hüsrev Kethüda Hamamı renovasyon sonrası iç mekan görünümü(www.arkitera.com)

Bunların dışında özellikle endüstri yapılarında, teknolojinin değişmesi sonucu üretim, depolama yada hammadde elde edimi gibi süreçlerin değişiminden dolayı orijinal işlevini kaybetme gerçekleşmektedir. Bu değişim özellikle Endüstri Devrimine öncülük etmiş ülkelerde büyük ölçekli olarak yaşanmış, Türkiye’ de de Osmanlı Devleti’nden kalan bir takım endüstri binaları bu şekilde kullanılamaz duruma gelmiştir. İstanbul’daki Feshane Binası, Tophane-i Amire, Cibali Tütün Fabrikası gibi yapılar bu gruba dahildir.(Selçuk M, 2006)

2.4.1.2.Tarihsel Ve Kültürel Faktörler

Yapılar yapıldıkları dönemdeki toplumun sosyal, kültürel, ekonomik özelliklerine, yaşam biçimlerine ve dönemin mimari ve teknik konulardaki yetisine ilişkin pek çok veriyi taşırlar. Bu nedenle, yapılar toplumun manevi değerlerini yansıtan toplumsal belleğinin aynası durumundadırlar.

Toplumlardaki koşulların ve değer yargılarının sürekli değiştiği günümüzde, toplumsal yapı da yeni biçim ve düzenlemelere gitmektedir. Koruma kavramı çerçevesinde, tarihin sürekliliği gereği tarih ve kültürün sembolü olan korumaya değer, yapıların insan ile ilişkisinin devam etmesi için yapıların yeniden kullanımı gerekmektedir.

Yapıların sahip olduğu işlevler, toplumun sosyal, kültürel, ekonomik özellikleriyle etkileşim içindedir. Bu özellikler değiştiğinde yapıdaki işlev de etkilenir. Fakat önemli olan nokta, bu işlev etkileşimi sırasında tarih belleğini simgeleyen kavramların sürekliliğinin sağlanmasıdır. Korunmaya değer nitelikte bir yapının özgün nitelikleri

yok edilip yerine farklı niteliklere sahip başka bir yapı konulduğunda, yapının özgün işlevinin ve tarihteki yerinin toplumsal bellekte oluşturduğu yer silinmiş, yerine yeni bir veri girilerek belleğe dolayısıyla toplumsal kimliğe zarar verilmiş olur.

Tüm bu nedenlere rağmen, tarihsel ve kültürel değerler taşıyan yapılar, arazi ve rant için yok edilip yerlerine ekonomik açıdan daha çok gelir getireceği düşünülen ve kısa vadede getirisi yüksek ekonomik koşullara uygun yapıların yapılabileceği konusu gündemdedir.

Altınoluk'un (1998) da belirttiği gibi, "eski yapılara gelir getirecek bir meta olarak bakmanın yanı sıra, bundan da önemli olarak bu yapılara değerlendirilmesi gereken, kullanılması gereken, yaşatılması, gelecek kuşaklara aktarılması gereken kültür ürünleri olarak bakmak daha doğru bir görüştür."

2.4.1.3.Yeniden Değerlendirme İle İlgili Genel Hükümler Ve Yönetmelikler

Koruma kavramını şekillendiren kuram ve mevzuat 18.yüzyıldan günümüze bu şekilde gelişirken, işlevlendirme kavramı ilk olarak Carta Del Restauro kapsamında ifade edilmiştir. 1931 tarihli bildirmede, işlevlendirerek korumada temel söylemlere yer verilmiş ve yaşayan yani ayakta duran anıtlara, yalnızca özgün işlevinden çok uzak olmayan ve binada gerekli uyarlamaların önemli hasara neden olmayacak şekilde yapılabileceği, yeni kullanımlar verilmesinin, kabul edilebilir olduğu vurgulanmıştır.

1931 yılındaki Carta Del Restouro'nun yetersiz kalmasıyla, 1964 yılında yayınlanan Venedik tüzüğünde, Carta Del Restouro temel alınarak, daha çok anıtsal nitelikli yapıların yerinde korunması, fonksiyon kazandırılarak korunacak yapılarda, özgün malzeme ile onarımın, dönem katkılarının saygı görmesinin, yapılan onarımın özgün yapıdan ayırt edilebilecek şekilde ve dengeli bir biçimde yapılmasının ve onarımda varsayımlara dayanan müdahalelerin bulunmamasının, gerektiği vurgulanmıştır. Venedik tüzüğünde yeniden işlevlendirilerek kullanıma sunulan anıtların, bu sebeple plan ve bezemelerinin değiştirilmemesini, ancak bu sınırlar içinde yeni işlevin gerektirdiği değişikliklerin tasarlanabilir ve buna izin verilebilir olduğu söylenmiştir.

Türkiye 'de ise koruma, 16.6.2005 kabul tarihli, Tarihi ve Kültürel Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak kullanılması hakkındaki kanunla yasalaştırılmıştır.1995 yılında alınan onarım ilkelerinde, yeni işlev verilecek

yapılarda, yapılacak olan eklerin niteliğinin ve tarihi yapıyla bütünleşmesi bir tasarım sorunu olarak görülerek, kurul görüşüne bağlı olarak uygulanabilir olduğu ifade edilmektedir.

Tarihi yapıları işlevlendirerek korumada, yasaların hepsinde, geriye dönülebilir müdahalelerin olması ana kuraldır. Bu kural çerçevesinde, yapıların, plan ve cephe kurgularına sadık kalınması, bezeme detaylarının korunması, yapının özgün işlevine ve tarihi alanın özelliklerine uygun işlevin atanması öngörülmüştür. Yasal mevzuat tarafından ilkeleri çok tanımlı olmasa da yeniden işlevlendirme uygulamaları ulusal ve uluslararası düzlemde son yıllarda yaygınlaşmıştır.

Geçmişteki hatalı yasal kararlar, doğru alınan kararların doğru uygulanamaması ve denetimin yetersiz olması sonucu pek çok yapı ve çevresi işlevsel olarak yıpranmakta ve değişime uğramaktadır. Bu yıpranma ve değişim sonucu, yapıların işlevleri buldukları çevreyle uyumlu olamamakta, yapılış amaçlarından farklı bir kullanıma zorlanmaktadır. Bu tür işlevsel yıpranmalara neden olan hatalı ilke kararlarına baktığımız zaman ise:

10 Haziran 1933 tarihinde yürürlüğe giren ve uzun yıllar yürürlükte kalan ‘Belediye Yapı ve Yollar Kanunu’nda Milli Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından’ eski eserlerin etrafında asgari 10 metre mesafe ve binanın yüksekliğine eşit bir uzaklık içinde yeni bir inşaata izin verilmez’ şeklinde bir karar yer almıştır (Yıldırım 1999).

Bu karar sonucunda bir çok yapı ve çevresi sadece yeşil alanlarla çevrelenmiş, çevreleriyle bağlantıları kurulamamış, bunun sonucunda da yapılar yaşanan değil, izlenen “seyirlik” yapılar haline dönüşmüştür.

1951 yılında yürürlüğe giren Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek kurulu’nun kuruluş yasa tasarısında kurulun görevleri arasında düşünülen SİT koruma ile ilgili kısım meclis komisyonlarından çıkarılmış, Anıtlar Yüksek Kurulu’na sadece tek yapı korunmasında yetki verilmiştir. Bu karar sonucu, tarihi değeri olan pek çok yapı, yeni yapılar arasında kaldığı ve işlevlerine gerek duyulmadığı için kullanılamaz duruma gelmiştir.

Özellikle İstanbul’da 1950 sonrasında kentin kimliği hızlı kentleşme ve yeni imar karar ve faaliyetleriyle değişime uğramış, modernleşme adına gerçekleştirilen yeni düzenleme ve yapılaşmalar kentin “özel”liğini geriye dönülemeyecek biçimde yok etmeye başlamıştır. 1970’lerde ağırlık kazanan tarihi değerlere sahip çıkma bilinci ile bir yandan tarihi çevreler korunmaya çalışılırken, bir yandan da kasıtlı yangınlar

sonucunda tahrip olmaya devam etmiştir. İstanbul ve diğer kentlerimizdeki tarihi dokular yok edilerek oluşturulan yeni yaşam alanları, geçmişin yapı-doğa ve insan-yapı ilişkilerinden yoksun, çevreye duyarsız kentsel gelişmenin meydana getirdiği alanlardır. Sağlıksız ve estetikten yoksun yapısal çevreler, anlam ve kimliklerini kaybeden tarihi yapı ve çevreler bunun bir sonucudur. (P.Arabacıoğlu,I.Aydemir 2007)(www.megaron.yıldız.edu.tr)

2.4.1.4.Ekonomik Faktörler

Ekonomik değerlerin git gide daha önemli hale geldiği günümüz koşullarında, yapıların yeniden işlevlendirilmesi ile birlikte gelen ekonomik yarar ve zararlar göz ardı edilemez.

Fiziksel ömrü devam eden fakat işlevsel olarak eskiyen yapının yeniden değerlendirilerek kullanılıyor olması, aynı işleve sahip yeni bir yapının inşasından daha ekonomik olabilir. Genellikle, eski yapıların onarım ve yeniden kullanım maliyetlerinin, yeni yapı inşaa etme maliyetlerine göre %50 ile %80 arasında daha düşük olduğu söylenebilir (Highfield, 1987).

Mevcut yapının yeniden kullanılıyor olmasının ya da yeni baştan bir bina yapılmasının getireceği ekonomik külfet kıyaslandığında, yapının yeniden işlevlendirilerek kullanılıyor olması mevcut yapı stoğunu kullanacağından ekonomik yönden daha uygun olabilir. Diğer yandan, mevcut yapının korunması için sarf edilecek emek ve buna bağlı olarak maliyet çok fazla ise, yeni bir yapının inşasından daha maliyetli olması durumunda, söz konusu yapı kültürel değerler taşıyan korumaya değer bir yapı ise, yapının korunmasının gelecekte uzun vadede sağlayacağı maddi ve manevi getiriler göz önüne alınmalı, inandırıcı ve tutarlı maliyet hesaplarıyla müşteri yapının yeniden kullanımına ikna edilmelidir.

3. KORUMAYA DEĞER YAPILARDA YENİDEN İŞLEVLENDİRME VE İÇ MEKAN MÜDAHALESİNE YÖNELİK YÖNTEMLER

3.1 Tarihi Yapılarda Uygun İşlev Seçimini Etkileyen Unsurlar

Yeniden işlevlendirilecek yapıları, mimari tarzları, plan şemaları, mekansal özellikleri, yapım teknikleri ve çevresiyle birlikte bir bütün olarak değerlendirmek gereklidir. Yapıya ve çevresine uygun olarak yapılacak yeni düzenlemeler, çevrenin yeni işleve uygun olarak projelendirilmesini ve yapının çevresiyle birlikte sürekliliğini sağlayacak bu şekilde yapı, zamana karşı duruşunu çevresinden de aldığı güçle geliştirebilecektir. Mevcut yapının hangi amaç için kullanılacağı konusunda, kent dokusu içerisindeki ekonomik ortam büyük rol oynamaktadır.

Yapıya verilecek yeni işlev, bulunduğu çevrenin ekonomik gerçeklerine ve taleplerine uygun seçilmelidir. Mevcut bir yapının yeni bir işlevle yüklenmesine karar verildiğinde öncelikle, eldeki yapının karakterinin, mekan özelliklerinin, yapısal özelliklerinin, çevresiyle kurduğu ilişkinin ve yapının çevresinde yaşayan insanların yapıyı algılama şeklinin ortaya konması gerekmektedir. Mevcut yapının tam olarak anlaşılmasından sonra, yeni işlevin entegre edilme sürecinde, yapıya mekansal olarak çeşitli müdahaleler yapılabilmektedir.

3.1.1 Yapının bulunduğu konum

İşleve karar verilirken konumsal durumun yani yapının bulunduğu çevrenin fiziki ve coğrafi özellikleri ya da o çevrede yaşayan insanların ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmak gerekir.

Korumaya değer yapılar söz konusu olduğunda ise, zaman içerisinde yapıların konumlarından dolayı sahip oldukları özelliklerin değişebilir ya da tamamen ortadan kalkabilir olduğu söylenebilir. Haliç örneğini ele alacak olursak, zamanla şehrin içinde kalan sanayi yapıları, Haliç'in doğal bir liman olma pozitif özelliğini gölgede

bırakacak şekilde Haliç'i ve kenti yarattıkları çevre kirliliği ile negatif etkilemeye başlamıştır. Dolayısıyla, Haliç çevresindeki fabrikaların şehir dışına taşınarak konumsal değişim yaşadıklarını söylemek mümkündür. Boşalan sanayi yapıları için uygun işlev belirlenirken de konumun sahip olduğu su kenarında olma özelliği değerlendirilerek, rekreasyon alanı olarak yeniden kullanım potansiyeli göz önünde bulundurulabilir.(Kaşlı 2009)

3.1.2 Yapının İşlevsel Kurgusu

Yapının işlevsel kurgusu, yapının yalnızca kendi içerisindeki işlevsel kurgusunu değil, aynı zamanda çevredeki yapılarla olan, esasında konumsal durumundan kaynaklanan işlevsel ilişkisini de tanımlar.

Yapının kendi içerisindeki işlevsel kurgusu, yapı içinde gerçekleştirilecek aktivitelerin birbirleriyle olan ilişkilerine göre şekillenir. Örnek olarak mobilya imalatı yapan bir fabrika binası ele alındığında, mobilya işleme sürecindeki aktivitelere göre fabrikanın iç mekanı şekillenecektir. Hammadde giriş alanı ve depo, hammaddenin işleneceği atölye, cilahane, biten ürünün deposu ve çıkış alanı sırayla birbirini izleyecektir. Bu mekanlar birbirine eklenirken fabrika içindeki yazıhane giriş ve çıkışa yakın konumlanacak, ıslak hacimler bir araya toplanacaktır.

Korumaya değer bir yapının işlevsel kurguları söz konusu olduğunda orijinal işlev ile yeni işlevin birbiriyle örtüşmesi beklenir. “Örneğin bir şehir içi hanı konaklama tesisi olarak yeniden işlevlendirilecekse, dolaşımda sorunlar ortaya çıkabilir. Odasından çıkan kişi danışmaya gidebilmek için avludan geçmek durumundadır ya da oluşturulacak yapay dolaşımı izleyecektir.” (Altınoluk, 1998).

3.1.3.Yapının Hacimsel Ve Mekansal Kurgusu

Yapılar, işlevleri doğrultusunda hacimsel ve mekansal olarak şekillenirler. Yapının mekansal kurgusuna bağlı olarak sahip olduğu algılanma biçimi, mekanın kimliğinin yansımalarından birisidir.

Yapılar sahip oldukları işlevler doğrultusunda, tek bir hacimden oluşabilir, tekrarlanan hacimlerden oluşabilir, karmaşık bir plan şeması gösterebilir (Altınoluk, 1998). Örneğin, tek hacimden oluşan korumaya değer bir tiyatro salonu bölünerek okul haline getirildiğinde değişen fiziksel yapısı sonucu sahip olduğu kimliğe uygun algısal özelliklerini yitirir. Fakat bir han yapısı otel olarak kullanılmaya karar verildiğinde, mevcut bölüntüler kullanılabilir, zaten bölüntülü bir yapısı olan han yapısı kimliğini kaybetmemiş olur.

3.1.4.Mimari kimlik, Kültürel Miras

Uygarlığın direkt etkisi altında kalan kültür dallarının belki de en önde geleni mimarlıktır.

İnşaat yöntemleri, araçları, malzemeleri gibi faktörler mimarının aynı çağda bile ülkeden ülkeye, bölgeden bölgeye, şehirden şehre ve mahalleden mahalleye büyük farklılaşmalar gösterebilmesini mümkün kılmıştır. Yine bu nedenle, mimari tasarlama tarih boyunca önemli değişikliklere uğramış, teknoloji zaman zaman üslup-yapıcı etken niteliğinde son sözü söyleyerek estetiğin, semantiğin belirleyicisi olmuştur (Özer B, 2004).

Kültürel bir kimlik tanımlama ögesi olan mekanlar ise, belleğin içinde saklanan bilgiye göre şekillenen nesnelere dir. Mekan, fiziksel özellikleriyle, aidiyetin sınırlarını belirleyen bir düzenleme ve aynı zamanda sosyolojik birliktelik sistemini oluşturan değerlerin üzerine kodlandığı üç boyutlu biçimsel bir topluluktur. Bu yaklaşımla, mimari yapılar, “Üretildikleri dönem ile ilgili somut veriler taşıyan birer tarihsel belge” olarak tanımlanabilir.

Mekanı deneyimlemek, mimarlık bilgisinden çok, o kültüre ait olmakla ilgilidir. Anıtlar ise, ortak yaşanmışlığın mekansal izleridir. Üretilmesi, anlaşılması ve sürekliliği ortak deneyime bağlıdır; belleğimizdeki fiziksel çevre ile ilgili bilgilerin nesnelleşmiş halidir. Anıt üzerinde saklananlar, o toplumun kurumsal yapısını oluşturan ana değerler, kimliğin özleridir. Özetle anıtlar, duvarları ardında sadece yaşamak için oluşturulmuş bir boşluktan öte, geleneklerin, alışkanlıkların; toplum bilgisinin ve deneyiminin sıkıştırıldığı mekanlardır (Asiliskender,B 2005)

Kültürel kimliğin oluşmasında ve sürekliliğinde yapıların önemi kamusal bellekle beraber kendini göstermektedir. Yapıyı kullanmasalar dahi tek bir yapının bile, o çevrede yaşayan insanların hayatında çok önemli bir yer tuttuğunu söyleyebiliriz. Yeniden işlevlendirme, toplumun yaşantısında referans niteliğini taşıyan, kültürel süreklilik için bir kilometre taşı olan yapılar için bir hayata döndürme ve sürekliliği sağlama politikasıdır.

3.2 Yeniden İşlevlendirilen Tarihi Yapılarda İç Mekan Uygulamalarına Yönelik Kurgular

Korumaya değer mimari müdahalelerde, yapının belge özelliklerini korumak ne kadar önemliyse, bir diğer yandan yapılan müdahalenin yapıyla uyumu da en az o kadar önemlidir. Uyum kavramı, iki türlü değerlendirilebilir. Mevcut yapının ya da çevredeki diğer yapıların sahip olduğu tüm özelliklerin birebir korumaya değer yapıya aktarılması da; mevcut yapının ve çevre özelliklerinin benimsenerek günümüz koşullarındaki yorumuyla yapıya aktarılması, bu şekilde taklitten uzak durulması da uyum olarak değerlendirilebilir. Bu noktada önemli olan, yapının kimliğini belirleyen, zaman içinde kazandığı ve korumaya değer olduğunu gösteren niteliklerin kaybedilmemesi ve günümüzde de yapının ömrünü sürdürmesidir.

3.2.1 Yapının genel tarihi, rölöve ve restitüsyon çalışmaları

Yapıyı yeni işleve uygun hale getirirken yapılacak olan müdahalenin biçimi ve derecesine, hangi kısımların korunup, hangi kısımların yenilenip, hangilerinin kaldırılacağına ilişkin alınan kararlar, yapının belge niteliğinin korunması ve geleceğe aktarılması açısından önem taşır. Bu nedenle, yeni işleve uygun olarak uygulanacak olan fiziki müdahale öncesinde yapılacak olan rölöve ve detaylı bir restitüsyon çalışması ile yapıdaki yıkımlar, ekler ve dolgular saptanarak yapının fiziki geçmişi hakkında bilgi sahibi olunmalıdır. Restitüsyon çalışmalarında bina belirlenecek olan tarihsel dönemleri doğrultusunda incelendiğinde, zaman içerisinde değişikliğe uğrayan özellikleri ile tarih içinde oluşan katmanlarının dökümü yapılmış olur. Ancak bundan sonra müdahalenin niteliği ve düzeyi belirlenebilir. Genel tarih, rölöve ve restitüsyonla ilgili olarak yapılan bu çalışmalar, yapının analiz edilecek olan diğer özelliklerine de temel oluşturacaktır

Ele alınan yapıların gelecek işlevi büyük ölçüde tarihi ve mimari değerine bağlı olarak belirlenecektir. Tarihi yapının anıtsal korunması onun öncelikle mimari yenilikler içerme açısından tekrar kullanımını kısıtlar. Ancak, özellikle Batı Avrupa'da, anıtsal binaların tekrar inşası özerk birimler, hükümet birimleri ve çeşitli ihalelerle desteklenir. Önemli mimari veya tarihi değer, binanın gelecek kullanımını doğrudan etkiler. Örnek olarak, tarihi değer taşıyan bir endüstriyel bina, teknik bir müze olarak görev alabilir. Koruma kurulurken, mimari ve tarihi değerler kesin bir şekilde ayrılmaz. Anıtsal değer, çeşitli zorundalıkları empoze eder ve her ülke için çeşitli olanaklar sağlar.

3.2.2 Konumsal ve işlevsel kurgular

Korumaya değer yapıda, yeni konumsal ve işlevsel kurgular belirlenirken, çevrenin insan davranışları üzerindeki etkinliği göz önüne alınmalı, çevresel psikoloji ve çevresel davranış alanlarında yapılan çalışmalar çerçevesinde de değerlendirme yapılmalıdır. “Mevcut bir çevrenin psikolojik ve sosyal etkilerinin değerlendirilmesi ve elde edilen verilerin yeni çevrelerin tasarım sürecinde kullanılması, değerlendirmenin devam eden dairesel bir sürecin bütünleyici bir parçası olduğunu göstermektedir.” (Aydınlı, 1993).

Korumaya değer yapıya mekansal müdahalelerde bulunmadan önce yapılacak olan konumsal ve işlevsel değerlendirmeler, yapının tarihte konumsal ve işlevsel bakımdan çevre ile etkileşimi ve insanlar üzerindeki davranışsal etkileri hakkında bilgi sağlayacak, yeni müdahalenin de bu bağlamda zamansal süreklilik içinde bütün olarak, bağlarını koparmadan yer almasını sağlamaktır.

3.2.3 Mimari dil

Tarihi yapılarda mimari müdahale öncesinde incelenmesi gereken niteliklerinden birisi de yapılırken taşıdığı ve yansıttığı mimari dildir.

Mevcut yapının sahip olduğu mimari dili tekrarlamak veya dönüştürmek, iki farklı yaklaşıma sahip müdahale çeşitleridir. Müdahale tekrarlama şeklinde olursa, yapıdaki değişiklikler binanın orijinal haline görünüşte benzetilerek yapılmaya çalışılacak, bu da zaman kavramı bağlamında karışıklık yaratacaktır. Çünkü bu şekilde hangi işlemin ne zaman yapıldığı anlaşılamayacak, bugün yapılmış bir şey, geçmişte yapılmış izlenimi verebilecektir (Öter, 1996). Dönüştürme şeklinde yapılan müdahalelerde ise, yaygın olan eğilim karşıt dil kullanarak bilinçli bir zıtlık yaratmaktır. Zamanın katmanlarının okunması, geçmişin mimari dili ile şimdiki mimari dilin birbirlerinden bağımsız karakterleriyle, birbirlerine olan saygılarını ortaya koymalarıyla mümkündür.

Korumaya değer yapıda, yeni işlev ihtiyaçları ile yeni eklenen kısımlar, yapının orijinal elemanlarına kalıcı zarar vermeyen, geri dönüşü mümkün bir şekilde yapılmalıdır. “Yapılan değişiklik, orijinal bina üzerinde en az kalıcı müdahale ile gerçekleştirilmelidir. Yapının orijinal hali korunup, bir başka döneme adapte edilebilmesi için uygulanacak dönüşüm tekniği ve eklerin, yapının işlevleriyle uygun olması gerekmektedir” (Akbelege, 2004).

3.2.4 Yapısal elemanlar

Çoğu korumaya değer yapıda, yapısal elemanlarda zamanla bozulma ya da çürüme oluşur. Yapısal elemanların, mekanın kimliğinin belirlenmesinde oynadıkları rol göz önüne alındığında, bu elemanların herhangi birine uygulanacak müdahale ile, yapının sahip olduğu karakteristik özellik bozulabilir. Bu nedenle, korumaya değer bir yapıda mevcut döşeme, duvar, çatı ve taşıyıcı sistem, rölöve ve restitüsyon çalışmalarında detaylı olarak incelenmeli, bu elemanların yapıda oluşturduğu, güçlü ve zayıf noktalar müdahale öncesinde tespit edilmelidir.

Yeniden işlevlendirilen yapıda, mevcut yapısal elemanlar, alt taşıyıcı sistemle desteklenebilir, duvar ve çatıda onarım yapılması gerekebilir. Bu tip müdahalelerde önemli olan nokta, mekanın kimliğine uygun, mekana saygı gösteren bir müdahale yoluna gidilmesidir. Yeni işlevden doğan zorunlulukla mekan içinde asma kat oluşturulması ya da bölücü duvar gibi elemanlarla bölüntü yapılması durumunda, müdahalelerin yapının orijinal durumunun taşıdığı kimlik özelliklerini geri dönüşü mümkün olmayacak bir şekilde ortadan kaldırmıyor olmasına dikkat edilmelidir.

3.2.5 Dolaşım elemanları

Dolaşım elemanlarının mekan içindeki bir diğer önemli yeri, mekan içinde dolaşım ile birlikte sağlanan mekan deneyimidir. İki farklı işlevin sahip olduğu, farklı dolaşım şemalarıyla sağlanan mekansal deneyim birbirinden çok farklı olabilir. Bu durumda korumaya değer yapının orijinal dolaşım şemasını mümkün olduğunca koruyarak yeni işleve uygun dolaşım elemanları eklenirken; eski dolaşım şemasının korunmasıyla mekan içindeki işlevsel farkların okunmasına olanak veren, yeni dolaşım şemasıyla ise bugünkü işlevin dolaşım ihtiyaçlarını karşılayan iki farklı dolaşım şemasından oluşan bir düzen esas alınabilir. Bu şekilde oluşturulan bir dolaşım düzeni için, hangi elemanların korunacağı, hangilerinin kaldırılacağı, hangi konumlara yeni dolaşım elemanları ekleneceği kararları, mekan içindeki mevcut dolaşım elemanlarının, rölöve ve restitüsyon çalışmalarında incelenmesi sınıcu alınmalıdır.

3.2.6 İç Mekan Atmosferi

İç mekan atmosferi, mekanın sahip olduğu renk, doku, form ve ışık gibi estetik değerleri ile ilgili özelliklerinin algısal durumu olarak tanımlanabilir.

Korumaya değer yapıda, mekanın sahip olduğu atmosfer, zamanla mekandaki yapısal elemanların doku ve renklerinde oluşan değişiklerle kendine has özelliğini kazanır.

Tam bu noktada, yeni işleve uygun olarak yaratılacak olan mekan atmosferinin, yapının orijinal atmosferiyle birlikte zaman içinde geçirdiğı değişikliklerin mekana eklediğı atmosfer zenginliği çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. Yeniden işlevlendirilecek mekan içinde kişi, tarihsel belleğin bütünlüğü bağlamında eskiyi hissedebilmeli, eski dokuların ve renklerin oldukları şekilde korunmasıyla zaman içinde şekillenen yapıya özgü atmosferi algılayabilmelidir. Bu nedenle, yeniden işlevlendirilecek yapı, müdahale öncesinde, arşiv fotoğrafları ve restitüsyon çalışmaları kapsamında mekandaki renk, doku, form ve ışık nitelikleri bakımından, rölöve ve mevcut durum incelemelerinde ise müdahale öncesi durumu bakımından incelenmelidir.(Kaşlı,2009).

4. BİNANIN KONSEPTİNİ BELİRLEYEN UYGULAMA AŞAMALARI

4.1.Yapıya uygun işlev seçimi

Var olan bina ile yeni işlevin adapte edilmesindeki başarı kültür varlığının yaşamını devam ettirebilmesi anlamında ele alındığında sürdürülebilirlik ve yaşanılabilirlik kavramlarına duyarlı bir tutum sergilenmiş olacaktır. Dolayısıyla yeniden kullanılan binaların yeni kullanıcılarının/işlevin gereksinimlerine cevap verebilir nitelikte düzenlenmiş olması ve mekân performanslarının kullanıcılar tarafından memnun edici olması işlevin sürekliliği açısından önemli bir noktadır.

Mimari tasarımın özünde insan ihtiyaçları ve alışkanlıkları, başka bir deyişle yaşantının gereklerini karşılamak üzere mekansal çözümlerin üretilmesi yatmaktadır. Yeniden işlevlendirmede bu ihtiyaç ve gereklilikler mevcut yapının özellikleriyle güçlü bir şekilde ilişkilendirilerek uyum sağlayabilmelidir. Bu kullanıcı gereklilikleri:

Mekansal Gereklilik: Yapıya verilecek olan yeni fonksiyon için mekanlar, boyutsal kriterleri, biçim ve mekanlar arası ilişkileri sağlayabilecek düzeyde olmalıdır.

Kullanım ve Harekete Ait Gereklilik: Yapı, yönlendirme, toplumsal, kültürel ve sembolik olarak kullanım ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde olmalıdır.

Çevre Gereklilikleri: Yapı iç ve dış mekan kompozisyonu ile genel yerleşim düzeni içerisinde bölgenin ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde kullanılmalıdır.

Teknik Gereklilikler: Yeni işlev verilen yapı istenen fiziki çevre şartlarının yapay olarak oluşturulması için gereken sistemleri müdahaleler sınırlı kalmak kaydıyla barındırmak zorundadır (Karapınar 1997).

Her mekana verilecek olan yeni fonksiyonların, mekan ve mekanlar arası ilişkisel bağlantılarının, görsel, işitsel ve iletişimsel veriler göz önüne alınarak düşünülmüş olması gerekmektedir (Arcan, 1992).

Yeni verilen fonksiyonla yapı, günlük hayatta, yeniden yaşam kazanmalıdır. Yapı yeni işlevin gereksinimleri doğrultusunda, verilecek fonksiyonu yüklenabilir olmalı, özgün plan şeması ve mekansal özellikleri büyük değişime uğratılmamalıdır. Yapıya uygun işlevin seçiminde etken faktörler şu ana başlıklar altında toplanabilir;

- * Yapının plan şeması ve mekansal kurgusu,
- * Yapının hacimsel özelliği, düşey kesitin özellikleri
- * Yapının bulunduğu konum ve çevrenin ekonomik gerçekleri
- * Yapı tescilli ise korunması gereken anıt yaklaşımı

Yeniden İşlevlendirme tasarımında girdi olarak, kullanım dışı kalmış bina ile o binanın eskiden şekillenmesine katkısı olmuş fakat zaman içinde değişmiş olan çevre koşulları ve insan ihtiyaçları vardır. Tarihi değeri olan tescilli bir yapı yeniden işlevlendirilirken de, sıradan bir yapı yeniden işlevlendirilirken de, mevcut mekanları kavramak ve felsefesini ortaya koymak gerekmektedir (Mesutoğlu, 1995).

4.2.Seçilen uygun işlev sonrası yapılabilen uygulamalar

Uygun işlevin seçiminden sonra, yapının sahip olduğu potansiyel ile ihtiyaç programının örtüştürülmesi sürecinde, yapısal zorunluluklardan dolayı elde edilemeyen mekansal gereklilikleri yerine getirmek için yapılabilen uygulamaları şu şekilde sıralayabiliriz:

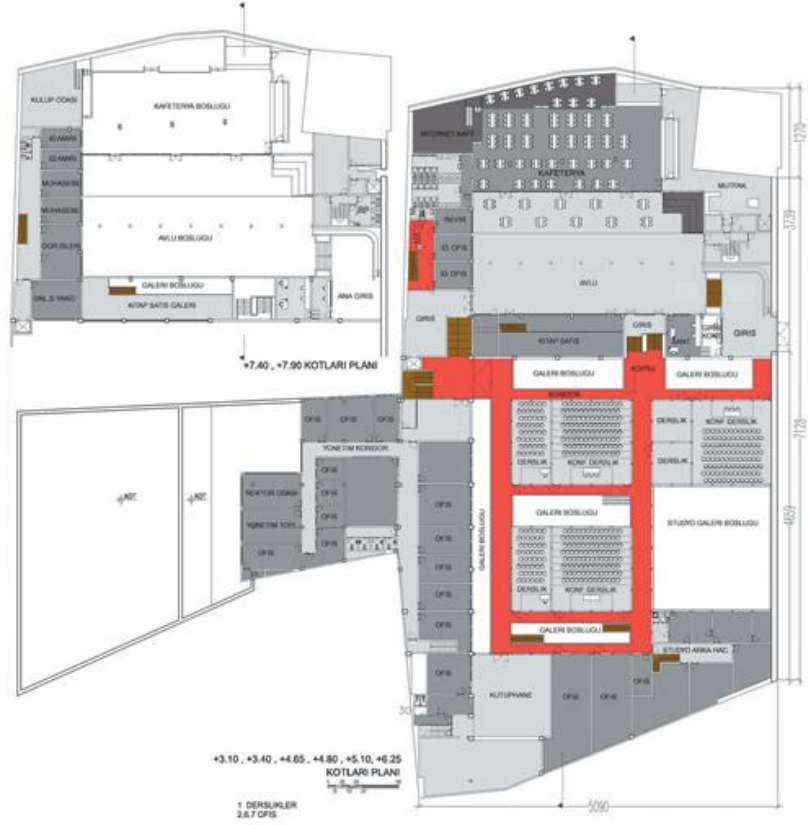
- * Mekansal Kurguya Yapılan Uygulamalar
- * Strüktürel Sisteme Yapılan Uygulamalar
- * Tesisat Sistemlerine Yapılan Uygulamalar
- *Dış Cepheye Yapılan Uygulamalar
- *Aydınlatma Sistemine Yapılan Uygulamalar

4.2.1.Mekansal kurguya yapılan uygulamalar

Yeni işleve uygun mekanları oluşturulurken kullanılacak yöntemlerden biri mevcut binanın yeni işleve uygun olmayan büyüklükteki mekanlarının bölünerek amaca uygun hale getirilmesidir. Örneğin eski endüstri binaları, depo ve antrepolar, tekrarlanan pencereleri nedeniyle otel odası gibi tekrar eden birimleri elde etmede uygun olmaktadır (Cantacuzino, 1976).

Diğer'e (1988) göre ise; yeniden kullanım türü ne olursa olsun, mevcut bir binada tekrar eden birimlerin oluşturulabilmesi için, binanın cephesinde pencerelerin tekrarlanan düzende olması ve bu tekrarlanmadaki ritmin, yeni işlev için gereken birimlere uygun olması gerekir. Yeni işlevin gereksinimlerine göre, ara kat eklenmesi, mevcut mekanlar arasında geçitler açılarak bağlantı kurulması, yeni bölücü duvar ilavesi, strüktürel sistemden bağımsız duvarların tamamen kaldırılması, yatay ve düşey sirkülasyon elemanlarının ilavesi, yapıya entegre edilemeyen mekanlar için tamamlayıcı ek binalar yapılması bu kapsamda değerlendirilebilir.

Örneğin Viyana'daki gazometre binalarında yapılan konut birimlerini elde etmek için katlarda ışınal duvar bölmeleri yapılmıştır. Benzer bir şekilde İstanbul'daki Feshane binasında da, iç mekanda küçük ticari birimler elde etmek amacıyla çelik kolon akslarına uygun bölücüler eklenerek, plan şemasında değişiklik yapılmıştır. İstanbul Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampusu'nda hangar binasının derslikler için dönüştürülmesi sırasında aynı yöntemle mekanlar bölünerek yeniden işlevlendirilmiştir.(Şekil,4.1)

Şekil 4.1. Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü Planı(www.arkitera.com)

Mevcut binanın sahip olduğu karakteristik özellikler ile yeni işlevin ihtiyaç duyduğu mekanların oluşturulması amacıyla yapılabilecek işlemlerden bir tanesi de birleştirilerek yeni fonksiyona uygun mekanlar elde etmektir. Tekrar eden birimlerden oluşmuş bir plan şemasında daha büyük mekanları elde etmek için bu yöntem kullanılabilir.

Mevcut yapının kat yüksekliklerinin el verdiği durumlarda, ara kat yaparak kullanım alanını artırmak mekansal kurguya yapılabilen bir diğer müdahaledir. Bu yöntemin uygulanabilmesi için, yapının strüktürel sistemiyle beraber yönetmelik ve imar

hükümlerinin de uygun olması gereklidir. Elde edilen ara kata ulaşabilmek için uygun noktalarda oluşturulacak düşey sirkülasyon elemanları sayesinde yetersiz ve çözümsüz olan mekanların elde edilmesi sağlanabilmektedir.

4.2.2. Strüktürel sisteme yapılan uygulamalar

Yapıların Yeniden İşlevlendirilme süreçlerinde, yapıların strüktürel olarak güçlendirilmesi, mevcut durumun güncel yönetmeliklere uygun hale getirilmesi, düşey sirkülasyon elemanlarının ilavesi yada daha kapsamlı olan, yeni kat ve veya binalar eklenmesi şeklindeki değişiklikler sonucu; yapının strüktürel elemanları olan kolonlar, taşıyıcı duvarlar, kirişler ve gergi elemanlar, kat plakları gibi öğelerine de müdahale edilebilmektedir.

İstanbul'daki Rahmi Koç Endüstri Müzesinde de mekansal gereksinimlerden dolayı yapıya cam ve çelik strüktürden oluşan asma kat yapılmıştır. Yapının tescilli bir yapı olması sebebiyle mevcut taşıyıcı duvarların zarar görmesine ve tarihsel özelliklerinin zedelenmesine imkan vermeyecek şekilde taşıyıcı duvarlardan uzaklaştırılarak, asma kat oluşturulmuş, yapının değerlerine duyarlılık gösterilmiştir.(Şekil 4.2.)

Şekil 4.2. Rahmi Koç Müzesi Cafe alanı asma katlar çıkılmış.(www.mimdap.org)

Özellikle yığma binalarda mevcut mekanların birleştirilerek yada aralarında geçitler oluşturularak daha büyük mekanlar elde edilmesi gerekebilmektedir. Bu tür

yapılarda, taşıyıcı olan duvardan alınan parçanın yerine çelik kafes şeklinde güçlendirmeler yapılabilmekte, bu sayede yeni işleve uygun mekanlar elde edilebilmektedir.

Yeniden işlevlendirilen yapıların çatı strüktürlerinde iyileştirmeye gidildiği görülmektedir. Yapıldığı zamanın koşullarına göre genellikle ahşap strüktürlü yada dökme çelik strüktürlü olan bu çatılar kiremit yada, ağır kompoze levhalarla kaplanmıştır. Yapının yeniden işlevlendirme sürecinde hem yapının dış etkenlere karşı direncini artırmak hem de yapının yüklerini azaltmak amacıyla hafif çelik strüktürler ve hafif kaplama malzemeleri kullanılabilir.

4.2.3. Tesisat sistemine yapılan uygulamalar

Yeniden işlevlendirme sürecinde, yapıların teknik altyapılarının ve tesisat sistemlerinin de gözden geçirilmeleri, gerektiği durumda bakımlarının yapılması gerekmektedir. Yeniden işlevlendirilecek yapının çok eski olması durumunda ise tesisatlarda tamamen yenileme yapılabilmekte, günün şartlarına göre farklı teknikler kullanılabilenekte, daha özel durumlarda ise havalandırma, iklimlendirme gibi sistemlerin yapıya entegre edilmesi gerekmektedir. İlk işlevi ne olursa olsun, yatay ve düşey teknik bağlantılara sahip yapılarda tesisat sisteminin, yenilenmesi ve günün şartlarına göre modernize edilmesi çok daha kolay olmaktadır. Düşey şaftların olmadığı yapılarda, strüktürel sistemin elvermesi durumunda döşemelerde yeterli büyüklüklerde delikler oluşturularak, yapının tesisat arterleri elde edilebilmektedir. Aynı şekilde tavandan ilerleyen tesisat için de kat yüksekliğinin uygun olması gerekmektedir. Aksi durumlarda tavanlarda basılma ya da kat yüksekliğinde azalma olmaktadır.

Özellikle tarihi değeri olan yapılarda, yeni fonksiyonun ihtiyacı olan bazı tesisatların yapılması yapısal ve görsel problemleri de beraberinde getirmektedir. Tesisatla ilgili elemanlar genellikle yapının, sıva altı, şaftlar, döşeme altları, asma tavan içleri gibi bölümlerinde yer aldığı için müdahale zorluğu olmaktadır. Ayrıca bu tür yapılara yeni bir sistem entegrasyonu da çok zor olmaktadır. Yapıya yapılacak her müdahale, onun kimliğine ve tarihi özelliklerine zarar verme riski taşımaktadır.

Tarihi değeri olan yapılar için binalarda ısıtma için kullanılan modern buhar kazanları, yapı için büyük tehlike oluşturmaktadır. Halı döşemeler, elektrik borulu ısıtıcılar ve yüksek ısılı elektrik yayım panelleri ile taşınabilir petrol veya gaz ısıtıcıları ısınma probleminin çözümü için kullanılabilir. Elektrik tesisatı ve

yangına karşı koruma tesisatı için, yapının çeşitli bölümlerine, duvar yüzeylerine kanal ve oyuklar açılması özgün malzemeye zarar vermektedir. Yeni elektrik tesisatı sistemleri polivinil klorit gizli kablo ya da plastik kaplı mineral yalıtılmış bakır kablolar vasıtası ile yapılabilmektedir (Feilden 1994).

4.2.4. Dış cepheye yapılan uygulamalar

Yeniden işlevlendirme sürecinde yapının dış cephesine çeşitli sebeplerden dolayı müdahaleler yapılabildiği görülmüştür. Bu müdahalelerin genellikle, yapının dış cephesinin çok fazla deforme olmasından ve yenileme gerektirmesinden, yeni verilen işlevin dış cepheye yansımından, yapıldığı dönem itibariyle düşük ısı yalıtım değerleri gösteren cephenin iyileştirilmesinden, ve yenilenen binaya yeni bir yüz verme isteğinden kaynaklanmaktadır.

Yapıldığı dönem itibariyle düşük ısı yalıtım değerleri gösteren cepheler genellikle sıva altı mantolama denilen dış cephe sıvasının altına yalıtım malzemesi konularak yenilenmekte, bu sayede yapının yazın serin, kışın ise serin olması için gerekli ısı yalıtımını yapması sağlanmaktadır.

Yapıların dış cephe temizliği için Kültür Bakanlığı Restorasyon ve Konservasyon Merkez Laboratuvarı tarafından yapılacak analizler sonucu kullanılacak malzeme ve oranları tespit edilmelidir. Bina cephelerinde yapılacak her türlü uygulama laboratuvar sonuçlarına göre yapılmalıdır. Genel olarak yapılan uygulamalar şöyle özetlenebilir: Eser yüzeyinde oluşan kir tabakasının yumuşatılması için, bina cephesine her kata noktasal delikleri olan yassı hortumlar takılarak, 3-4 saat kesintisiz ıslak uygulama yapılmalı. Bu uygulama eserin yüzeyindeki toz tabakasını alacağı gibi, eserin derinlerine işleyen sülfatı da yumuşatacaktır. Bu işlem sonunda yüzey yumuşak fırçalarla fırçalanmalıdır.

Bu uygulamadan sonra, tamamen bazik olan (PH=9) amonyum bikarbonat çözeltisi tüm yüzeye yumuşak fırçalarla sürülerek, hava almayacak şekilde kapatılmalıdır. Bu işlem belli modüller halinde tekrarlanmalıdır. Çözelti eser yüzeyinde 6-7 saat bekledikten sonra max. 4 bar basınçlı su ile sis şeklinde yıkanmalıdır.

Günümüzde bazı firmalar yurt dışından getirdikleri kimyasalları kullanmaktadırlar. Bu malzemelerin kimyasal bileşiminde bulunan maddeler taşta hemen zarar vermese

de ileride hasarlara neden olabilecektir. Ayrıca birkaç kimyasal bütün taşlara uygulanmakta ve taşın özelliği göz ardı edilmektedir.

Yapılması gereken eserin belli noktalarından taş parçaları alınarak Kültür Bakanlığı Restorasyon ve Konservasyon Merkez Laboratuvarı tarafından incelenmesi ve taşın organik yapısına, kirlilik derecesine göre uygun çözelti malzeme tespit edilmeleridir. Bu tespit resmi raporlar halinde uygulamayı yapacak restoratörlere verilerek bu doğrultuda restorasyon işlemi yapılmalıdır.

Esere olabildiğince fiziksel müdahale olmamalıdır. Örneğin, taşın taraklanması yada, taşı kumlama gibi metotlar, taş yüzeyinde bulunan patinayı tamamen kaldırarak eseri atmosferik ortamda çıplak bırakmaktadır. Böylece eser daha korunmasız kalacaktır.

Bazik özellikli kimyasal madde olan AB-57 kullanımı sonucunda eser yüzeyinde çiziklere ve deformasyona neden olmamaktadır. Buna taşta yapılan Kültür Bakanlığı Restorasyon ve Konservasyon Merkez Laboratuvarı analizleri sonucunda ulaşılmış ve uygunluğu onaylanmıştır. İlk yıkamada çıkmayan atmosferik ve diğer kirler aynı metot tekrarlanarak kir yüzeyden arındırılmalıdır.

Cephe temizliğinde dikkat edilmesi gereken nokta, kullanılan malzemelerin asidik özellikte olup olmadığıdır. Yapı taşları bazik özellikte olduğundan asit taşın patinesini yok ederek taşın korunmasız kalmasına neden olur. Bu da cephenin daha kısa bir sürede bozulmasına ve dağılmasına neden olur.

Tarihi değeri olan yapıların yeniden işlevlendirilme süreçlerinde ise bu tür yapıların tescilli olmaları sebebiyle, bakım, onarım ve restorasyon kurallarının dışına çıkmayan müdahaleler yapılmaktadır. Yapıldıkları dönemin teknolojik imkanları doğrultusunda ve işlevlerine göre meydana gelen doluluk, boşluk oranları, çatı örgü sistemleri (kubbe, tonoz, ahşap çatı) ile o günkü mimari akımı günümüze yansıtan süsleme elemanları üzerinde yapılacak olumsuz müdahaleler, geçmişten günümüze bize bazı mesajlar veren yapıları gelecek kuşaklara hatalı olarak aktarmamıza neden olacaktır. (Yıldırım, 1999). Bu sebeple tarihi değeri olan yapılara yapılacak müdahaleler çok daha sınırlı ve koruma esaslı olmaktadır.

4.2.5.Aydınlatma Sistemine Yapılan Uygulamalar

Tarihi yapıların günün her saatinde gelen ziyaretçilerini etkilemesi ve tarihine yakışır görkemli bir görüntü yaratması için yapının özgünlüğüne uygun bir aydınlatma seçilmesi gerekir. Aynı zamanda tarihi mekânda doğal aydınlatma uygulanıyorsa yapay ve doğal aydınlatmanın da uyumu hesaplanmalıdır. Yapının işlevi de kültürel özgünlüğü kaybetmemek açısından aydınlatma yapılırken dikkate alınması gereken noktalardan biridir. Özellikle cephe aydınlatması ile binanın sahip olduğu özgünlük katlanabilirken; yanlış bir uygulamayla binanın tüm tarihi değeri yok edilebilir. Ayrıca aydınlatması yapılan binanın yapısal detayları aydınlatma ile öldürülmemeli, bina dokusuna göre renk seçimi doğru yapılmalı ve bakanların gözünde kamaşma yapmayacak düzeyde ışık gücü kullanılmalıdır. Örneğin iç mekân obje aydınlatmasında gereğinden fazla verilen ışık, sanat eserinin özgünlüğü ortadan kalkar.

Tarihi yapıların görsel ve sanatsal açıdan dikkat çekiciliği ve farklı alanlarda işlevsel olarak kullanılabilirliği aydınlatma kalitesiyle paralellik gösterir. Özellikle dünyanın ortak mirası olmaları ve ait oldukları ülkelere sağladıkları turizm getirileri açısından, tarihi yapılara profesyonel aydınlatmalar uygulanmalıdır.

Tarihi yapılarda uygulanacak iç ve dış aydınlatmalarda dikkat edilmesi gerekli en önemli husus, bu yapıların taşıdığı tarihi özelliklerinin iyi yansıtılmasıdır. Aydınlatmanın iyi yapıldığı durumlarda, bu yapılar insanlar üzerinde oldukça büyük etki bırakmaktadır.

Tarihi yapılarda, yapının taşıdığı işleve göre iki tür aydınlatma kullanılmaktadır. Bunlar doğal ve yapay aydınlatma sistemleridir.

Doğal Aydınlatma Sistemleri; Gün ışığından yararlanılarak, yapılarda bırakılan pencere, kapı gibi boşluklar yardımıyla yapılan aydınlatma türüdür. Ancak bu aydınlatma türü tarihi yapılarda tek başına yeterli gelmediğinden dolayı yapay aydınlatma sistemleri ile birlikte kullanılmaktadır.

Yapay Aydınlatma Sistemleri; Yapılardaki doğal aydınlatma (gün ışığının) yeterli gelmediği veya doğal aydınlatmanın istenmediği durumlarda kullanılmaktadır. Özellikle büro, banka, hastane gibi ışığın çok istendiği mekanlarda tercih edilen bir aydınlatma türüdür. Tarihi yapıların iç ve dış aydınlatmalarında, geçmişten günümüze kadar bir çok aydınlatma türleri denenmiş, ancak yapay aydınlatmanın bu yapılarda daha verimli oldukları, bu konu ile ilgili yapılan çalışmalar sonucunda

saptanmıştır. Ayrıca tarihi yapılardaki doğal aydınlatmanın bazen yapıda yetersiz kalması ve yapının işlevini olumsuz etkilemesi nedeniyle var olan doğal aydınlatmaların kullanılmadığı ve bu yapılarda yapay aydınlatmanın yapıldığı bir çok örneklerle de görülmüştür.

Kültürel mirasımız olan tarihi yapıların inşa edildikleri dönemlerde, gün ışığından maksimum düzeyde yararlanma yoluna gidilmiştir. Yapılarda farklı şekillerde bazen küçük ama çok sayıda pencere açıklığı ile bu aydınlatma sağlanabildiği gibi, bazı durumlarda da tepe pencereleri ve çatılardan gelen gün ışığı ile aydınlatma yoluna gidilmiştir.

Pencere açıklıklarının boyutları ve konumları yapının bulunduğu bölgenin iklim koşulları, yapının inşa edilmiş olduğu malzeme ve yapıyı kullanan insanların sosyo-kültürel yapılarına göre değişmektedir.

Doğal aydınlatmaların tepe pencereleri ile sağlandığı diğer yapılara da cami ve kiliseler örnek olarak verilebilir.(Şekil 4.3.) (www.emo.org.tr)

Şekil 4.3. Tepe penceresinden sağlanan doğal ışık.(www.emo.org.tr)

Tarihi yapılarda, kullanılan doğal aydınlatmanın bir çok olumlu yönlerinin yanında yapay aydınlatmalara göre yetersiz kaldığı bir çok durumla da karşılaşmaktadır. Bunlar;

1. Tarihi yapılarda uygulanan doğal aydınlatmada ışık yapının dışındadır. Bu yapıların günümüz yapılarına göre daha yüksek ve geleneksel malzemelerle de yapıldığı düşünüldüğünde bu yapılarda bırakılan pencere, kapı gibi boşluklardan süzülen ışık yapının aydınlatılması için bazı durumlarda yetersiz kalmaktadır.

2. Doğal aydınlatmada gün ışığının, saat, mevsim, atmosfer koşulları gibi bir çok etkene bağlı olarak, gün içinde göstermiş olduğu değişimler nedeniyle, bu ışık yapının işlevselliğini farklı şekillerde etkilemektedir.

3. Tarihi yapıların, gün batımından sonrada gerek iç, gerekse dış bölgelerinde aydınlatılması gerekmektedir. Doğal aydınlatmanın mümkün olmadığı bu durumlarda, kullanıcılar, yeniden yapay aydınlatma araçlarına yönelmektedir.

4. Doğal aydınlatmanın kullanıldığı bazı tarihi yapılarda gün ışığının, gün içinde göstermiş olduğu keskin ışık nedeniyle, birçok sorunla karşılaşmaktadır. Örneğin, müze, sanat galerisi v.b olarak kullanılan bir tarihi yapıda sergilenen eserlerin, gün ışığından etkilenmeleri kaçınılmazdır. Bu nedenle bu tür kullanıma sahip olan tarihi yapılarda doğal aydınlatma yerine yapay aydınlatmalar tercih edilmektedir. Ayrıca, tarihi yapılardaki doğal aydınlatma tasarımının çok iyi olduğu durumlarda bile, mutlaka yapay aydınlatmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

5. Tarihi yapılardaki, doğal aydınlatma uygulamalarında, yapay aydınlatmalarda kolaylıkla sağlanabilen mekana göre aydınlatma niteliği ve niceliğinin net bir şekilde saptanamamaktadır.

Son yıllarda yapılan yapay aydınlatma uygulamaları, gelişen teknolojik olanaklarının da kullanılması ile büyük gelişmeler kaydetmiştir. Bu uygulamalarda, yapının niteliği ne olursa olsun, yapıya uygun aydınlatma elemanları üretilerek yapıda bütünlük sağlanmaya çalışılmıştır.(Şekil 4.4.)(www.emo.org.tr)

Şekil 4.4. Topkapı Sarayında uygulanan yapay aydınlatma(www.emo.org.tr)

Tarihi yapılarda uygulanan iç ve dış aydınlatmada dikkat edilecek en önemli unsurlardan biri yapının özgünlüğüne uygun aydınlatılmasıdır. Aydınlatılacak tarihi yapının taşıdığı işleve göre aydınlatılması, yapının etkisini olumlu yönde arttıracaktır. Doğal aydınlatma ile yapay aydınlatmanın birlikte kullanıldığı durumlarda ise yapıda uygulanan iki aydınlatma türünün uyumuna dikkat edilmelidir.(Şekil 4.5.)

Şekil4.5.Divriği Camii Aydınlatması(www.emo.org.tr)

Tarihi yapıların aydınlatılmasında, dış aydınlatmanın önemi oldukça büyüktür. Yapının tarihini yansıtacak düzeyde işlevine uygun olarak yapılan aydınlatma uygulamaları yapının özgünlüğünün bir kez daha ortaya çıkmasını sağlamaktadır.(Şekil 4.6.)

Şekil 4.6.Zeytinburnu Surlardan aydınlatma örneği(www.emo.org.tr)

5.İSTANBUL'DA UYGULANMIŞ OFİS BİNASI OLARAK KULLANILAN TARİHİ YAPILAR

5.1. TUZ AMBARI PROJESİ

5.1.1.YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ

Tuz ambarı restorasyon projesi, 1993 yılında kurulan Erginoğlu&Çalışlar Mimarlık Ofisi'nin gerçekleştirdiği en sıradışı proje olma özelliği taşıyor aynı zamanda. Üzerinde “Tuzambarı” yazılı bu yalın dış cephenin arkasında Türkiye'nin en büyük ajanslarından biri yer almaktadır.

Medina Turgul DDB, bu tarihi binayı restore ederek, kullanılabilir hale getirmiştir. Binanın ana yapısına neredeyse hiç dokunulmamış, malzeme olarak genellikle camın kullanıldığı restorasyon sonucunda, bir reklam ajansının kullanımına uygun mekanlar oluşturulmuştur. Binada, Medina Turgul DDB Grubu'nun çatısı altında, DDB&Co, Grafis, Profilm, OMD ve Tribal DDB olarak 5 ajans daha yer almakta ve bu ajanslarda 150 kişi çalışmaktadır.(www.arkitera.com.tr)

Yapının yenilenmeden evvel çekilmiş fotoğraflarında çatının yeterince koruma sağlamadığı, kimi duvarlarda derin çatlaklar oluştuğu, içeride moloz, toprak yığınları olduğu ve bugün koridor olarak kullanılan mekânlarda otların bittiği görülmektedir. II. Sınıf Tarihî Eser olarak tescilli ve 2009 yılında 10 seneliğine Medina Turgul DDB reklam ajansı tarafından kiralanmıştır.

Erginoğlu & Çalışlar Mimarlık tarafından 2008 Kasım ayında hazırlanmış olan yeniden kullanım projesine göre gerçekleştirilmiş ve 2009 yılının Şubat-Ağustos ayları arasında gerçekleştirilmiş olan uygulamada öncelikle taş duvarlar temizlenerek güçlendirilmiş, yıkılmış veya hasarlı bölümler yeniden örülerek restore edilmiştir. (Yapı, 2009). (Şekil 5.1.), (Şekil 5.2.)

Şekil 5.1 : Tuz Ambarı: Yenileme sırasında iç mekânlar.(www.arkitera.com)

Şekil 5.2. : Tuz Ambarı: Yenileme sırasında iç mekânlar.(www.arkitera.com)

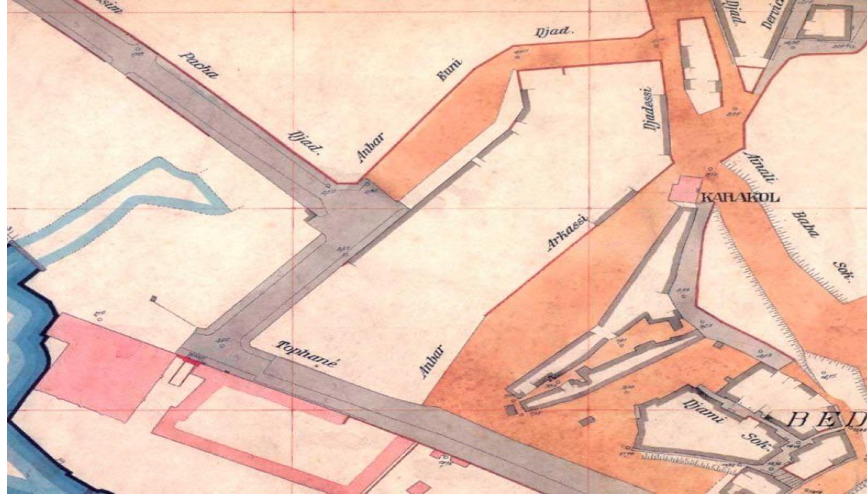
5.1.2.YAPININ GENEL TARİHİ, RÖLÖVE VE RESTİTÜSYON ÇALIŞMALARI

Tuz Ambarı, Kasımpaşa'da Havuzbaşı Değirmeni Sokak ile Anbar Arkası Sokak arasında kalan yapı adasının yaklaşık ortasındaki parselde, 3000 metrekarelik bir alanda konumlanmıştır.

Jacques Pervititch'in 1926'da çizdiği sigorta haritalarında Ambar Önü Caddesi (*ambar-eunü djaddesi*) ve Ambar-arka Caddesi arasında kalan alanda Güneybatı istikametine doğru konumlanan iki farklı yapı göze çarpmaktadır. Alanın kuzeydoğusunda, Kasımpaşa Un Fabrikası'na yakın olan bölümde bir, iki, üç ve dört katlı altı binadan oluşan avlulu bir 'Tütün Deposu' (*Depot de Tabacs*) yer almaktadır. Haritada dış duvarları yığma, iç döşemesi ve tavanları ahşap olarak belirtilen bu yapının yerinde, günümüzde Tuz Ambarı'nın yanındaki beyaz cepheli bina bulunmaktadır.

Haritada güneybatı istikametinde çizilmiş bir sonraki yapı ise Tuz Ambarının bugünkü yerine rastlamaktadır. Burada tek katlı, Tütün Deposu ile aynı malzemeden yapılmış beşik çatılı bir yapı görülmektedir. Söz konusu binanın hemen yanında daha

büyük iki adet çift katlı, yine beşik çatılı bina yer almaktadır. Dış duvarları yığma, iç döşemesi ve tavanları ahşaptan yapılmış, hatta ahşap merdivenleri olduğu da belirtilmiş olan bu iki yapının üzerlerine Tahıl Deposu (*Depot de Grains*) yazılmıştır. Tahıl Deposu'nun güneybatı yanındaki parselde de bir bahçe bulunmaktadır. Bu üç yapının ve bahçenin arkasında bir boşluk (*vide*) ve Ambar-arka Caddesi ile bu boşluğu birbirinden ayıran eski bir duvar (*Vieille Muraille*) çizilmiştir. (Şekil 5.3.), (Şekil 5.4)

Şekil 5.3. Tuz Ambarı: Alman Mavileri Haritaları, pafta H10, 1913-1914.

Şekil 5.4 : Tuz Ambarı: Pervititch Sigorta Haritaları, Kasımpaşa pafta 23, 1926.

1966'da çekilmiş hava fotoğraflarında, bugünkü Tuz Ambarı'nın çatısı, yan yana dizilmiş dört adet beşik çatı olarak görülmektedir. (Şekil 5.5.)

Şekil 5.5 : Tuz Ambarı: 1966(İBB Harita Arşivi).

Müller-Wiener'in tersane bölgesinin 18. yüzyıldaki durumunu gösteren rekonstrüksiyon çizimlerinde, Tuz Ambarı'nın olduğu yerde Tersane bölgesine hizmet ettiği kanısını uyandıran ambarlar görülmektedir . Yapının ortasında yer alan ana kapısının her iki yanına düz kemerli dörder pencere yerleştirilmiştir. En uçtaki iki pencerenin altında birer tali kapı, ortadan üçüncü pencerelerin altında da birer beşik kemerli niş bulunmaktadır. 2006 yılında çekilmiş bir fotoğrafta ön cephenin sıvasız halinde bulunduğu ve iki sıra tuğla bir sıra taş olacak şekilde almaşık örgü tekniği kullanıldığı dikkati çekmektedir. (Şekil 5.6.)

Şekil 5.6. Tuz Ambarı: 1996 yılında çekilen bir fotoğrafta sağda Tuz Ambarı'nın sıvasız ön cephesi görülmekte(Banu Pekol Doktora Tezi Arşivi)

Yapının arka cephesinde, iç mekânda olduğu gibi yığma taş malzemenin yanı sıra iki adet dayama kemerin çatı seviyesine kadar yükseldiği görülür. Binanın planı, ikisinin duvarları ortak olmak üzere dört adet dikdörtgen galeriden oluşmaktadır. (Şekil 5.7),(Şekil 5.8)

Şekil 5.7. Tuz Ambarı: Kat planı ve kesit (Yapı, 2009 sayı 10).

Şekil 5.8. Tuz Ambarı: Asma Kat planı (Yapı, 2009, Sayı 10)

10 metreyi aşan yükseklikteki duvarlar, galerilerin içerisinde görülen payandalar ile desteklenmiştir. Söz konusu galerilerdeki beşik kemerli açıklıklardan çıkıldığında ulaşılan iki dar koridor, galerileri dikey olarak kesen, ön cepheye paralel bir giriş holüne bağlanmaktadır.

Tuz Ambarı'nın, hemen aynı sokakta bulunan ve 1886'da kurulan Kasımpaşa Un Fabrikası'nın buğday deposu olarak inşa edildiği, ardından da alkol ve tütün ambarı olarak kullanıldığı iddia edilmektedir. 1998'de yapılan bir inceleme de bu tespiti destekler şekilde yapıların Tekel tarafından tuz ve hububat deposu olarak kullanıldığını ifade etmektedir (Peko B,2010).

6.1.3.TASARIM SÜRECİ VE MİMARİ ÖZELLİKLER

Cephe, sıvalı ve turuncuya boyalı bir şekilde teslim alındığından, bu haliyle korunmuş, sadece camların çerçeveleri beyaza, ana kapının yanında dikey olarak yükselen borular ise siyaha boyanarak görsel çeşitlilik elde edilmiştir. Bölgenin su basma tehlikesi dolayısıyla cephede zeminle birleşen bir şerit mermer kaplanmış, hem su yalıtımı sağlanmış hem de binanın yerle ilişkisi vurgulanmıştır. Ana girişe öndeki siyah çelikten, arkadaki camdan olmak üzere iki kapı eklenmiş ve dış kapının yukarısına beyaz harflerle beyaz bir çerçeve içinde 'TUZAMBARI' yazısı yerleştirilmiştir. (Şekil 5.9.)

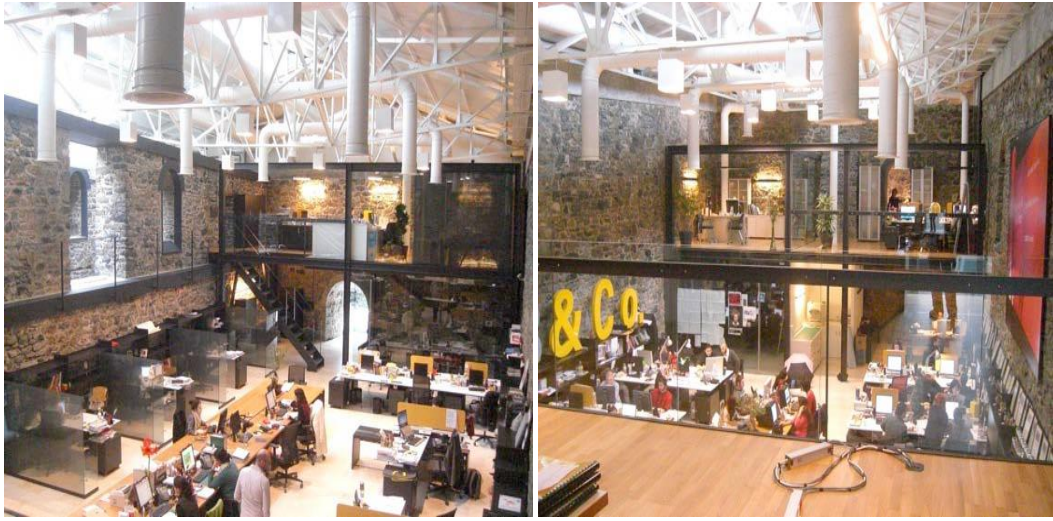

Şekil 5.9. Tuz Ambarı: Yapının girişi.(Banu Pekol Doktora Tezi Arşivi)

Mevcut çatı güçlendirilmiş, Tekel'in yaptığı ve önceden kırmızı renkte olan çatı makasları beyaza boyanarak, bu makasların arasından açıktan geçirilen tüm elektrik ve mekanik tesisat da aynı renge dönüştürülmüştür. Tekel döneminde yapılmış olan

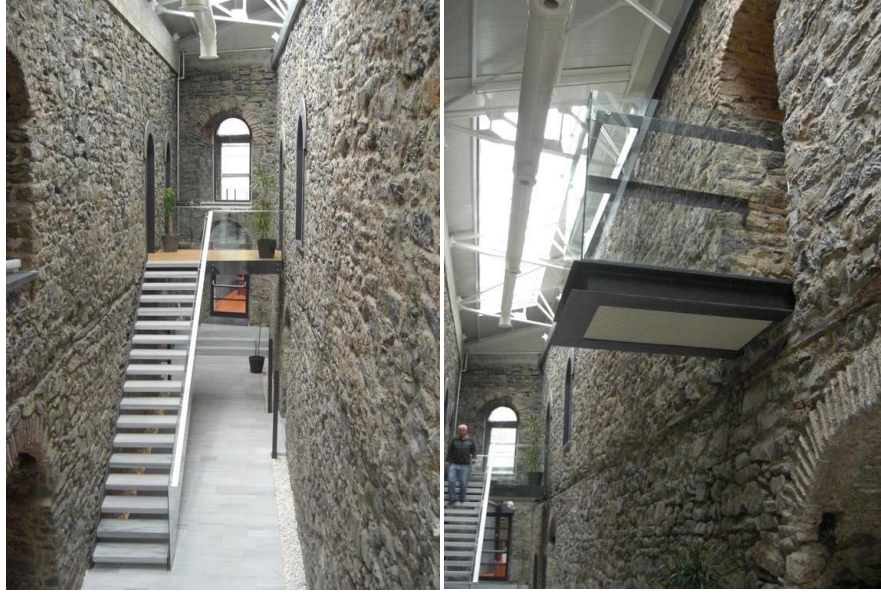
çatı strüktürünün beyaza boyanması ve yapılan yeni projede kullanılan rengin siyah olarak seçilmesinin sebebi, iki farklı müdahale döneminin renkleri ile ayrıştırılmasıdır (Pekol B , 2010)

Galerilerin arka cepheye yakın bölümlerine kafeterya, tuvaletler, kütüphane ve muhasebe gibi özerk birimler yerleştirilmiştir. Üç galeride kısa kenarlara çelik ve cam strüktür ile, özgün dokuya değmemek üzere tasarlanmış asma katlar konulmuştur. Dördüncü galeriye ise tek asma kat yapılarak, burası parti ve etkinlik alanı olarak kullanılmak üzere daha geniş tutulmuştur. Asma katların korkulukları tamamen camdan, trabzanları ve merdivenleri ise siyaha boyanmış çelikten yapılmıştır. (Şekil 5.10.)

Şekil 5.10 Tuz Ambarı: Galerilere yerleştirilmiş çalışma alanları(www.arkitera.com)

Yapının arka cephesine yakın asma katların duvarlarındaki kemerli pencerelerin arasına cam ve çelikten köprüler kurularak geçiş sağlanmıştır. Koridorların üzerinden geçen bu köprülerin yanı sıra, asma katlara tekabül eden diğer pencerelerden koridorlara doğru uzanan çıkmalar yapılmıştır. Hem köprü hem de çıkma korkuluklarının cam panellerden yapılmış olması, koridorların derinliğini muhafaza edici bir etki yaratmaktadır. (Şekil 5.11.)

Şekil 5.11 Tuz Ambarı: Koridorlarda galerileri bağlayan geçit ve balkonlar. (www.arkitera.com)

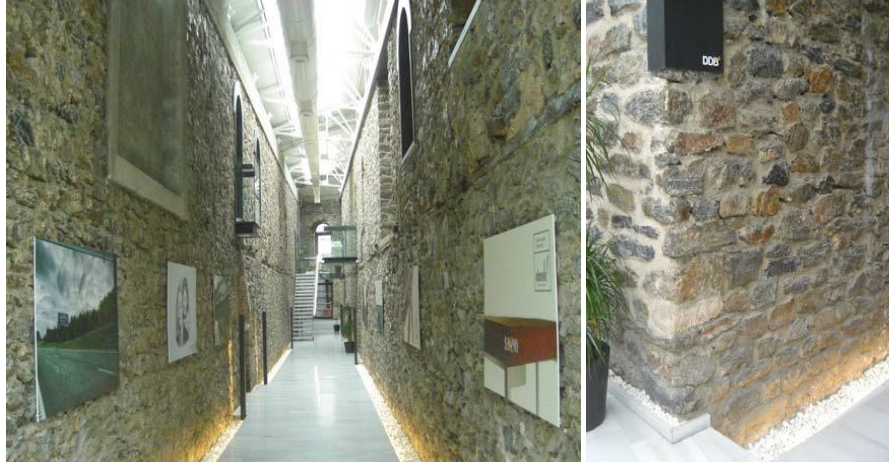
Ön cepheye paralel konumlanan giriş holünün her iki ucuna binanın kabuğundan kopuk, küp şeklinde cam ve çelikten iki katlı birer toplantı birimi yerleştirilmiştir. Buzlu cam panellerden oluşan korkuluklu merdivenlerle üst katlarına ulaşılan bu birimlerin duvarları koyu yeşil cam panellerden yapılmıştır. (Şekil 5.12)

Şekil 5.12 Tuz Ambarı: Yeni eklenen toplantı odası hacimleri(www.arkitera.com)

Binada zemin katın döşemesi açık gri mermer, asma katınki ise parke kaplamadır. Mermerin yığma taş duvarlarla bittiği bölümlerde bırakılan, ince boşluğa beyaz çakıl taşları doldurulmuş, bu şerit gizli aydınlatma ile vurgulanmıştır. Sert döşemeler

arasında bulunan aydınlatılmış çakıl taşları, iki malzeme arasındaki geçişi yumuşatmakta ve süpürgelik problemini çözmektedir (Şekil 5.13)

Şekil 5.13. Tuz Ambarı: Koridor duvarının dibindeki çakıl taşları ve aydınlatma. (www.arkitera.com)

Galerilerin zemin katındaki uzun ahşap masaların malzemesinin asma kat parkeleri ile aynı olması, malzemede ve görsel etkide bütünlük sağlamıştır. Zemin kat açık ofis şeklinde düzenlenmiş, yer yer cam paneller ile masalar arasında bölmeler yerleştirilmiştir. Sokak cephesindeki pencerelerin, giriş holüne bakan pervazlarına siyah çelikten bantlar konularak, formları ve konumlarına dikkat çekilmiştir. Aynı yaklaşım, galeri duvarlarında bulunan beşik kemerli pencerelerde de görülmektedir. Nitekim bu pencerelerin çevrelerine de siyah çelik bantlar geçilmiş, kemer bombelerinin etrafı ise daha kalın bantlarla vurgulanmıştır. Bu çelik bantlar ile yaptıkları müdahalenin bir katman olarak algılanmasını istediklerini belirten mimarlar, bu kemerlerin alttan aydınlatılması ile devamlı okunur olmalarının sağlandığını belirtiyorlar (Pekol B, 2010). (Şekil 5.14)

Şekil 5.14 Tuz Ambarı: Açıklıklarda kullanılan çelik bantlar.(Banu Pekol Doktora Tezi Arşivi)

Parti ve etkinlik alanı olarak kullanılan galeride, diğer galerilerdeki asma katlardan farklı olarak, zemin kotuna inmek için geniş ahşap bir merdiven tasarlanmıştır. Bu merdiven etkinliklerde aynı zamanda üzerine oturabilinen bir tribün görevi görmektedir. Farklı uzunluklardaki basamaklardan oluşan bu merdiven, aynı zamanda tek defaya özgün ve heykel vari bir obje olarak da mekâna çeşitlilik katmaktadır. (Şekil 5.15.)

Şekil 5.15. Tuz Ambarı: Etkinlik alanı ve ahşap merdiveni (Banu Pekol Doktora Tezi Arşivi)

Uygulama aşamasında mimarların projenin başında olması projenin başarısına büyük ölçüde katkıda bulunmuştur. Projede kullanılan malzemeler, yapının özgün dokusu ile uyumlu ve günümüze ait olduklarını açıkça belli eden malzemelerdir. Mermer zemin ile daha büyük taşlardan oluşan duvarlar arasındaki geçiş alanına beyaz çakıl taşlarının yerleştirilmiş olması, ya da asma katlardaki ofis bölmelerinde cam kullanılarak yapının yüksek ve derin galerilerinin ferahlığının korunması, bu başarılı seçimlere örnek olarak gösterilebilir.

Yapının dış cephesi, özgün görünümü tam olarak bilinmediği için, ana giriş ve pencerelerin konumu muhafaza edilerek güçlendirildikten sonra sadece yalın bir şekilde tek renk ile boyanmıştır. Binanın yeni düzenlemesi özgün işlevindeki mekan kurgusunu korumuş, yeni üslubu ise eski yalınlığı destekleyen ve vurgulayan detaylar ile yapılmış, gerek duyulmayan hiçbir süs ögesi kullanılmamıştır. (Pekol B,2010)

6.1.4.TUZ AMBARI DEĞERLENDİRME VE SONUÇLAR

Tuz Ambarı, aslen simgesel bir yapı değildir, yani fonksiyonel olarak tasarlanmış, yalın bir mimarisi vardır. Tuz Ambarı'nı yeniden işlevlendirme projesi, yapının malzemesi ve açıklıkları gibi mevcut özelliklerinden yola çıkarak, işlevselliği aşan bir yaklaşımla, bu özelliklerin vurgulanarak çağdaş bir tasarımın içinde aktif bir öğe olarak rol alabilmesini sağlamıştır.(Pekol, 2010)

5.2.PERİLİ KÖŞK BORUSAN CONTEMPORARY

5.1.1.YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ

Borusan Grubu'nun temelleri 1994'te atılmış. Bugün çelik, distribütörlük, lojistik ve enerji sektörlerindeki başarılı şirketleriyle dünya pazarında küresel bir oyuncu haline geldiğini söylenebilmektedir. Borusan Grubu'nun. Ofisleri Boğaz'ın en şahane noktalarından birinde bulunuyor. Rumelhisarı'nda tarihi bir bina olan Yusuf Ziya Paşa Köşkü'nde.Boğaz sakinleri arasında burası Perili Köşk olarak bilinmektedir.

Binanın Perili Köşk adı ile anılmasında o dönemden günümüze kadar uzanan iki varsayım bulunmaktadır. Birincisi binanın henüz tamamlanmaması nedeni ile boş kalan katlarındaki rüzgarın yarattığı uğultu, çevre sakinleri tarafından binaya Perili Köşk adını vermelerine neden olmaktadır. Diğer varsayım ise Yusuf Ziya Paşa' nın eşi Nebiye Hanım' ın peri kadar güzel olarak tanımlanması ve bu binada hayatını kaybettiği için binanın adının Perili Köşk olarak anılmasına neden olmuştur.

Köklü ve tarihi bir öneme sahip bina 2002 tarihinde Borusan Holding tarafından 30 yıllığına yönetim merkezi yapılmak üzere kiralanmıştır. Binanın inceleme ve yenileme çalışmaları mimar Hakan Kıran tarafından 1995 ve 2002 yılları arasında gerçekleştirilerek bugünkü görüntüsüne kavuşmuştur. Daha sonra Borusan Holding 2007 yılında yönetim merkezi olarak binaya yerleşmiştir. Günümüzde ise 17 Eylül 2011 tarihinden itibaren haftasonları çağdaş sanat eserlerinin sergilendiği halkın ziyaretine açık ofis müze olarak hizmet vermektedir.

Kültür ve sanata katma değer sağlamak konusundaki sorumluluğuyla dikkat çeken Borusan Holding'in, Perili Köşk olarak bilinen Yusuf Ziya Paşa Köşkü'ndeki yönetim üssü ofis-müzeye dönüştürülmesi Türkiye'nin çağdaş sanat alanında, ilklerden biri olabilmesini sağlamıştır.

Solomon R. Guggenheim Vakfı'nın eski direktörü ve GCAM'nin kurucusu Thomas Krens, Borusan Contemporary'nin kimliği, tasarımı ve sergi programı da dahil olmak üzere yönetiminde danışmanlığıyla katkıda bulunmuş, projelendirmede mimarının de etkisi oldukça önemsenererek, Hani Rashid ve eşi tarafından kurulan Asymptote, proje geliştirme sürecinin, mimari aşamasına dahil olmuştur. Mimari uygulama ise Mat Mimarlık tarafından gerçekleştirilmiştir.

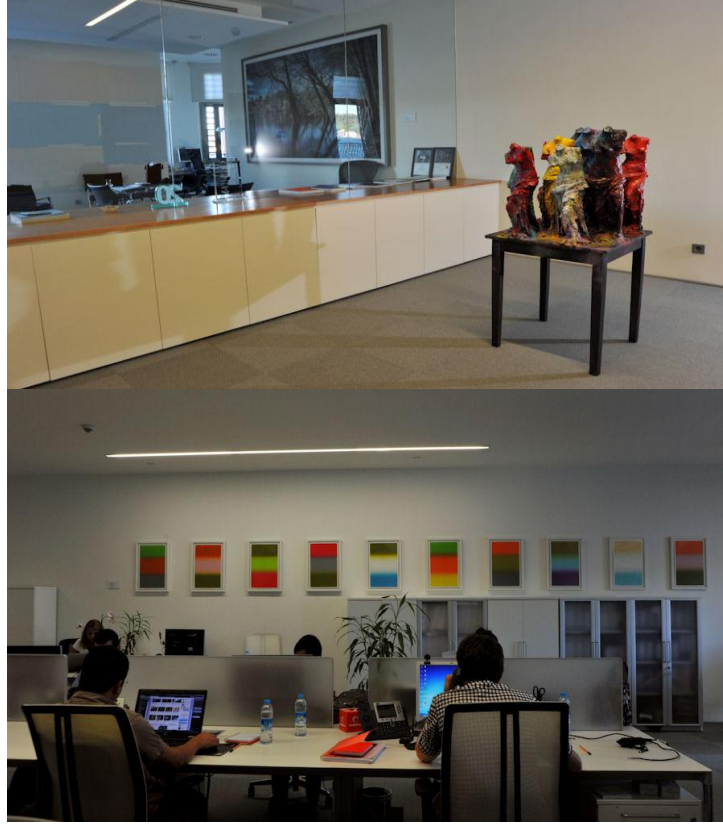
Borusan Contemporary Perili Köşk aslında Borusan Holding' in yönetim merkezidir. Hafta içi Borusan Holding alışanları çalışmalarını sürdürmekte,Cumartesi ve Pazar günleri ise bina ziyaretçilerin hizmetine açılmaktadır. Bu sayede ziyaretçiler ofis müzede Borusan ağdaş sanat koleksiyonundan eserleri ve geçici sergileri ziyaret etme imkanına sahip olabilmektedir. Geçici sergiler ise 3 ayda bir, binanın 2. ve 4. katlarında bulunan iki salonda sergilenmektedir. (şekil 5.16.)

şekil 5.16. Binanın 2. ve 4. Katlarında yer alan sergi alanı(www.hürriyet.com.tr)

Müze hafta sonları ziyaretçilere açık olduğu için şirket alışanları Cuma günleri çalışma masalarının üzerlerindeki notebook, ajanda, vs gibi materyalleri toparlayıp çıktıkları için mesai sonrası masaların üzerinde herhangi birşey görmek mümkün olmamaktadır.(şekil 5.17.)

Konseptler ise mesai saatleri dışında gece uygulanmakta, kapıdan içeriye taşınamayan bazı büyük boyutlu tabloların ise; vinç yardımıyla binaya taşınması gereken durumlarla karşılaşılmaktadır.(Tezcanlı G,Borusan 2012)

Şekil 5.17. Hafta içi ve hafta sonu değişen alanlar(www.borusancontemporary.com)

5.2.2.YAPININ GENEL TARİHİ, RÖLÖVE VE RESTİTÜSYON ÇALIŞMALARI

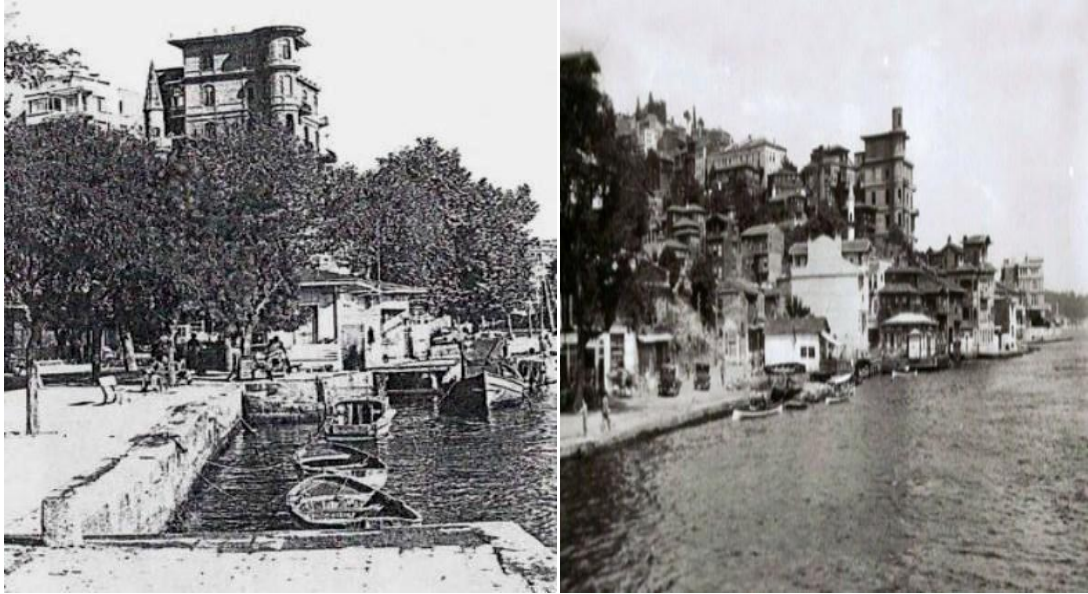
Perili Köşk, Rumelihisarı'nda Baltalimanı caddesinde konumlanmıştır. Yapı turizm fonksiyonu (otel, restoran ,vb..) hastane, konut, ofis , prestij yapısı gibi çeşitli fonksiyonlara cevap verecek şekilde dizayn edilmiştir.Yapı gerek dış görünümü ve gerekse hikayesi ile İstanbul'un en ilgi çeken yapılarından biridir.

Edinilen bilgilere göre, köşkün yapımına 1910'lu yıllarda başlamış. Ancak 1914 yılında Birinci Dünya Savaşı'nın patlaması ve Osmanlı İmparatorluğu'nun da savaşa girmesi nedeniyle inşaatı yapan ustalar askere alınca çalışmalar yarım kalmış, Yusuf Ziya Paşa ikinci eşi Nebiye Hanım ve Nebiye Hanımın ilk eşinden olan kızları Sabiha ve Melek ile birlikte, vefat ettiği tarih olan 1926 yılına kadar bu köşkte yaşamıştır. Orijinali tepesindeki kuleyle birlikte 6 kat olan köşkün 4'üncü katında aile otururken, birinci katı kiraya verilmiş,diğer katlardaki iç düzenlemeler maddi

yetersizlik yüzünden hiçbir zaman tamamlanmış. Paşanın ölümünden sonra aile 1993 yılına kadar köşkte oturmuştur.

Dışı tuğla kaplı, çok katlı kagir yapı, olağanüstü güzel bir manzaraya sahiptir. Bu yıllarda, tepesindeki kuleyle birlikte 6 kat olan köşk, inşaatı tamamlanamayan ve boş kalan ikinci ve üçüncü katları yüzünden, çevrede **“Perili Köşk”** diye anılmaya başlanmıştır. (Şekil 5.18.),(Şekil 5.19.)

1993'te köşkü, Gümüşhaneli Basri Erdoğan, Mısırlı varislerden satın almış; restorasyon çalışmalarına başlanmıştır. Fakat hem fay hattı üzerinde yer alması hem de harap durumda olması nedeniyle Perili Köşk, Anıtlar Kurulu'nun aldığı kararla, aslına uygun şekilde yeniden yapılmak üzere yıkılmıştır. Çalışmalar esnasında, kaya zeminin altında sonradan toprakla doldurulmuş 3 kata rastlanmış, böylece dışarıdan 6 kat olarak görülen köşk, kurulun onayıyla 9 kat olarak yeniden inşaa edilmiştir.

Şekil 5.18. Yapının terk edilmiş dönemine ait resimler (www.değişti.com)

Şekil 5.19. Yapının 1982 yılına ait resim (www.değişti.com)

Uzun süre boş ve harap bir halde kalan bu müstesna yapının rölöve, restitüsyon, restorasyon ve uygulama projeleri 1995-2000 yılları arasında Hakan Kıran Mimarlık tarafından büyük bir itina ile ele alınmış, ve mal sahibi Basri Erdoğan tarafından masrafları karşılanmıştır. (www.hürriyet.com)

Garajı ve kulesiyle 10 kat olan “Yusuf Ziya Paşa Köşkü“, 1 Mayıs 2002 tarihinde Borusan Holding’e kiralanmıştır. 2002’de 25 yıllığına kiraladığı Perili Köşk’ü yeniden restore ettiren Borusan Holding, tarihi binanın dış görünüşünü aynen korurken, iç mekanlarda modern bir iş ortamı oluşturmuştur.

Cephenin taş ve tuğla kaplaması restorasyon projesine sadık kalınarak realize edilmiştir. Tuğla kaplama malzemesi İngiltere’den ithal edilerek aslına uygun şekilde 4 ayda tamamlanmıştır. (Y.Mimar, Kıran,H,2008)(www.hürriyet.com.tr) (Şekil 5.20.)

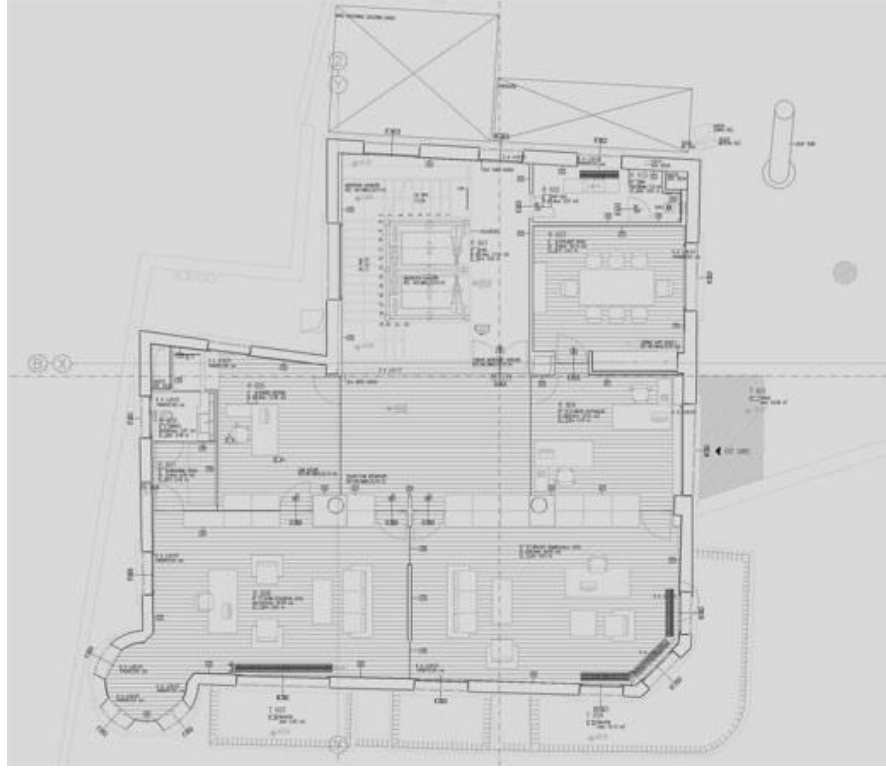

Şekil 5.20 Restorasyon sonrasında kule bölümünün yenilenmiş görünümü
(www.hurriyet.com.tr)

Yapı alt 2 katı otopark, her katında balkon ve terasları olan 8’i manzaralı kat olmak üzere 10 katlı bir yapıdır. Her katında doyumsuz bir boğaz ve İstanbul manzarası olan yapı bir yanda Karadeniz diğer yanda Marmara Denizi açılımını görmektedir.

Mimari tasarım bir çok fonksiyona uygun olarak tasarlanan yapının içinde toplam 20 kişilik asansörün yer aldığı merdiven holü geniş ve rahat olarak düşünülmüştür.

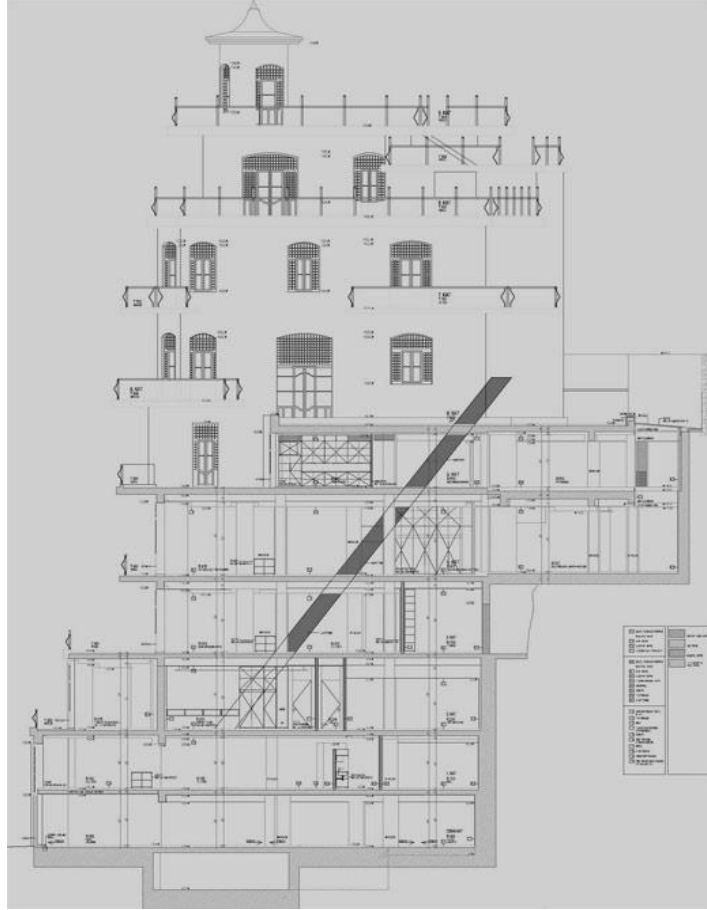
İki ayrı kattan (zemin kat ve 2. Kat) giriş imkanı olan yapı son inşaat teknolojileri kullanılarak inşa edilmiş, gerek deprem ve gerekse teknik alt yapı problemleri en ince detayına kadar düşünülmüş ve uygulanmıştır.(Y.Mimar Kıran.H,2008)
(www.hurriyet.com.tr) (Şekil 5.21.) (Şekil 5.22)

5.21. Perili Kiosk 2. Kat Plan Şeması (www.renovanews.com)

Şekil 5.22. Perili Kiosk Zemin Kat Plan Şeması (www.renovanews.com)

Şekil 5.23. Perili Köşk Kesit Çizimi(www.renovanews.com)

5.2.3.TASARIM SÜRECİ VE MİMARİ ÖZELLİKLER

Perili Köşk ise, Boğaziçi'ndeki konumu ve "simgesel" kütlesiyle hem çok etkileyici bir yapıydı, hem de aşırı yıpranmış özelliğiyle statik olarak ayakta tutulması olanaksız olduğuna dair bilimsel raporlara göre de yıkılarak yeniden yapımı zorunlu görülen bir durumdaydı.

Ancak gerilimi arttıran bir başka olgu vardı ki o da Koruma Kurulu'nun o tarihteki (1995) üyelerinin, 378 sayılı ilke kararını savunan ve bu ilkeye öncülük eden, Mimarlar Odası çalışmalarında da etkin görev alan mimarlardan oluşmasıydı.

Perili Köşk için önce sadece üst iki katının yıkılmasına, diğer katlarının ise yıkılmadan onarılarak tümüyle eski şekliyle restore edilmesine karar verildi. Ancak, bu kez "zeminde" çıkan sorunlar ve statik zorunluluklardan ötürü 1996'da tümüyle yıkılarak yeniden yapımına "evet" denildi.

Onaylanan uygulama projesine göre binanın betonarme inşaatı Eylül'98- Ocak'99 tarihleri arasında 4 ay gibi kısa bir sürede tamamlanmıştır.2800 metreküp beton ve 350 ton demir kullanılmıştır

Binada kullanılan Marsilya, Büyükdere ve normal harman tuğlaları ile taşlar, restorasyon sırasında tek tek yerlerinden çıkarılmış, yeniden yapımda örnek oluşturabilecek profilli ve farklı boyutlu tuğlalar, iç-dış pencere ve kapı silmeleri, saçak ve kat döşeme kotlarındaki silme, korniş ve kirpiller toplanarak korunmuş, özgün renkli cam vitraylar, metal merdiven ve balkon korkulukları, tüm metal basamak öğeleri, yeni yapıda kullanılmak üzere saklandı.

Türkiye'nin ilk ışık tüpü Borusan'ın yeni binasında gerçekleştirilen ışık tüpü uygulaması Türkiye'de ilk ve tek olma özelliği taşımaktadır. 22 metre olan tüpün 6.5 metrelik bölümü binanın dışında bulunuyor ve ışık tüpü binanın dört katından geçiyor, güneş ışınlarını helistatlar aracılığı ile büyük aynaya yansıtarak içeri doğal ışık vermektedir. Işık tüpünün bina dışında kalan kısmı 6'ncı katın terasında bulunmakta ve ışık tüpü Borusan'ın yeni binasında aydınlatma ve dekorasyon amaçlı kullanılmaktadır. Ayrıca uzaktan kumanda ile geceleri, 1400'ü aşkın renk çeşidi ile renkli aydınlatma yapılabilmektedir.(www.borusancontemporary.com) (Şekil 5.23.)

Şekil 5.23. Renkli aydınlatmayı sağlayan ışık tüpü(www.hürriyet.com.tr)

5.2.4.PERİLİ KÖŞK CONTEMPORARY DEĞERLENDİRME VE SONUÇLAR

Boğazın incisi Rumelihisarı'nda Borusan Contemporary, Borusan Çağdaş Sanat Koleksiyonu'ndan beslenen, sergiler, etkinlikler, eğitici aktiviteler, yeni eserler ve mekana özgü yerleştirmeler gibi çeşitli programlara yer veren bir müze özelliği taşımaktadır.Gerçekleştirilen etkinlikler Borusan Holding'in Perili Köşk İstanbul'daki ofisinde gerçekleşmektedir ve bu sayede, ofis içinde benzersiz bir müze yaratarak yeni bir model oluşturmaktadır

Müzezi ziyaret eden herkes sergilenen eserleri görmek için her katı ve odayı özgürce gezebilmekte,tercihe göre yanında müze rehberi ile gezerek, eserler hakkında detaylı bilgi edinebilme imkanında sahip olabilmektedir. Ayrıca yönetim kurulu toplantı odasından Borusan CEO' sunun çalışma odasına kadar ziyarette bulunup bu mekanlarda sergilenen eserlerle birlikte iç mekan tasarımınıda görebilmektedirler.

Ofis Müze de eserleri sergilenen sanatçılar bu uygulamayı çok değişik ve ilginç bularak, eserlerinin böyle bir konsept içinde sergilenmesinden memnuluk duymaktadırlar

Borusan çalışanları da uygulamadan oldukça memnuluk duymaktalar. Çalışanların beraber yaşadıkları eserler ile ilgili eğitimlerin verildiği bir sanat klübü bile bulunmaktadır. Borusan çalışanları arasında aldıkları eğitimler sonucunda müzede hafta sonları ziyaretçilere gönüllü olarak rehberlik etmek isteyenler bile bulunmaktadır..

Çağdaş sanatı Türkiye de sevdirebilmek için yapılan uygulamala hem yapının korunması hemde yeni işlevle daha geniş kitlelere ulaşması için güzel değerlendirilmekte.Mevcut yapının orjinaline sadık kalınarak yapılması özgün görüntüsünü gelecek nesillere aktarılmasında önemli rol oynamaktadır.(Şekil 5.25.),(Şekil 5.26)

Şekil 5.25. Perili Köşk Cephe Görünüşü (www.renovanews.com)

Şekil 5.26. Perili Köşk Cephe Görünümü (www.renovanews.com)

5.3.NORM MİMARLIK

5.3.1.YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ

Norm Mimarlık İnşaat ve Dekorasyon Limited Şirketi, kapsamlı tasarım, mimarlık ve danışmanlık hizmetleri vermek amacı ile 1990 yılında İstanbul'da faaliyete başlamıştır.

Kuruluşundan bu yana ticari müesseseler, belediyeler, finansal kurumlar, müteahhit firmalar, sanayi yatırımcıları gibi resmi ve özel kurumlar için çok sayıda yapının tasarım, projelendirme, uygulama, kalite kontrol, proje yönetimi ve danışmanlık hizmetlerini fizibilite çalışmalarından nokta detayları ve işletme konseptine kadar tamamlamış ve mimarlık alanında ödüller kazanmış bir mimarlık ofisidir.

Ortaköy Dereboyu'ndaki asırlık yapı metruk haldeyken 2006-2007 yılları arasında Norm Mimarlığın titiz çalışması ile eskiz aşmasından, uygulama projesine dek restore edilerek, ofis binasına dönüştürülmüştür.

İki binadan oluşan yapı grubunun, giriş bölümünde bulunan binasına, 2004 yılında yerleşilmiştir.2006-2007 yılları arasında diğer binanın uygulaması gerçekleştirilmiştir. İlk giriş bölümündeki binaya fazla müdahaleye gerek kalmamıştır. Uygulama daha çok diğer binada gerçekleştirilmiştir. Bina, Norm Mimarlık tarafından kiralanmadan önce demirci atölyesi tarafından kullanılmış, bu nedenle de çok fazla tahribata uğramış,Norm Mimarlık ekibi tarafından gerçekleştirilen uygulama sonunda hem tarihi bina korunmuş, hem de yeni işleviyle yeni bir kimlik de kazanmıştır.

5.3.2. YAPININ GENEL TARİHİ,RÖLÖVE VE RESİTÜSYON ÇALIŞMALARI

Norm Mimarlık Ortaköy Dereboyu Caddesi üzerinde ve yan tarafında Gültekin Sokak arasında konumlanmıştır.Yan tarafında 1857 yılında yapılmış olan Surp Krikor Kusavoriç Ermeni Kilisesi yer almaktadır.

Yapılar Ermeni kilisesine bağlı vakfa ait binalardır. Binalardan ikiz olan yapılar rahip ve papazların yaşadığı alanlar ve yatakhane olarak kullanılmış, arkada bulunan diğer yapı ise kiliseye bağlı okul işlevini görmüştür.(Şekil 5.27.)

Şekil 5.27. İkiz yapılar, arka tarafta yer alan okul binası ve yan taraftaki kilise(Zeynep İnan Arşivi)

Binaya ait iki adet kapı mevcut olup, Dereboyu Caddesine bakan tali kapı yenilenip aslına uygun hale getirilmiştir. Binaya bu kapıdan girilmektedir. Binanın diğer girişi sol cephedeki taraftan sağlanmaktadır.

Binaya yapılan cephe uygulamasında, binaya çok fazla müdahale yapılmasına izin verilmediği için sadece dış boyası yapılabilmektedir. Yapılan müdahaleler daha çok iç mekan üzerinden gerçekleştirilmiştir. Dış cephede pencere kepenkleri kaldırılıp, demir parmaklıklar eklenmiştir. Sol cephedeki giriş kapısı yeniden yapıya eklenmiştir.(Şekil 5.28.)

Şekil 5.28. Sol cephede uygulanan demir parmaklık ve kapı detayı (Zeynep İnan Arşivi)

5.3.3.TASARI SÜRECİ VE MİMARİ ÖZELLİKLER

İlk binanın giriş bölümünde karşımıza çıkan ahşap merdiven yeniden onarılmış, ve halı ile kaplanmıştır. Sol tarafta yer alan ve daha önceden banyo olarak kullanılan bölüm mutfak olarak kullanılmıştır. Ancak yenileme sırasında, bu bölümde bulunan kurnalar kaldırılmış, yine banyo olarak kullanılan bölümdeki platformlar özüne zarar vermeden, kullanıma açılmıştır.

İlk bina fazla zarar görmediği için çok fazla müdahale yapılmasına gerek kalmamış zemin döşemeleri aynen korunmuş, ahşap parkelerde zarar gören yerlerde yama uygulanmıştır.(Şekil 5.29.)

Şekil 5.29. Giriş bölümünde yer alan ahşap merdiven ve platformlar(Zeynep İnan Arşivi)

Üst katta bulunan büyük oda tasarım departmanına ayrılmıştır. (ön cephede yer alan küçük cumbanın bulunduğu oda).Çoklu çalışma sistemine bağlı olarak açık ofis sistemi ile dizayn edilmiştir. Diğer odalarda arşiv ve idari departman yer almaktadır. (Şekil 5.30.),(Şekil 5.31.)

Şekil 5.30.Tasarım departmanı (Zeynep İnan Arşivi)

Şekil 5.31. İdari departman bölümü (Zeynep İnan Arşivi)

İki binanın ortak alanı olan bahçeden, ikinci binaya geçiş sağlanmaktadır. Bahçeden geçerken ikinci binanın dış cephesinin önceden çok zarar gördüğü gözlenmektedir.(Şekil 5.32.)

Şekil 5.32. İkinci binaya geçişi sağlayan ortak bahçe(Zeynep İnan Arşivi)

İkinci binaya girdiğimizde karşımıza geniş ahşap bir merdiven çıkmaktadır. Merdiven altındaki bölümde sekreterlik ve danışma bölümü yer almaktadır. Merdiven yeniden onarım görmüş ve boyası aslına uygun şekilde yapılmıştır. Zemin çok zarar gördüğü için epoksi malzeme ile kaplanmıştır. Epoksi hem kullanım hem de hijyen açısından kullanım kolaylığı sağlamıştır.

Diğer ara boşluklar ve kemerli kapılarda kasalar yenilenip boyanmış, arasına cam malzeme yerleştirilmiştir. Özellikle ahşap tavanlar böceklenip, zarar gördüğü için mümkün olduğunca binanın orijinal dokusuna uygun olarak onarım görmüş boyanmıştır. Duvarlar ve tavanların bazı bölümlerine alçıpan uygulanmıştır.(Şekil 5.33.)

Şekil 5.33.Yapıya ait ahşap merdiven detayı (Zeynep İnan Arşivi)

Önceden bağdadi sıvalı olan duvarlar, bina alındığında böceklenip, çürümüş durumda olduklarından Norm Mimarlık ekibi tarafından temizlenip kapatılmıştır. Korunan yerler ise açıkta bırakılmıştır.(Şekil 5.34.)

Şekil 5.34. Korunan duvarlar (Zeynep İnan Arşivi)

Toplantı salonu bölümü, yapının iki adet taşıyıcı ahşap kolonu korunarak dizayn edilmiştir. Tavanda alçıpan uygulaması ve led ışık bantları ile aydınlatma sağlanmış. Binanın tamamında bu uygulama kullanılmıştır.(Şekil 5.35.)

Şekil 5.35. Toplantı salonunda korunan ahşap kolonlar.(Zeynep İnan Arşivi)

Ahşap merdivenden yukarıya çıkıldığında büyük salon ikinci tasarım departmanı olarak düşünülmüştür. Çoklu çalışma sistemine uygun açık ofis sistemi burada da kullanılmıştır. Mevcut diğer odalarda yönetici birimleri yer almaktadır.(Şekil 5.36.)

Şekil 5.36. İkinci binada yer alan tasarım departmanı (Zeynep İnan Arşivi)

Ahşap merdivenden yukarı çıkıldığında görülen tavanda tuğla kemer temizlenip, korunmuş. Tavanda çok fazla müdahale gerekmiş, ahşap tavan dokusu binanın orjinaline sadık kalınarak restore edilmiştir.(Şekil 5.37.)

Şekil 5.37. Tavanda yer alan tuğla kemer ve ahşap tavan detayı.(Zeynep İnan Arşivi)

5.3.4.NORM MİMARLIK DEĞERLENDİRME VE SONUÇLAR

Norm Mimarlık binası, tarihi ve dini yapı olması sebebiyle üzerinde çok fazla müdahale yapılamamıştır. Dini yapı olarak kullanıldıktan sonraki dönemde çok fazla tahribata uğramış, Anıtlar Kurulunun izin verdiği ölçüde gerekli müdahaleler yapılmıştır.

Yeniden işlevlendirme projesinde doğru malzeme ve işlevsellikle çağdaş bir ofis ortamı haline getirilmiştir.(Aslıhan Kemer, Y. Mimar, Norm Mimarlık, 2013) (Şekil 5.38)

Şekil 5.38. Norm Mimarlık Binası Cephe Görünüşü(Zeynep İnan Arşivi)

5.4.AUTOBAN MİMARLIK

5.4.1.YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ

Autoban; yaratıcılık ile bilgi, realizm ile hayal gücü, fonksiyon ile farklı yaşam biçimlerini yorumlayarak ele aldığı mimari ve iç mimari projelerle birlikte ürün tasarımları geliştiren bir tasarım ofisidir.

Seyhan Özdemir ve Sefer Çağlar tarafından 2003'te, İstanbul, Galata'da kurulan Autoban, 2004'te ekibe katılan Efe Aydar'ın 2007'de 3. ortak olmasıyla gelişmesini sürdürmeye devam etmiştir. Bugün, mimar, iç mimar, tasarımcılar, satın alma ve inşaat departmanı ile 35 kişilik bir ekip olarak, 2009'dan beri Autoban'ın Tünel'deki ofisinde yurtiçi ve uluslararası projelerde çalışmalarına devam etmektedir.

Autoban, küçük ölçekli özel bir apartman dairesinden büyük ölçekte tasarladığı çok katlı bir konut bloğuna kadar 300'den fazla farklı alanda projeye imza atmış bir mimarlık şirkettir. İç mimari anlamda kafe ve restoran tasarımları, çalışmalarının ilk örneklerini oluştururken; bugün, konut, otel, perakende mağazası, ofis, sinema salonu ve öğrenci yurtları da çalışma alanına dahil edilmiştir.

Bilinçli bir şekilde ofislerini Galata'da kurmak isteyen Özdemir ve Çağlar'ın burayı seçme nedeni, Galata'nın tarihi ve kültürel bir zenginliğe sahip olması. Galata'nın çok farklı şeyler çağrıştırması ve kendileri için önemli bir ilham kaynağı olduğu şeklinde özetlenebilir. İkisinin bu konudaki düşüncelerini kendilerine göre şöyle:

"Tek yönlü bakarsanız hep aynı şeyler ortaya çıkar. Birçok şeyden beslenerek onları birleştirmeniz ve hayata geçirmeniz gerekiyor. Beslendiğiniz şeylerin bileşiminde sizin onları nasıl gördüğünüz ve nasıl bir şey ortaya çıkardığınız önemli. Mesela biz farklı kişiliklerdeyiz. Aynı şeyleri görmüş olsak da farklı şeyler ortaya çıkıyor. Kolektif bir iş yaptığımız için orta noktada buluşuyoruz."

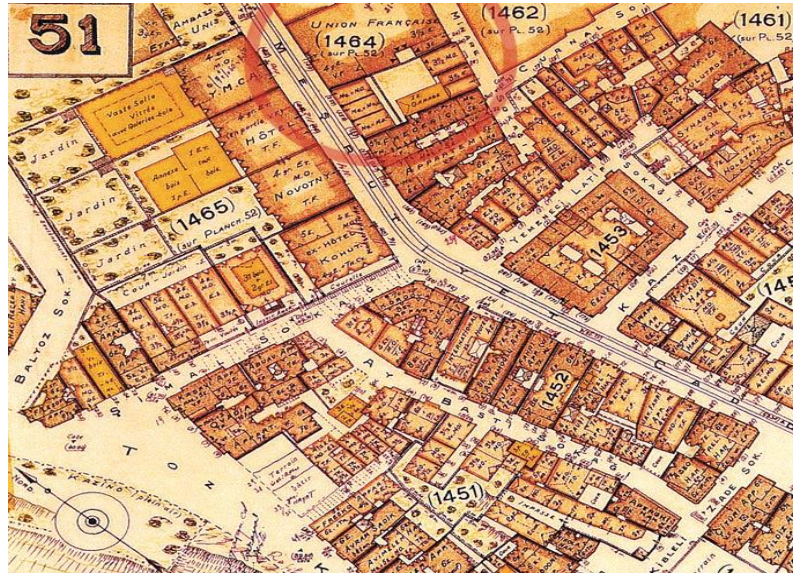
5.4.2. YAPININ GENEL TARİHİ, RÖLÖVE VE RESTİTÜSYON ÇALIŞMALARI

1700'de Beyoğlu, bugünkü Tünel-Galatasaray caddesinin iki tarafı ile, bu caddenin yan sokaklarına yayılmıştır. Dört yol, merkez olmak üzere Beyoğlu gelişmiş. Batısında mezarlıklar ve doğusunda ise elçilikler var. 18. yüzyılda yavaş yavaş Avrupa etkisi artmıştır. 18. yüzyıl sonunda, İstiklal Caddesi'nde, yapıların tamamı taş veya tuğla ya da alt katları taş ve üstleri ahşaptır.

Büyük Londra'nın Taksim'e doğru ilerisinde Union Française binası. Mimarı Fransız asıllı levanten Vallauray. Yapım yılı 1896. En tepede dikkatli bakılınca görülüyor. 19 yy'ın ikinci yarısında Fransız nüfus artınca çeşitli vesilelerle bir araya gelmeleri için bir mekana ihtiyaç duyuluyor.

Jacques Pervititch'in 1926 'da çizdiği sigorta haritalarında Meşrutiyet Caddesi ve Minare Sokak arasında kalan bölgede konumlanmıştır. Bölgenin çevresinde yer alan yapılar birbiri ile yakın benzerlik göstermektedir.

Binanın hemen karşısında daha önceden İtalyan Corpi ailesine ait saray yavrusu korunurken, ABD tarafından satın alınan büyükelçilik binası yer alır . Yan tarafında Bristol Otel bulunmaktadır.(Şekil 5.39.)

Şekil 5.39. Jacques Pervititch'in 1926 'da çizmiş olduğu sigorta haritası(www.mimarlıkmüzesi.org)

Union Française binasının kurucusu, Fransız Büyükelçiliği eski ateşelerinden, Düyun-u Umumiye idaresinde Fransız alacaklılarını temsil eden Berger'dir.

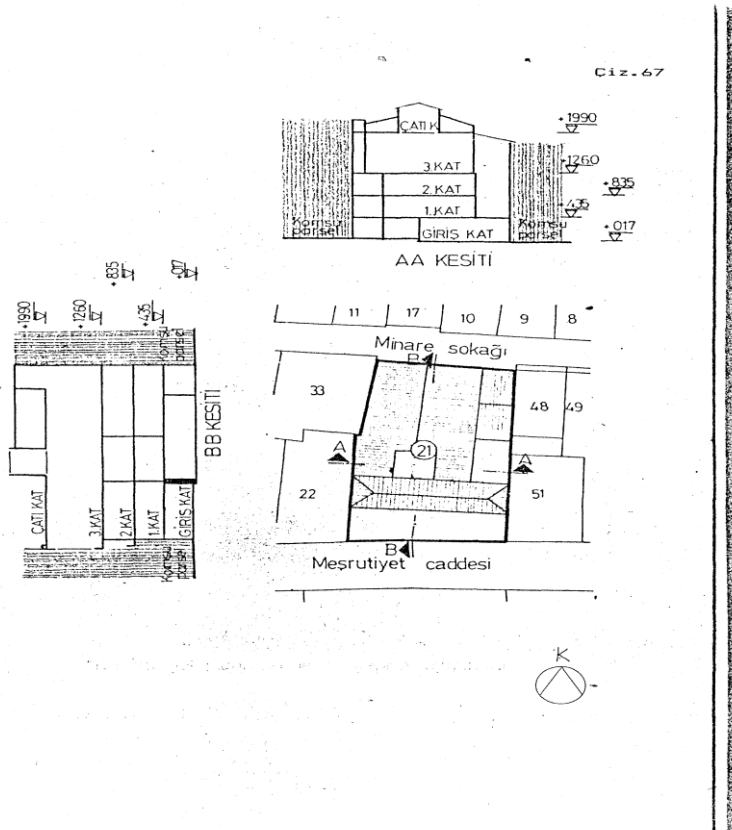
Bina 70'li yılların sonunda geçirdiği yangından sonra Çetin Yılmaz Şirketler Grubu'nun mülkiyetine geçmiştir.Daha sonra bina uzun yıllar boş bırakılmıştır.2008-2009 yıllarından sonra Autoban Mimarlık bünyesinde renovasyon geçirerek bugünkü halini almıştır.2009 yılından bu yana Autoban Mimarlık ofisi olarak hizmet vermektedir.

Meşrutiyet caddesindeki 1896 tarihli Union Française binası plan ve çevre düzenlemesi açısından başarılı sayılabilen bir yapıdır. Yapı yoğunluğunun oldukça fazla olduğu bir bölgede bitişik düzende yapılmış bina,plan düzenlemesi açısından başarılıdır.

Boyutları ve nitelikleri birbirinden farklı faaliyetler için kullanılmak üzere tasarlanan binanın sağlıklı dolaşım düzeni, konumu, boyutları ve biçimi iyi ayarlanmış merdivenlerle sağlanmıştır.

Bina cephe düzenlemesi açısından her katta farklı öğeler ve gömme sütun kullanımı gibi özellikleriyle Emek Sineması (Cercle d'Orient) ile benzerlikler gösterir. Ancak bu yapıda küçük çıkıntılarla cephede elde edilen hareketlilik, yapının daha belirgin hale gelmesini sağlamıştır.

Binanın yarım bodrum katı ile birlikte dört katlı olarak bitişik düzende yapılmıştır. Binanın iki cephesi vardır. Binanın ön cephesi Meşrutiyet caddesi arka cephesi Minare sokak bölgesinde yer almaktadır. (Şekil 5.40.)

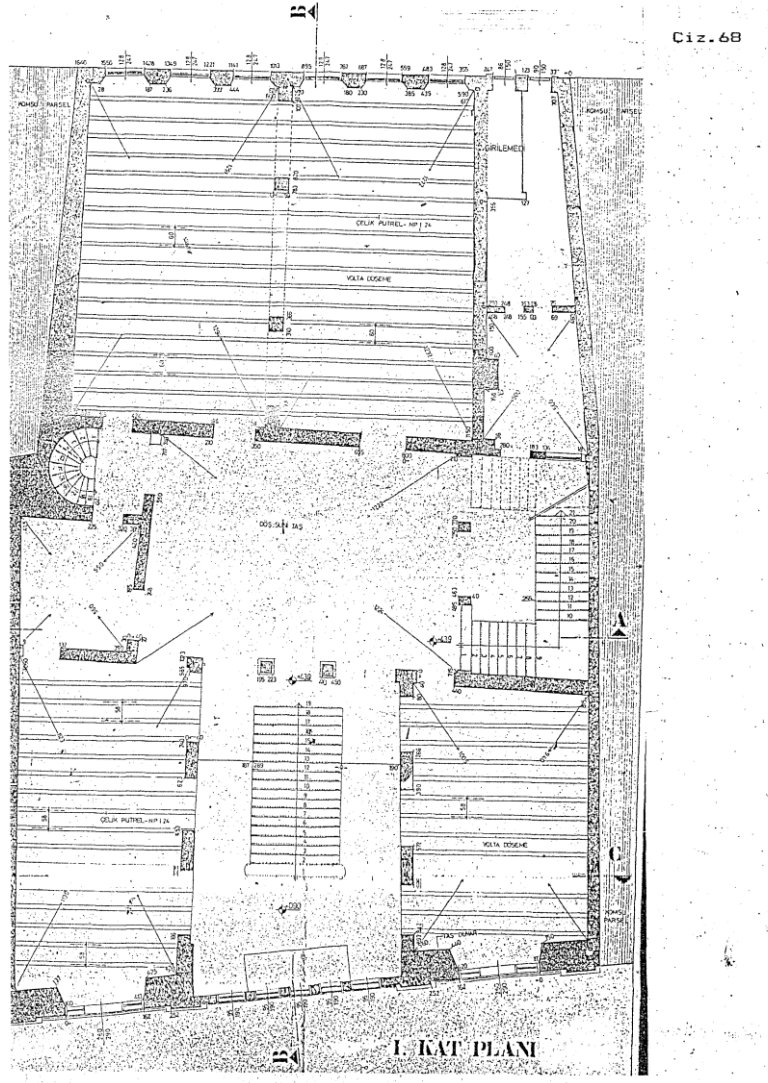

Şekil 5.40. Binanın Vaziyet Planı (Mustafa Servet Akpolat Doktora Tezi Arşivi)

5.4.3.TASARIM SÜRECİ VE MİMARİ ÖZELLİKLERİ

Yığma tekniğinde yapılan binanın tavanları volta döşemedir. Yapıyı Marsilya tipi kiremitle kaplı kırma çatı örter.

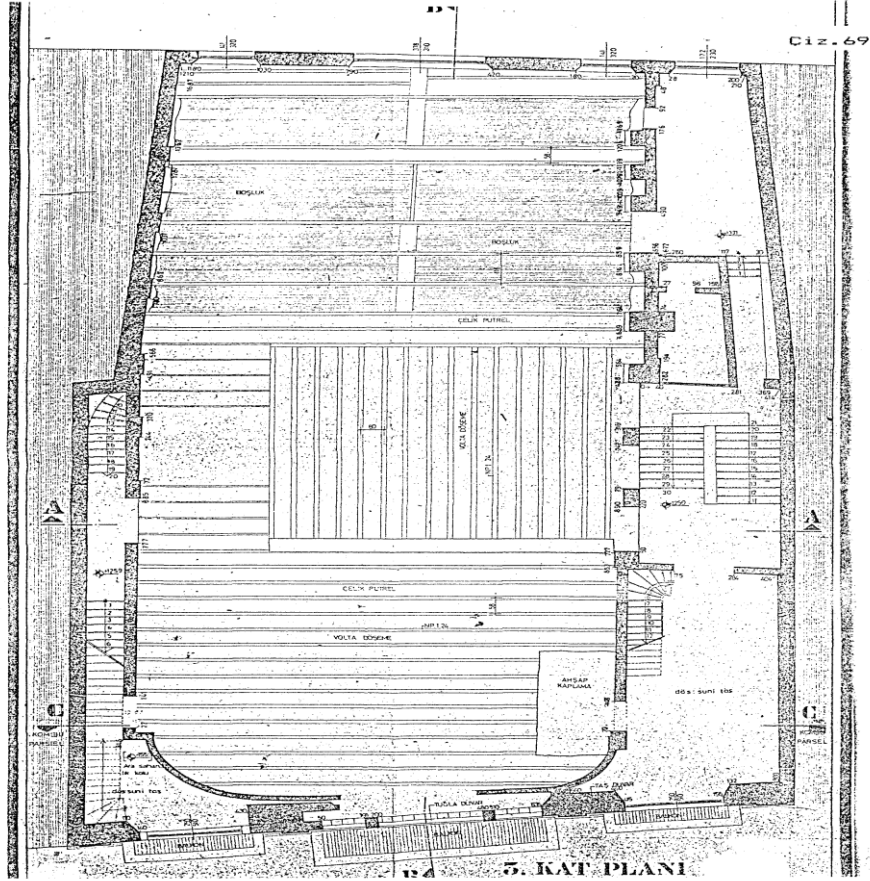
Meşrutiyet caddesinden girilen yapının bodrum katı, depo ve servis mekanlarına ayrılmıştır. Büyük mermer merdivenle yarım kat çıkılarak, zemin katın ortasındaki hole ulaşılır.(Şekil 5.41.)

Şekil 5.41. 1. Kat Planı (Mustafa Servet Akpolat Doktora Tezi Arşivi)

Holün güneyinde, üst kata çıkan ana merdiven, kuzeyinde yarım daire bir servis merdiveni bulunmaktadır. Holün batısında Meşrutiyet caddesi tarafında, bu kata çıkan merdivenlerin yanında iki tane oda yer alır. Holün doğusunda ise arkaya açılan,altı pencere ve cephenin büyük bölümünü kaplayan bir salon vardır.Salonun güneyindeki ince uzun mekan ise tuvaletlere ayrılmıştır.

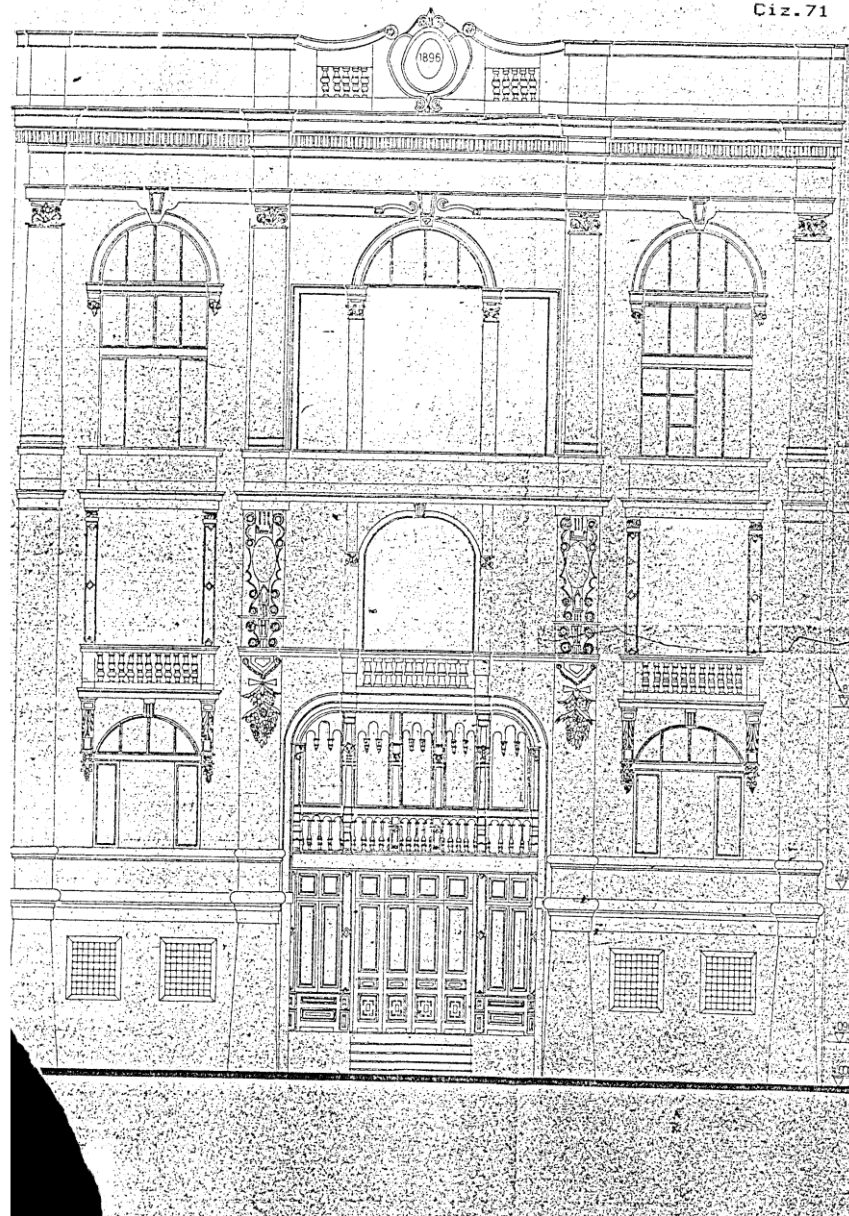
Binanın birinci kat planı zeminle büyük bir benzerlik göstermektedir. Bu katta merdiven boşluğunun üstüne gelen yerde bir oda daha bulunmaktadır. Üst kat, sahnesi de bulunan bir toplantı salonu olarak düzenlenmiştir. Salonun cadde tarafındaki iki köşesi yuvarlatılmıştır. Salonun arka bölümünün güneyi tuvaletlere ayrılmış.Ön taraf ise, salon için gerekli malzemelerin depolanması için ayrılmıştır(Şekil 5.42.)

Şekil 5.42. Üst kat planı (Mustafa Servet Akpolat Doktora Tezi Arşivi)

Çatıya çıkan dar merdiven kuzey duvarın içine yerleştirilmiştir. Üst ve çatı katları arasında küçük bir kat daha bulunmaktadır. Bina batıdaki ön cephesi bezeme programı açısından önemli özelliklere sahiptir. Bodrum kat, arka cephede yarım, ön

cephede ise, arazinin eğimi nedeniyle tam kat durumundadır. Ön cephenin giriş katında, ortada ana kapı ve iki yanında demir parmaklıklı ikişer tane kare pencere bulunmaktadır.(Şekil 5.43.)

Şekil 5.43. Ön cephe çizimi (Mustafa Servet Akpolat Doktora Tezi Arşivi)

Daha sonra yapılmış olan,(1912) binanın kapısı “Belle Epoque”üslubundadır.Birinci kat seviyesinde, ortada aynalı kemerli; onun iki yanında basık kemerli birer pencere

yer almaktadır. Ortadaki pencere ahşap kayıtlarla beş parçaya bölünmüştür.İkinci katın yan pencerelerinin önünde, geniş olmayan, konsollarla desteklenmiş balkonlar bulunmaktadır.Balkonlar ve orta pencerenin önünde kalın taş parmaklıklar yerleştirilmiştir.

Üçüncü katta, öne çıkma yapan ortadaki bölüm üçlü pencere biçiminde düzenlenmiştir. Konsolların altında, barok tarzda yapılmış iki rozet yer alır; soldakinin üzerinde “Commerce” ; sağdakinde “industrie” kelimeleri yazılıdır.(Şekil 5.44.)

Şekil 5.44. Barok rozetler (Zeynep İnan Arşivi)

Ortadaki pencerenin hemen üzerinde diş sırası ve çatı silmesi yer alır. Silmenin üzerinde, cephenin ortasında yine barok tarzdaki rozetin üzerinde yapım yılı yazmaktadır.(Şekil 5.45.)

Şekil 5.45. Barok rozette yazılı yapım yılı (Zeynep İnan Arşivi)

Diğer elemanlar, cepheyi düşey olarak üçe bölen, yerden çatı silmesine kadar devam eden plasterlerdir. Ortadaki iki plaster, üst katta kompozit başlıklı sütunlara dönüşürler. Binanın arka cephesi daha sade biçimde yapılmıştır. Yapının geçirdiği yangın sonucu bezemeler günümüze ulaşmamıştır. (Akpolat, S.M. 1991)

Autoban mimarlık binayı aldıktan sonra iç mekan düzenlemesini üstlenmiştir. Binanın orijinal dokusuna sadık kalarak iç mimaride yeni yaklaşımlarla modern bir ofis ortamı haline getirmiştir.

İç mekanda dekoratif ahşap pencere çerçeveleri yeniden onarmıştır. Orijinal mermer zemin yeniden onarılarak yeniden kullanıma uygun hale getirilmiştir. Daha sonra geniş ve bölmesiz mekanı cam kapı ve paravanlar ile parselleyerek farklı çalışma alanları ortaya çıkarılmıştır. (Şekil 5.46.)

Mekanda kullanılan mobilyalar doğal malzemelerden seçilmiştir. Cam ve ahşap malzemelerden yararlanılmıştır. (Şekil 5.47.)

Şekil 5.46.Kapı ve duvarlar cam panellerle sağlanmıştır.(www.autoban212.com.tr)

Şekil 5.47.Doğal malzeme kullanılmıştır.(www.autoban212.com.tr)

Autoban mimarlık hem keyifli bir çalışma ofisini, hem de tasarlamış olduğu ürünleri bir arada aynı ofis ortamında sergilemektedir.(Şekil 5.48.)

Şekil 5.48. Ofis çalışma ortamı ve tasarlanan ürünler (www.autoban212.com.tr)

5.4.4 AUTOBAN MİMARLIK DEĞERLENDİRME VE SONUÇLAR

Autoban, sadece iç mimari projeleriyle değil, aynı zamanda mobilyalarıyla da dünyanın belli başlı tasarım etkinliklerinde ödül almış bir firma. Bunları arasında çok önemli iki markanın; Wallpaper ve Edida'nın ödülleri yer almaktadır. Tasarım dergilerinin takipçileri, resimaltını okumadan dahi Autoban ürünlerini tanımaktadır.

Uluslar arası bir mimarlık ve tasarım grubunun ofisleri, yenilikçi yaklaşımları eski ile yeni arasında bir köprü olduğunu yansıtan güzel bir renovasyon projesi olarak değerlendirilmiştir.

70 li yıllardan 2009 yılına kadar boş ve terk edilmiş olan bina, yeni bir işlevle revize edilmiş örnek bir çalışma olarak gösterilebilir.(Şekil 5.49.)

Şekil 5.49. Binanın ön cephesi (Zeynep İnan Arşivi)

Şekil 5.50. Binanın giriş kapısı (Zeynep İnan Arşivi)

5.5.AJANS MEDYA-TİME OUT BİNASI

5.5.1.YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ

Time-out şehirde her gün neler olduğunu takip etmek, yeni açılan mekanlardan haberdar olmak, ilgi duyduğu alanlarda ve İstanbul'da yaşadıkları hakkında yorum yapabilmek, hafta içi ve hafta sonu programlarını tek bir site aracılığıyla planlamak isteyenler için hazırlanmış bir medya servisi sunan bir ofis binasıdır.

Time Out Dergisi'nin içeriğinde de geniş yer kaplayan gece hayatı, konser, fuar, kurs, spor, sinema takvimlerinin yanı sıra, parti görüntüleri ve videoları, haritalar, fotoğraflar, deneyenlerin yorumlarıyla tüm yeme içme mekanları, güncel kültür, sanat, eğlence ve sinema programları, İstanbul'un ritmini tutan bloglar ve gezmeyi, görmeyi, eğlenmeyi sevenler için çeşitli fırsatlar da bulunmaktadır

Time Out İstanbul Şubat 2001'den beri Ajans Medya çatısı altında çalışmaktadır. İlk yıllarda Bebek'te hizmet veren Ajans Medya ofisi, 2006-2007 yılları arasında Kuruçeşme'deki yeni ofisine yerleşmiştir.(Şekil 5.51.)

Şekil 5.51. Binanın cephe görünüşü (Zeynep İnan Arşivi)

5.5.2.YAPININ GENEL TARİHİ,RÖLÖVE RESTİTÜSYON ÇALIŞMALARI

Ajans medya binası Kuruçeşme Arnavutköy caddesi üzerinde yer almaktadır. Ajans Medya'nın Kuruçeşme'deki, eskiden kayıkhaneye olan ve içindeki sarnıç korunarak restore edilmiş ofisi, kaba tuğla duvarları ve tavanda bulunan çelik konstrüksiyonlu endüstriyel tarzda borularıyla yaratıcı, estetik bir mekân olarak tanımlanabilir.

Yapının tarihi ile ilgili bilgiler ise şöyle: Amapolos", ve "Kuruçeşme" günümüze kadar aldığı isimlerdir. Semt sakinleri, koruları ve bol akar suları yüzünden, eski isminin Kuruçeşme olduğunu iddia ederler. Eski çağlarda denizciler, Kafkas bölgesinin zenginliklerini yağmalamak ve ticaret yollarına ulaşmak için Boğaziçi'nin iki yakasındaki tepelerde yer alan tapınaklarda çeşitli tanrılara dua eder, sunaklara hediyeler bırakırlardı. Bir görüşe göre bugünkü Kuruçeşme'nin yerinde, sahile kadar uzanan bir kamışlık (Kalamos) ve Medeia'nın defne ağacının bulunduğu Bithias ile bunların yanında sahile doğru inen Baka Tepesi'nde Meterteon (tanrının annesi Rea, bazılarında göre İsis) adında bir yer almaktaydı. Boğaziçi'nde önce Bizans sonra Osmanlı yapılarında yapı taşı olarak kullanılmış mermerler ve Yunan mitolojisi bu konuda ipuçları veriyor. Kuruçeşme'de bulunan bazı işlenmiş mermer parçaları bugün İstanbul Arkeoloji Müzesi'ndedir.. Semtte ait çok eski gravürler de stilit rahiplerine ait sütunlara rastlanmaktadır. 9.yy'da Patrik Tarsias (784-806) Ayios Tarsias Manastırını yaptırmıştır. Bizans hizmetindeki Peçenekler 1048'de atlar üzerinde Boğaz'ı geçip manastır yanından karaya çıkmışlardır.15.yy'a kadar durduğu bilinen manastırın Defterdar burnu ile Kuruçeşme Koyu arasında olduğu tahmin edilmektedir.

Elde edilen diğer kaynaklara göre 18. yy sonlarında 3. Selim'in ünlü kız kardeşi Hatice Sultan için Ortaköy'den Kuruçeşme'ye dönen bölgede Defterdar Burnu'nda Melling'e ünlü Neşetabad Sarayını yaptırmıştır. Melling'in Antik Yunan tapınağı esprisindeki evi, sarayın yanı başındadır. Hemen sonra,sultanın asıl üç çıkmalı büyük harem yalısı,harem sahilhanesi yer alır.Yapılar, bir rıhtım üzerine kafesli bir paravana duvarla birlikte üst kat halinde yerleştirilmiştir.Arkasında haremin bahçesi, bir limonluk yada balıkhaneye kasrı bulunmaktadır.(www.değişti.com)

5.5.3.TASARIM SÜRECİ VE MİMARİ ÖZELLİKLER

Yapıya ait kalıntıların belirtilen döneme ait olduğu sanılıyor. Ayrıca bahsedilen Neşetabad Sarayı yaşanan yangın sonucunda günümüze ulaşmamıştır.

Yapıya ait günümüze kalan yapı kayıkhanesi ve sarniç olarak kullanılan bölge korunabilmiş. Bina tekrar Form Yapı İnşaat tarafından ekler yapılarak yeniden yapılmıştır.

Binaya ek yapılan yerler antrepo tarzında ve endüstriyel binalarda olduğu gibi yüksek tavanlı yapılmıştır.Yapı üç bölümden oluşmuş, sol tarafta yer alan idari departman bölümüne basamakla çıkılmakta,açık ofis sistemi ile yapılmış bireysellik bölücü duvarlar yerine kitaplıklarla sağlanmaktadır.Zemin polimer zemin kaplaması ile tozumsuzluğu ve doğallığı bozulmadan yapılmıştır.Tavanda yer alan kaset çelik borulara yerleştirilen led aydınlatma elemanlarıyla aydınlatma sağlanmıştır.(Şekil 5.52.)

Şekil 5.52. İdari departman bölümü (Zeynep İnan Arşivi)

Sağ tarafta yer alan , tarihi dokuya ait bölüme, iki tane kemerli boşlukta geçilmektedir. Korunarak restore edilen bölümde toplantı salonu yer almaktadır. Yapıda bulunan kemerler ve tonozlar temizlenip, sıvaları yenilenmiş. Doğal taş dokusu korunarak günümüze ulaşmıştır.(Şekil 5.53.), (Şekil 5.54.)

Şekil 5.53. Tarihi Dokuya Ait Toplantı Salonu (Zeynep İnan Arşivi)

Şekil 5.54. Tarihi Dokuya ait çalışma alanı (Zeynep İnan Arşivi)

Üçüncü ve son bölüm,büyük antrepo da yer alan, web tasarım bölümüdür.Bu bölüm binaya girildiğinde, giriş ve danışmanın arkasındaki geniş alana yayılmıştır.Bu departmana geçiş aynı zamanda toplantı salonundaki kemerli açıklıktan sağlanmaktadır.Çoklu çalışma sistemi göz önüne alınarak açık ofis sistemi yapılmış. İdari bölümden farklı olarak, ara bölücü separatörler bu bölümde kullanılmamıştır. Tavan yüksekliği elverişli olduğu için hava akımı rahat sağlanmaktadır.Ancak arka

tarafında kaldığı için gün ışığından fazla yararlanılamamaktadır. Çözüm olarak, yapay aydınlatma sistemi olarak led ışık kullanılmıştır.(Şekil 5.55.)

Şekil 5.55. Web tasarım departmanı (Zeynep İnan Arşivi)

5.5.4.AJANS MEDYA-TİME OUT BİNASI DEĞERLENDİRME VE SONUÇLAR

Ajans Medya binası dış cephe göz önüne alındığında tarihi bir nitelik taşımamaktadır. İçinde bulunduğu sarnıç sebebiyle tarihi bir önem taşımaktadır. Yeniden işlevlendirme sırasında binaya yapılan ekler tarihi yapı ile bütünlük göstermektedir.

5.6.ÖNEN HOLDİNG YÖNETİM BİNASI

5.6.1.YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ

19. yüzyılda Tarabya'da yol yalısı olarak inşa edilen ve 80 li senelerde orijinalinden oldukça uzaklaşarak ve tarihi değeri gözetilmeden gerçekleştirilen restorasyon çalışmaları sırasında betonarme olarak tekrardan konut maksatlı olarak inşa edilen ve yapısal bir çok problemi de içerisinde barındıran yapı Alataş Mimari Proje ve Danışmanlık tarafından alındıktan sonra ofis maksatlı kullanılmak üzere yeniden tasarlanmıştır.(Şekil 5.56.)

Şekil 5.56. Yalının ön cephe görünümü (www.arkitera.com)

5.6.2.YAPININ GENEL TARİHİ,RÖLÖVE VE RESTİTÜSYON ÇALIŞMALARI

19. yüzyıla ait yapı ,Tarabya' da Haydar Aliyev Caddesi üzerinde yer almaktadır.Yapının bulunduğu bölgede benzer yapıdaki yalılar sıralanmaktadır.Yapının arsa alanı 300 m² lik alana konumlanmış olup, kapalı alanı ile toplam 1.080 m² alana sahiptir.

Yapının önceden kime ait olduğuna dair kesin bir bilgi edinilememiştir.Yalının yeniden işlevlendirilmesi 2010 yılında başlanıp 2011 yılında tamamlanmıştır.

Bu çalışma sırasında yapının orijinaline ait olmayan seksenli senelerde gerçekleşen restorasyon çalışmaları sırasında binanın çephelerine "yapıştırılmış" olan süslemeler cephelerden uzaklaştırılmış, ön cephe aslına uygun şekilde sadeleştirilirken, aslından tamamı ile uzaklaştırılmış olan arka cephe açılarak yapı içerisindeki ofis katlarının batı kısmında yer alan bahçe ile bütünleşmeleri sağlanmıştır.(Şekil 5.57.)

Şekil 5.57. Ek yapılan cam konstrüksiyon (www.arkiterea.com)

5.6.3.TASARIM SÜRECİ VE MİMARİ ÖZELLİKLERİ

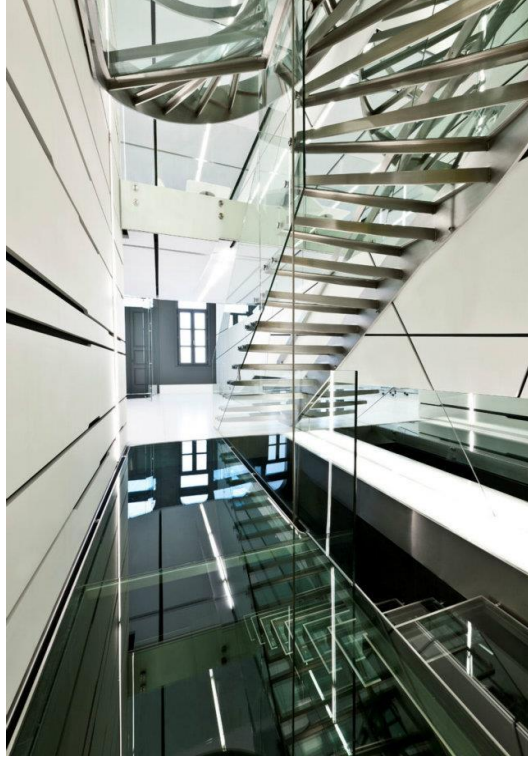
Katların tamamında beş metreyi geçmeyen bina genişliğinin yarattığı olumsuz etkilere çözüm olarak duvar kaplamaları ve bina içerisindeki akustik çözüm olarak kullanılan beyaz renkli asma tavanlar arasına yerleştirilen aynalar çalışma ve toplantı mekanlarında hacimleri sınırlayan yapı elemanları birbirlerinden kopartılarak, kullanıcılar tarafından yapının iç mekanlarında sınırsızlık hissinin algılanmasını sağlamıştır.(Şekil 5.58.)

Şekil 5.58. Duvarlarda ve tavanda yapılan beyaz akustik malzeme kaplama(www.arkitera.com)

Deprem güçlendirmesi yapabilmek ve bina içi iletişimi arttırabilmek için için yapının merkezindeki düşey sirkülasyonu sağlayan çekirdek içerisindeki asansör ve mevcut merdiven sökülmüş mevcut çekirdeğin içerisine yapılan çelik deprem güçlendirmesi

üzerine yapı içerisindeki yedi katı aynı zamanda görsel olarak ta birbirine bağlayan cam bir merdiven ve asansör asılarak taşıtılmıştır.(Şekil 5.59.)

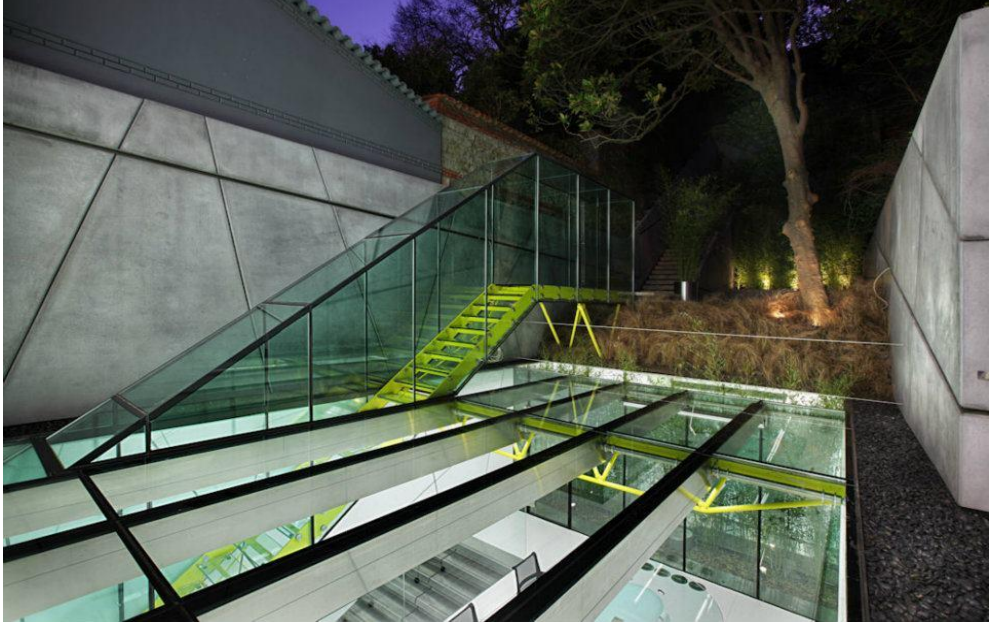

Şekil 5.59. Cam merdiven detay görünümü(www.arkitera.com)

Şekil 5.60. Cam merdivenden konstrüksüyon detayı(www.arkitera.com)

Yer altındaki bodrum katlarda yer alan çalışma, toplantı ve data merkezinin ışık ve temiz hava alabilmesi için gerekli önlemler alınırken üç katmanlı olarak tasarlanan bu kısmın tamamı ile cam olan üst kabuğu üzerinde yürünebilir şekilde bahçeye katılmıştır.(Şekil 5.61.)

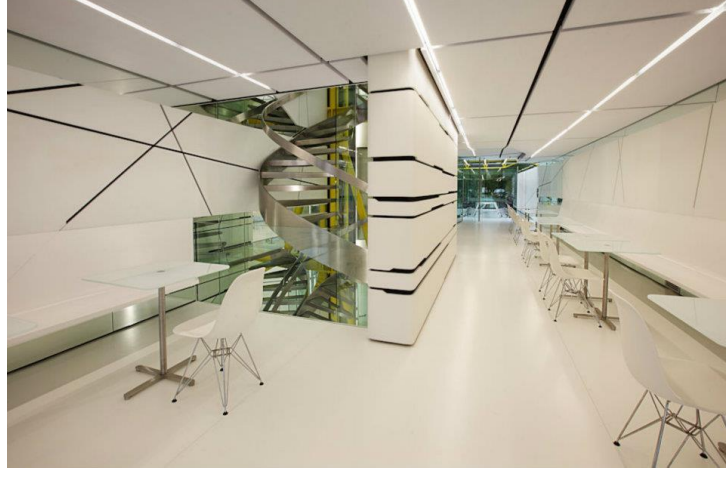
Şekil 5.61. Cam Tavan Detayı (www.arkitera.com)

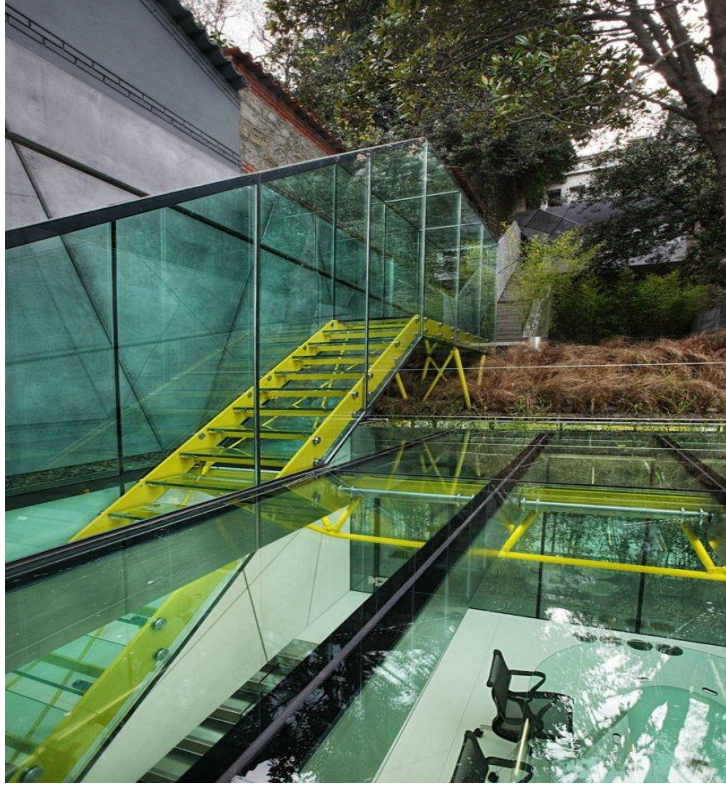
Şekil 5.62. Toplantı odası detayı (www.arkitera.com)

Girişin üzerinde bulunan asma katta yer alan kafeterya ve büyük toplantı odası binaya gelen misafirleri ağırlamak vazifesini üstlenmiş,yapının batı cephesindeki

bahçe ile kafeteryayı birbirine bağlayan cam merdiven, toplantı odasını delen cam bir tütün içerisinde geçerek açık havaya çıkışı sağlamak için kullanılmıştır..(Şekil 5.63.)

Şekil 5.63. Kafeterya Bölümü(www.arkitera.com)

Şekil 5.64. Kafeterya ve bahçeye açılan batı cephesi(www.arkitera.com)

Yöneticiler de dahil olmak üzere çalışma mekanlarının tamamı açık ofis olarak tasarlanmıştır, ses izolasyonuna ihtiyaç duyulan hacimlerde bölme duvarlar tamamı ile

şeffaf cam duvarlar ile oluşturularak, mekanların bütünlüğünün bozulmamasına dikkat edilmiştir.(Şekil 5.65.), (Şekil 5.66)

Şekil 5.65 Mekanla uyumlu cam çalışma masaları(www.arkitera.com)

Şekil 5.66. Açık ofis bölümü (www.arkitera.com)

Çatı katı doğu ve batı cephesinden bir miktar geri çekilerek iki cephesinde yaratılan teraslar vasıtası ile içerisine daha fazla gün ışığı alması sağlanmış ve çatı içerisinde kalan sınırlı mevcut hacim en iyi şekilde kullanılarak kullanım açısından yüksekliğin kurtarmadığı kısımlarda özel tasarlanan arşiv dolapları ve aydınlatma elemanları ile

mekanın farklı bir şekilde algılanması sağlanmıştır.(www.arkitera.com)
(Şekil 5.67.),(Şekil 5.68)

Şekil 5.67. Çatıdan sağlanan cam paneller(www.arkitera.com)

Şekil 5.68. Cam panellerden detaylar(www.arkitera.com)

5.6.4.ÖNEN HOLDİNG DEĞERLENDİRME VE SONUÇLAR

Önen holding yönetim binası yeniden işlevlendirme projesinde özgün işlevinden daha farklı bir işlevle şekillenmiş ticari bir yapı özelliği ile öne çıkmaktadır.Binanın yeniden tasarlanmasında dış kabuk fazla müdahale görmemiş, ancak iç mekan tasarımı modern mimarinin izlerini taşımaktadır. Sonuç olarak ortaya çıkan tasarım yeniden işlevlendirmenin güzel bir örneğini göstermektedir.(www.arkitera.com)

6.YURTDIŞINDA UYGULANMIŞ ÖRNEKLER

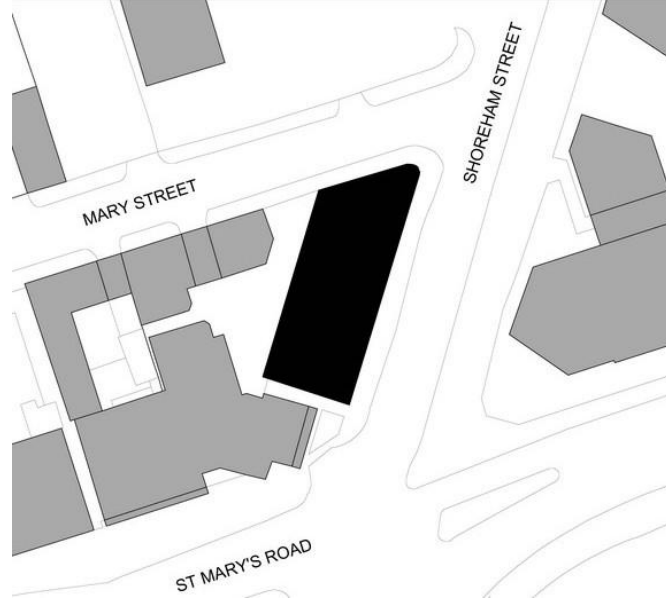
6.1.LONDRA 192 SHOREM SOKAK

Londra'daki Shorem Sokaktaki bu proje bir koruma yenileme ve mimari tasarım projesi olarak öne çıkan ve endüstriyel koruma alanı içinde kalan proje, Victoryan dönemi tuğladan yapılmış eski bir sanayi yapısının dönüşümü ve bugünün yaşamına katılmasıdır.(Şekil 6.1.)

Şekil 6.1. Binanın müdahale öncesi görünümü (www.mimdap.org)

192 Shoreham Caddesindeki Viktoryan dönem endüstriyel koruma bölgesinde konumlanan, Sheffield Kültür Endüstrileri Mahallesi Koruma Alanı kenarındaki bu tuğla eski depo, koruma listesinde önemli yer kaplamaz, ancak iki yada üçüncü grup tarihi eser sayılmaktadır.(Şekil 6.2.)

Şekil 6.2. Binanın vaziyet planı (www.mimap.org)

Bu iki katlı bina Londralı mimarlar tarafından ele alınmış , tuğla depo üzerine bir kat olarak çatı eklemiş ve buradan yeni kullanım alanlarına ulaşılmıştır. Eski binanın yukarı doğru uzantısında çelik hacim içinde üç dubleks stüdyo ve ofislerden meydana gelen planlama, orijinalinde bir kırma çatının yerine geçmekte ve eski bir tuğla yapı ile örtüşmektedir (Şekil 6.3.)

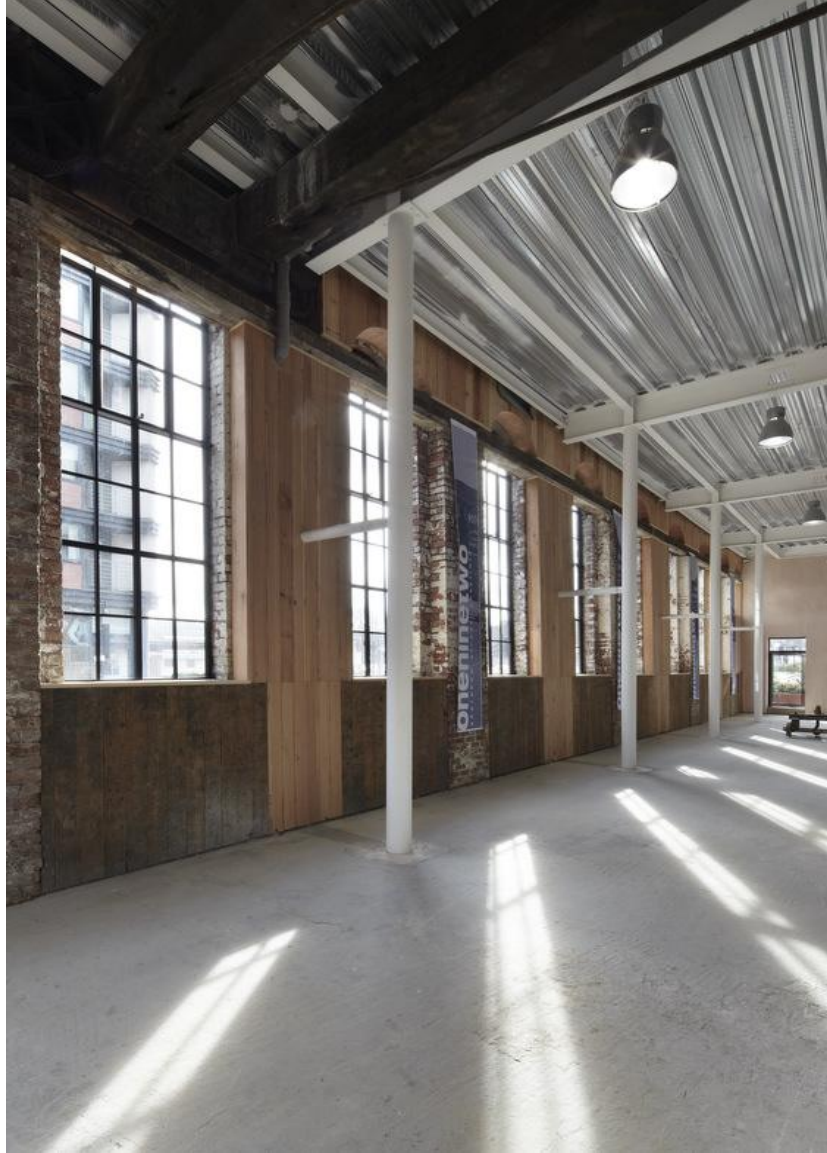
Şekil 6.3. Binanın çatısına yerleştirilen ek bölümü(www.mimdap.org)

Yukarıda dubleks stüdyo ofis üniteleri ile orijinal kabuk çift yükseklikte restoran / barın hacmi birleştirmesiyle bütünlük sağlanır. Bu zıt ama birbirini tamamlayan hacimli mevcut bina, orijinal kırma çatı yerine yukarı doğru uzanan yeni kütle, tezatlıkla koruma projesine bir yaklaşım getirmektedir.(Şekil 6.4.)

Şekil 6.4. Binanın ön ve arka cephelerinden görünüş çizimleri(www.mimdap.org)

Zemin düzeyinde yeni bir restoran ve bar çift kat yüksekliğindeki eski depo altındaki boşlukta, orijinal iki katlı yüksek kemerli pencerelerden ışıktan yararlanarak konumlanmıştır.(şekil 6.5.), (şekil 6.6.)

şekil 6.5. Kemerli pencereler (www.mimdap.org)

Şekil 6.6. Merdiven kovasından detay.(www.arkitera.com)

Yeni uzantı çağdaş formu ve şehrin bu kısmına hakim anlayışta kullanılan endüstriyel roofspace (çatı boşluğunda) veciz şekilde gönderme yapmaktadır.Yeni yapılan üst kısmın bazı pencereleriyle mevcut binaya sarkması eski ile yeninin birleşmesi açısından ilgi çekicidir.

Bu projeye ortaya konan öneri mevcut bir yapıyı geliştirmede çevre yolu üzerinde çarpıcı bir dönüm noktası oluşturmak için geçmiş ve geleceğin birlikteliğinin bir sembolü olarak tasarlanmıştır.(Şekil 6.7.)

Şekil 6.7. Yenileme sonrası bulunduğu sokaktan görünüm(www.arkitera.com)

Bu çalışma endüstriyel mirasın eski halini rehabilite ederek, yeniden yapımın gereksiz masrafını aşmış, kent içinde yepyeni bir yorumla kazanca dönüştürmüştür.(www.mimdap.org) (Şekil 6.8.) (Şekil 6.9.)

Şekil 6.8.Yenileme sonrası cephe görünümü(www.mimdap.org)

Şekil 6.9.Yenileme Sonrası son görünüşü(www.mimdap.org)

6.2.4TH +LİNDEN PROJESİ

Uzun yıllardır yeniden kullanım projeleri, çevre için üstün performans göstermiştir. Yeni binalar yapmak yerine mevcut binaların kullanımını, atığı azaltır,daha az enerji gerektirir ve genel malzeme kullanımını düşürmektedir.(Şekil 6.10.)

Şekil 6.10. Yapının cephe görünümü(www.arhitectural.com)

Toplam 19.000 metrekare ofis-apartman projesinde, 1700 ile 5000 metre kare arasında değişen 8 adet güvenli park alanları mevcuttur.

Geliştirici / yüklenici JR van Dijs, Inc için tasarlanmış, çalışma alanı klima ihtiyacını ortadan kaldırarak sıcak hava yakalamak için hareketli pencereler, ve çalıştırılabilir tepe sistemi uygulanmıştır. (Şekil 6.11.)

Şekil 6.11. Pencere ve tepe açıklıkları.(www.arhitectural.com)

Long Beach, Kaliforniya bölgesinde yer alan yakın zamanda geliştirilmiş yeniden kullanım projesi olan 4th+ Linden 'in orijinal alanı çevresine çok fazla şey sunamayan büyük ve terk edilmiş bir depodur.Ancak şirket,biraz yaratıcılıkla ve

alanı yeniden düzenleyerek yalnızca binayı yenilememiş;ayrıca değişimin önünü açarak beklentilerin ötesine geçirmiştir. (Şekil 6.12), (Şekil 6.13.)

Şekil 6.12. Sürdürülebilir alanların kullanımı (www.arhitectural.com)

Şekil 6.13. Az ve yalın bırakılmış alanlar.(www.arhitectural .com)

Alan ve toplum arasında bağlantı kurmak,4th+ Linden'in tasarımındaki en büyük önceliklerinden biri olmuştur.Ancak sürdürülebilirlik de bir o kadar önemlidir.Şirket "az ama öz" felsefesini benimsemiş ve nihayetinde alanın adaptasyonu ile avlunun geçitlerin yapılması sürecinde, eklediklerinden çok çıkarma yapmıştır.

Çift gömme tuvalet dahil olmak üzere sürdürülebilirlik ön planda tutulmuştur İç duvarlar, korkuluk ve merdivenler için geri dönüşümlü keresteden oluşan malzeme

kullanılmış,yanına yapılan ek binada çatı ile ham tuğla içeren duvarlar, beton zemin ve ahşap kafes tavan inşa edilmiş.(Şekil 6.14.)

Şekil 6.14. Kullanılan malzemeler ve ahşap kafes.(www.arhitectural.com)

Sonuç Long Beach East Village Arts District için bir mahalle varlık halinde eski boş yapıların bir dönüşüm örneğini gösteriyor. Atıl olarak kullanılan bölge yeniden kullanıma açılarak, topluma kazandırılmış.(www.arhitectural.com),(Şekil 6.15.)

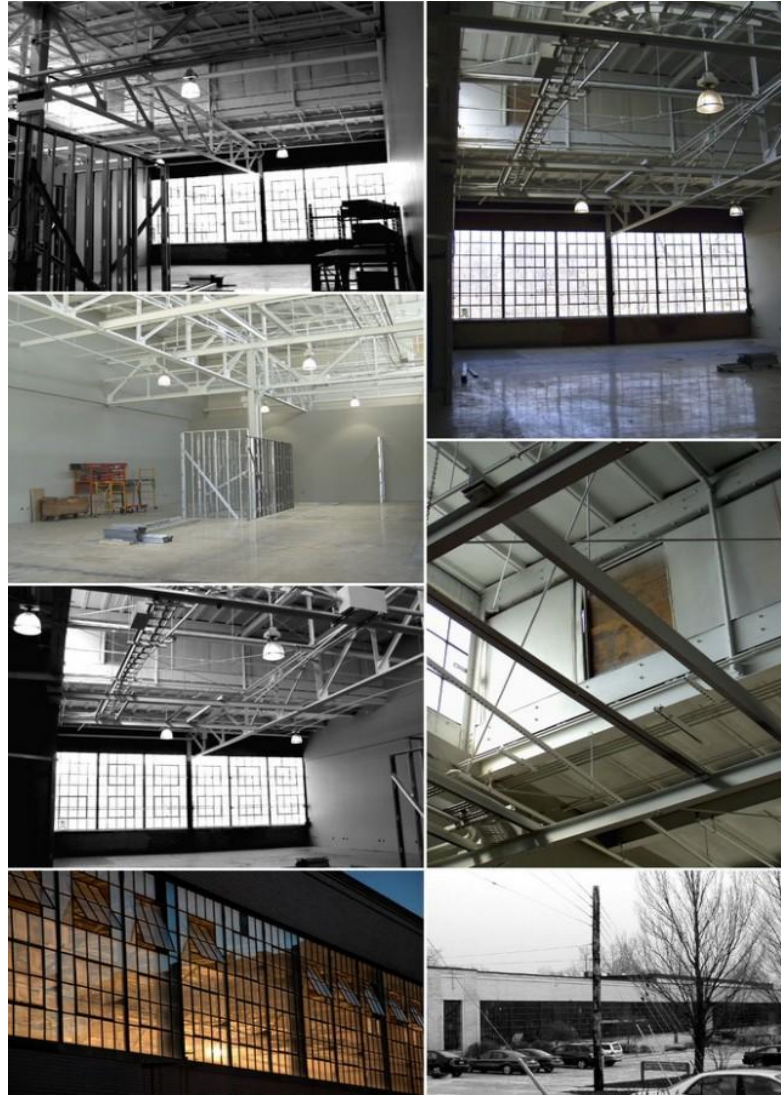

(Şekil 6.15.) Binanın yan cephesi(www.arhitectural.com)

6.3.FORD VALUE DEPOSU

Northville, Michigan, tarihi şehir merkezinde ana cadde üzerinde bir 20. yüzyılın başlarında Ford Value depo yapısının yeniden işlevlendirmesi yapılırken, yenilikçi ve çağdaş bir mimarlık stüdyosu yerleştirilmesi ile eşsiz bir fırsat sağlamıştır.

Yapıya önceki dönemden kalan duvarlar korunarak müdahale yapılmış. Dış cephe çelik malzeme ile yapılan saydam akrilik pencerelerden oluşmuştur.(Şekil 6.16.)

Şekil 6.16. Yapıya müdahale sırasında yapılan çalışma(www.arhitectural.com)

Stüdyo alanı maket ve tasarım bölümü olarak düşünülmüş. Stüdyo alanı tektonik malzemelerin kullanımı ile işbirlikçi ortam olarak büyümüştür. Bu sebeple alanlar

arası mdf ahşap kayıtlarla soyutlanmış bölmeler ile ayrılmıştır. Ahşap kayıtların arasından geçen aydınlatma ortamdaki loşluğu almıştır.(Şekil 6.17.)

Şekil 6.17. Ahşap detaylı separatör.(www.architectural.com)

Toplantı salonu cam kapı ve duvarlarla sağlanmış. Geriye kalan duvar açık gri renge boyanmış ve aydınlatma köşelerden spotla sağlanmıştır.Toplantı masasına denk gelen bölümde özel aydınlatma kullanılmıştır.(Şekil 6.18.)

Şekil 6.18. Toplantı salonu detay(www.architectural.com)

6.4. RUSSIAN INVESTMENT COMPANY LONDRA

Russian Investment Company şirketinin Londra'daki ofisi için SHH mimarlık ekibi tarafından gerçekleştirilecek bir ofis projesi için, projenin tasarım direktörü Zeljko Popovic tarafından Londra'nın batı ucunda bir yapı seçmiştir.

Klasik bir yapı özelliği taşıyan mülkiyet, ikinci dereceden tarihi eser niteliği taşımaktadır. Yapı önceden Gregoryan tarzda yapılmış konak olarak kullanılmış, binanın arka tarafında eski bir ahır ve garaj bulunmaktadır. Tasarımcı yapıyı çağdaş çizgide 21. yy ofis anlayışında tasarlanmıştır. (Şekil 6.19.)

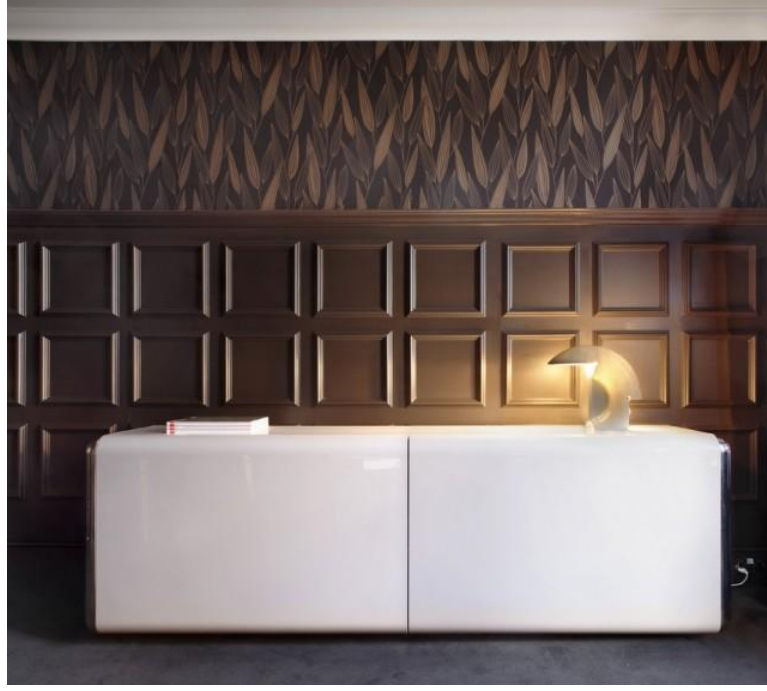
Şekil 6.19. Binanın dış cephesi (www.architectural.com)

Mülk yaklaşık 4 ay gibi kısa bir süre içinde büyük bir titizlikle yapılmıştır. Binanın orijinal dokusu göz önünde bulundurularak muhafaza edilmiştir. Özellikle giriş alanı, mermer-kakma şömineler bir dizi ve son derece ayrıntılı tavan süslemesi mermer mozaik yer karoları gibi eski dokuya ait izler korunmuştur.

İkisi arasındaki orijinal bağlantı tüm hava erişim için ikisi arasında bir kapalı geçit oluşturmak için üzerinde inşa etmişlerdir açık bir avlu, ile sağlamıştır.

Binanın ön tavan yükseklikleri 3,6 ve 3,8 arasındadır. Şirkette 20 idari personel ve beş şirket yöneticilerine ait odalar bulunmaktadır.

Zemin katta yer alan resepsiyon, beyaz danışma bankosu ve ahşap pano düzeni, ile daha hoş alan oluşturmak için bir mor duvar önünde çağdaş, akrilik barok çerçeve ile düzenlenmiştir. (Şekil 6.20.)

Şekil 6.20. Giriş danışma bankosu (www.arhitectural.com)

Girişin solunda 3.5m uzun mermer tezgah ve yapılan ekler radyatör gizlemek için kullanılmıştır.

Michael Anastassiades tarafından tasarlanan iki adet çağdaş avize, ışığı dışarı yansıtmaktadır. Aynı zamanda yerleştirilen iki adet bakır ayna da, yansıma etkisini kuvvetlendirmek için yerleştirilmiştir.

Merdiven uzunluğu boyunca çalışan, akkor lambalar ile dikey 1m bronz çubuklarla Michael Anastassiades imzalı tüp aplikler yerleştirilmiştir. Merdiven halı ile kaplanmıştır. Tasarımcı tavana monte lazer kesim paslanmaz çelik diskler üzerinde çiçek motifli espriler yerleştirmiştir.(Şekil 6.21.)

(Şekil 6.21.) Düşey aplikler ve esprili diskler (www.arhitectural.com)

Zemin katta sol tarafta yer alan toplantı salonu, orta gri renkte boyanmıştır. Masalar beyaz lake cila ile boyanmıştır. Koltuklar siyah deri seçilmiş,Ingo Dalton Vistosi tarafından tasarlanan çeşitli uzunluktaki dördü damla ışıklar köşe kümeleri olarak yerleştirilmiştir.Toplantı salonunda yer alan şömine dekoratif olarak bırakılmıştır. (Şekil 6.22.)

Şekil 6.22. Zemin katta bulunan toplantı salonu (www.arhitectural.com)

Birinci katta merdivenlerden çıktığımızda idari ofis ve açık ofis yer almakta,yönetici ofisi bölümünde zemin epoksi malzeme ile kaplanmıştır.Tavan ve pencere yüksekliği göz önünde bulundurularak eşit alanlar yaratılmıştır.Açık koyu kontrastlar kullanılmıştır.(Şekil 6.23.)

Şekil 6.23. Yönetici Odası(www.arhitectural.com)

Çoklu açık ofis sistemi koordinasyon ve iletişim kolaylığı sağladığından dolayı diyogonal kare şeklinde düzenlenmiştir.Bu bölümdeki tavanlar binanın orijinal yapısı bozulmadan yenilenmiştir.Neo klasik tarzda bir aydınlatma elemanı ile dizayn edilmiştir.Masaların yerleşim düzeni gün ışığından yararlanılacak şekilde konumlanmıştır.(Şekil 6.24.)

Şekil 6.24. Açık ofis bölümü(www.arhitectural.com)

Son katta iki toplantı salonu ve dinlenme alanı düşünülmüştür.İlk toplantı salonunda, dokuma vinil yer karosu kullanılan platform döşeme ile, zeytin yeşili Arne Jacobsen 'Oxford' koltukları, Porro Jean-Marie Massaud toplantı masası etrafında

düzenlenmiştir.Karşıda bulunan duvara antika parça halı eklenmiştir.Diğer duvarlar gri duvar kağıdı ile kaplanıp,perdelerle dengelenmiştir. (Şekil 6.25.)

Şekil 6.25. İlk toplantı salonu(www.arhitectural.com)

Diğer toplantı salonu video konferans salonu olarak düzenlenmiş olup, burada kullanılan masa alüminyum gümüş ayaklı ve üzerine cam malzeme ile yapılmıştır. Sandalyeler de siyah deri kullanılmıştır. Üç duvarda perde uygulanmıştır. Karşı tarafta sunum duvarı metalik gri duvar paneli ile sabitlenip,ekran yerleştirilmiştir.(Şekil 6.26.)

Şekil 6.26. Video ve konferans odası (www.arhitectural.com)

Son katta yer alan diğer oda dinlenme odası olarak düşünülmüştür. Burada kullanılan renkler, diğer odaların aksine koyu renktedir. Ahşap paneller koyu desenli duvar kağıdı ile kaplanmıştır. Dinlenme odasında eklektik detaylar bulunmaktadır. Modern koltuklarla klasik puf oda ile uyum içindedir. Dinlenme odasından çıkılan teras Londra manzarasına hakimdir,(www.arhitectural.com) (Şekil 6.27.),(Şekil 6.28)

Şekil 6.27.Dinlenme Odası (www.arhitectural.com)

Şekil 6.28. Dinlenme odasından terasa açılan bölüm(www.arhitectural.com)

6.5.LEMAY MİCHAUD MİMARLIK OFİSİ

Alain Lemay ve Viateur Michaud 1979 yılında bir araya gelerek, Kanada'nın ve dünyanın pek çok yerinde yüzlerce müşteriye hizmet verecek bir firma olan LEMAYMICHAUD'u kurmuştur.(Şekil 6.29.)

Şekil 6.29. Lemaymichaud Ofisi (www.mimdap.org)

Quebec'in en büyük mimarlık ve tasarım firmalarından biri olan 63 çalışanlı LEMAYMICHAUD'un biri Quebec City, diğeri Montreal'de olmak üzere iki ofisi bulunmaktadır.(www.mimdap.org)

6.5.1.QUEBEC CITY OFİSİ

1989’da Lemaymichaud 1906’da Quebec City’nin eski limanında Montreal Bankası için inşa edilmiş olan, terkedilmiş bir binayı alarak, 20 yıl sonra, 2009’da daha geniş bir ekip ve daha farklı ihtiyaçlarla genişletilip, güncelleştirilmesini sağlamıştır.(Şekil 6.30.),(Şekil 6.31)

Şekil 6.30. Çatı güçlendirmesi sonrası yeni görünüm.(www.mimdap.org)

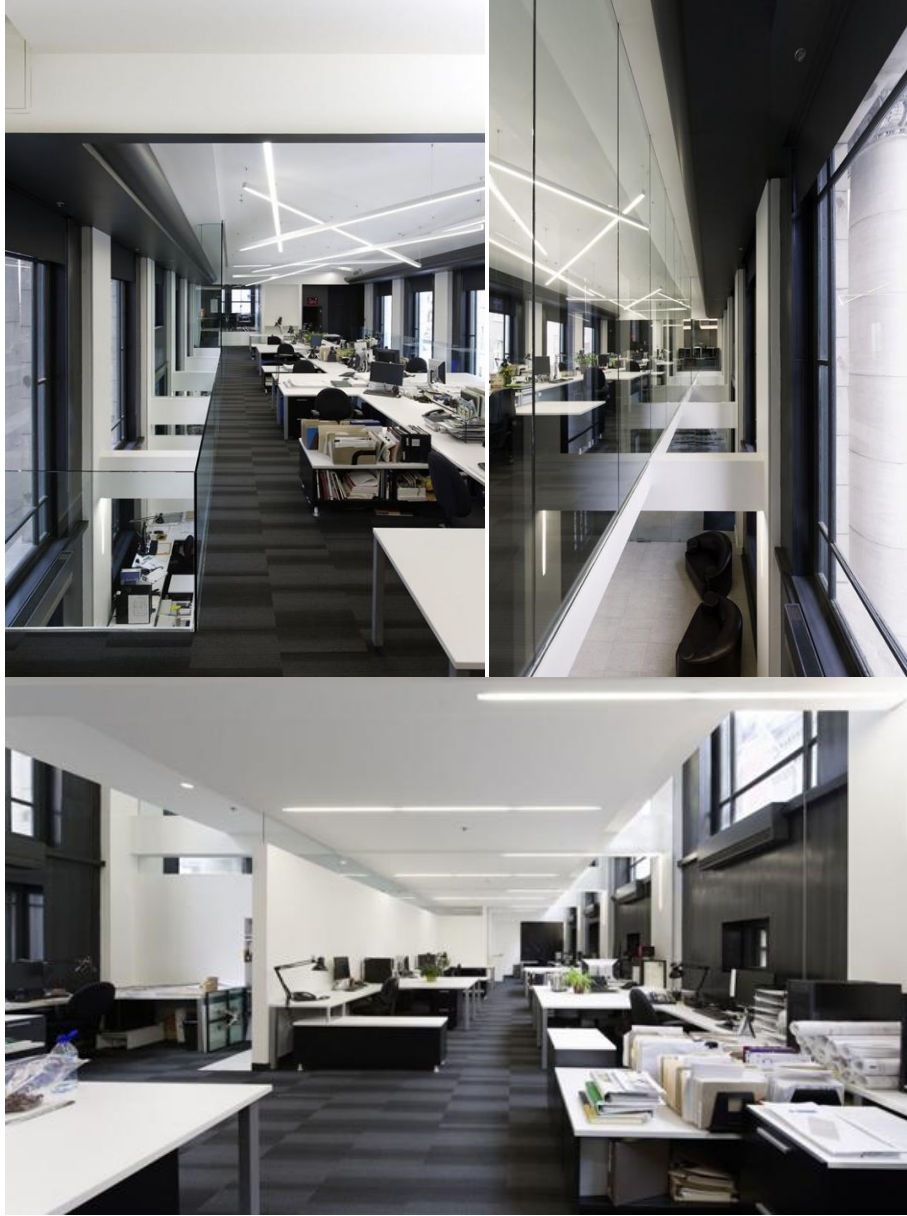
Şekil 6.31. Çatı güçlendirmesi sonrası çatıdan detay görünümü.(www.mimdap.org)

Bina kabuğu içinde yapılacak genişleme için 9 metre yüksekliğindeki tek katlı binanın yüksekliği kullanılarak, bir asma kat inşa edilmiş, dinlenme, toplantı ve yaratıcılık için harika bir mekan olan çatı katına dnştrlmştir. Bu girişim, binanın kullanılabilir alanını neredeyse iki katına çıkarmıştır. (www.mimdap.org) (şekil 6.32.)

şekil 6.32. Toplantı salonu (www.mimdap.org)

Lemaymichaud ekibi, birbirinin üzerinde iki stüdyo yaratmıştır. Bunlardan biri, binanın doğasına saygı gösterirken, tüm ekibin mekanın kalitesinden faydalanmasını sağlayacak asma kat, yan duvarlardan ayrılarak içerideki bol miktardaki gün işiğını her iki stüdyoya da ulaştırarak binanın mimari kalitesinin ortaya çıkması sağlanmıştır. (www.mimdap.org) (şekil 6.33.)

Şekil 6.33. Asma kat ve ofis bölümü detayı (www.mimdap.org)

6.5.2.MONTREAL OFİSİ

Montreal ofisinin Quebec City ofisiyle ortak özelliği, her ikisinin de kimsenin istemediği tarihi binalara yerleşmiş olmalarıdır. 742 William'da, Le Local restoranının hemen yanındaki bir antrepoda firmanın Montreal şubesi şekillenmiştir.(www.mimdap.org) (Şekil 6.34.)

Şekil 6.34. Montreal Ofisi Detayı (www.mimdap.org)

Montreal ofisini de yöneten Michaud, “camsız bir antrepo olan 742 William’ın, içerisindeki avlu ve peyzajla büyüsunü koruduk. Buna rağmen, ne müthiş bir mekan, diye düşündüm. Bizim için mekan temel bir gerekliliktir” açıklamasını yapıyor.

Buradaki zorluk ise eski binanın içine bir tutam modernlik katmak olmuş. Lemaymichaud mimarları, burayı benzersiz bir mekana dönüştürmek için, mevcut mekan ve onun kısıtlamalarından sonuna kadar faydalanmışlardır.

Binanın bir bölümünü yer altına doğru 1.52 metre kadar kazıp zeminin bir kısmını 90 cm yükselterek, desteğe ihtiyaç duymadan kapalı bir alan elde edilmiş, ayrıca duş ve bir ısıtma sistemi ekleyerek yalıtımı arttırılmış, içeriyi doğal olarak aydınlatma sağlanmış ve alandaki malzemelerin bir kısmını yenilenerek birkaç mobilya eklenmiştir (Şekil 6.35.), (Şekil 6.36.)

Şekil 6.35. Lobi bölümünden detay (www.mimdap.org)

Şekil 6.36. Koridorlardan detay (www.mimdap.org)

Sonuç olarak kendiliğinden ilginç olan mekânın bu karakteri korunarak hacim ortaya çıkarılmıştır. Böylelikle Lemaymichaud ofisleri şirketi ve müşterilerini yansıtan konsepti ile sade ancak zarif, sofistike ancak kibirli olmayan, fakat insani olarak özetlenmektedir. (www.mimdap.org)

6.6. NOVAN & VESSON MİMARLIK OFİSİ

Stüdyo, mimar Faustino Rodríguez'in A Coruña kentinin genişletilmesi sırasında, 1899 yılında tasarladığı ilk binanın ikinci katında yer almaktadır.(Şekil 6.37.)

Şekil 6.37. Binanın cephe görüntüsü (www.mimdap.org)

Projede amaç, eski evi, yaratıcılık, meditasyon ve mimarlık çalışmaları yapılacak bir stüdyo haline dönüştürerek, büyük proje üretimlerinin değil, fikirlerin üretildiği bir mekan yaratmak, aynı zamanda çeşitli sosyal ve kültürel olayların kutlanabileceği ya da geçici sergilerin yapılacağı bir mekan haline getirmektir (Şekil 6.38.)

Şekil 6.38. Çalışma alanı.(www.mimdap.org)

Ev, metrekare olarak çok büyük olmasa da, çok bölüme ayrılmış, o nedenle bazı mekanlar kullanılmamaktadır.3,2 metre tavan yüksekliğindeki odalar, beton arka bahçe, iki pencerele bir cephe ve bir galeri de dairede fark edilen ilk noktalardır.(Şekil 6.39.), (Şekil 6.40.)

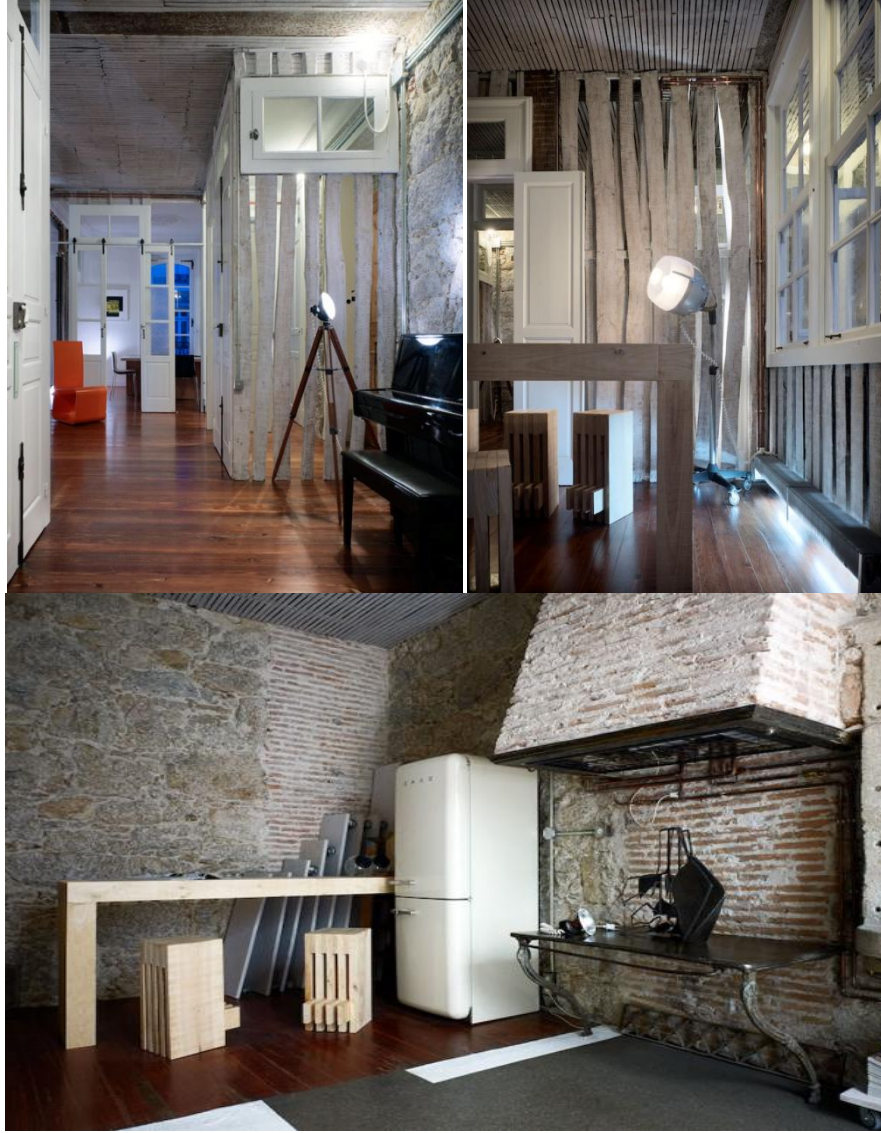

Şekil 6.39. Açık ofis alanı (www.mimdap.org)

Şekil 6.40. Duvar ve tavan detayı.(www.mimdap.org)

Dönüşüm sürecinde ,orijinal çamdan yapılmış olan ahşap zemin, temizlenmesi için hafifçe cilalanmış, doğal görünümünü bozmamak için ise mat vernikle korunmuştur.Orijinal alçı tavan, mevcut desenleri korunarak, mümkün olduğu yerlerde rehabilite edilmiş,rehabilitasyonun mümkün olmadığı noktalarda ise ince ahşapla desteklenmiş, iç ve dış mobilyalar oldukça iyi durumda bulunduğundan sadece tamir edilip boyanmıştır.Orijinal metal tesisat, iyi bir boyama işlemi sonrasında yeniden ortaya çıkarılmıştır.(Şekil 6.41.)

Şekil 6.41. Yapıya ait taş duvarlar ve ahşap bölmeler.(www.mimdap.org)

Ceviz ağacından yapılmış giriş kapısı sadece temizlenip özel bir boya kullanılarak boyanmış, eski halinde, bölmeler tavana ve zemine vidalarla tutturulmuş ahşap panolarla ayrılmış ve küçük panolardan meydana gelen destekleyici plaster ile kaplanmıştır. Bu panolar oldukça kötü durumda oldukları için, yapı sistemi tekrar gözden geçirilip temizlendikten sonra bir kat beyaz boya ile tamamlanmıştır. Işıklar, mekanizmalar, kapı kolları, işaretler, viniller, kitaplıklar vb tüm mobilyalar tasarlanmıştır. Sonuç, bir mekanın, çalışmak ve eğlenmek için yeni bir mekana dönüştürülmesi sağlanmıştır.(www.mimdap.org) (Şekil 6.42.), (Şekil 6.43.)

Şekil 6.42. Bölmelendirilmiş yeni alanlar.(www.mimdap.org)

Şekil 6.43. Kapı ve bölücü detaylar.(www.mimdap.org)

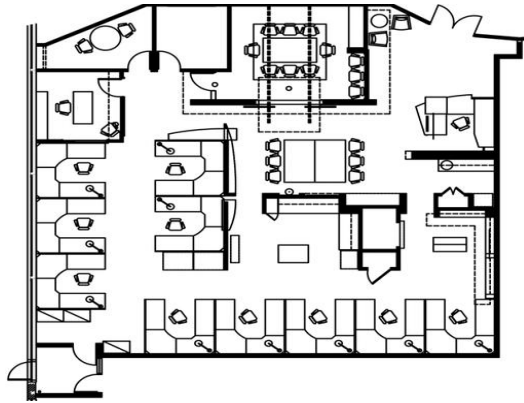
6.7.GRİNELL DEPOSU

Proje Charlotte, Kuzey Carolina da bir depo olan bina ofis olarak yeniden tasarlanmış, 4.000 metrekare alan içinde program uygun bir ana konferans salonu, ana ofis, personel stüdyo çalışma alanları, tasarım kütüphanesi, mutfak, örnek çalışma alanı, sunum odası, iki özel konferans odası bulunan alana daha fazla stüdyo ve çalışma alanları yerleştirilmiştir.(Şekil 6.44.)

Şekil 6.44. Yapıya ait dış cephe görüntüsü.(www.arhitectural.com)

Projede, mevcut yapı iskeletine yabancı olacak yeni bir iç tasarım, kullanılmadan alanı modern bir şekilde dönüştürerek, eski sulama deposu anlayışını yansıtmak için ağır ve basit malzemeler kullanılmıştır.(Şekil 6.45.)

Şekil 6.45. Plan şeması.(www.arhitectural.com)

Bu malzemeler arasında elik, ahşap, dışı astar boyalı boş metal çerçeveler ve beton tuğlalar yer almaktadır. Yoğun rustik boyalı alçıpan, endüstriyel metal aramatürler ve çıplak beton zemin tüm bu projenin dinamik mekansal niteliklerine büyük ölçüde katkı sağlamaktadır.

Ana konferans salonunda kinetik geri çekilebilir kapı sistemi, tavana elik plakalar ile birlikte tutturulmuş ve özel imalat olarak yapılmıştır.(Şekil 6.46.)

Şekil 6.46. Toplantı alanı sürgü kapı detayı(www.arhitectural.com)

Konferans salonu masaları da tasarım bütünlüğü için özel olarak tasarlanmış ve üretilmiştir.(www.arhitecrural.com)

7.DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Sosyo-kültürel ve ekonomik değişimlere bağlı olarak, işlevsel ömürlerini tamamlamış olan binaların, güncel mekansal ihtiyaçların karşılanabileceği şekilde “yeniden işlevlendirilmesi”, alternatif bir yapı üretim süreci olarak değerlendirilmektedir.

Mevcut yapıya orijinal işlevinin dışında yeni bir işlev vermenin başarısı, öncelikle yapının mekansal kurgusunun ve buna bağlı potansiyel özelliklerinin, yapının kendi zamanı ve günümüz değerleriyle tartılıp, yeniden yorumlanmasında ortaya çıkmaktadır.

Her yapı, yapıldığı zaman diliminden maksimum kullanımı sağlayarak karşı karşıya kaldığı gereksinim düzeyine bir takım işlevleri ortaya koyarak hizmet etmektedir. Değişim hızının önüne geçilemediği göz önüne alındığında, yapıların özgün işlevlerini kaybetmeleri ve kimliklerini kaybetmeden ya bazı düzenlemeler ile aynı işlevini devam ettirmesi ya da başka amaçlara hizmet etmeleri olasıdır. Mimari anlamda yapının ‘anı’sının korunduğu düzenlemeler ve değerlendirmeler her zaman esas olmalıdır.

Değerlendirme çalışmasına başlanmadan önce öncelikle fayda-maliyet ve fayda-değer analizleri yapılmalıdır. Değerlendirmenin profesyonel hizmet adamları tarafından yapılması ve kamu yararı doğrultusunda değerlendirilmesi gerekir. Yapılan değerlendirme çalışması, toplumun isteklerine ve ihtiyaçlarına da cevap verebilir olmalıdır.

Yapı topluma hizmet ettiği sürece etkinliğini korur ve bu uğurda birçok aşamadan geçerek insan zihnindeki yerini alır. Toplum işlevini yitiren, fiziksel eskimeye uğrayan, dinsel, kültürel, sosyal vb. kullanımları farklılaşmış yapıların kent kurgusu içindeki yerini belirler.

Yok eder-tahrip eder ya da varlığının sürmesini sağlar. Ancak geçen zaman boyunca korunması-yaşatılması gereken yapıların kültürel ve tarihsel miras olarak korunması gerekli makamlarca farkında olunması gereken bir konudur.

İşlevin sadece yapı ile uyumu değil, bunun yanı sıra çevre ile uyumu da doğru saptanmalıdır.

Yeniden değerlendirme çalışması ile yapı ve çevresi her yönüyle analiz edilmeli, yapım sisteminin-mevcut konstrüksiyonun tespitinin doğru yapılması, maliyet araştırılmasının yapının o günkü durumuna göre yapılması, herhangi bir ekleme söz konusu ise bunun mevcut strüktür-malzeme ile uyumu yapılması danışmanlar ve uzmanlar dahilinde gerçekleştirilmelidir

Yapılar yapılan analiz çalışmalarına ve işlev alternatiflerine rağmen yapı ve çevresi yeniden değerlendirmeyi kabul etmiyor ise bu durumda yapı adeta açık bir müze gibi düşünülebilir. Kullanımı bu şekilde sağlanabilir.

Türkiye’de ve özellikle yeniden işlevlendirmeye uygun en çok tarihî yapının bulunduğu İstanbul’da görülen en büyük sorun, Batı’da geliştirilen koruma ve yeniden işlevlendirme kuramlarının birebir kopyalanıp uygulanmaya çalışılmasıdır. Hâlbuki Türkiye’deki koruma pratiği, mevcut duruma uygun bir model geliştirmek ve bunu uygulamaktadır. Tarihî bir yapının üzerinde bulunduğu topraktan yarar sağlamaya yönelik projeleri önleyen, yapının kendisinden yararlanma çabasını destekleyen, kuramın pratikle olabildiğince örtüştüğü ve proje ekibinin araştırma aşamasından uygulamanın bitişine kadar yapıyla birebir ilişkide olduğu bir model geliştirilmelidir.

Tez kapsamında incelenen ve yeniden işlevlendirilen yapıların tamamına yakın bölümünde yapılan müdahalelerde, mevcut plan yapısının kurgusu çok fazla değişmemiştir. Korunan yapılarda ofis yapılan binaların çoğu, ele alınan mimarlık ekibi tarafından orijinal dokuya zarar vermeden yapılmıştır.

Ancak, bazı yapılarda Norm Mimarlık örneğinde olduğu gibi, Anıtlar Kurulunun verdiği kararlara doğrultusunda dış cepheye fazla müdahale yapılamamıştır. Alınan karar doğrultusunda binaya dış müdahale yapılamamış, dolayısıyla dış görüntüsü ile çok fazla dikkat çekmemekte ve eski yapı olduğu izlenimi desteklenmektedir.

Yabancı ülkelerdeki örnekler incelendiğinde ülkemizdekine göre yapıların daha çok korunduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, ülkemizde de bu gibi projelerin sayısının giderek artması sevindiricidir.

8.KAYNAKLAR

Ahunbay Z (2006), *Tarihi Çevre Koruma ve restorasyon*, YEM Yayınları, İstanbul

Akbelge C (2004), *Haliç ve Çevresinde Yeniden İşlevlendirilen Sanayi Yapılarının Çevre Halkla Etkileşimi Bağlamında İncelenmesi ve Silahtarağa Elektrik Santrali İçin Öneriler*, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ,Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Akpolat M,S (1991), *Fransız Asıllı Levanten Mimar Alexandre Vallauray*, Doktora Tezi, H.Ü, Ankara

Altınoluk Ü (1991 a), *Eski Binalar Yeni Fonksiyonlar*, YEM Yayınları, İstanbul

Altınoluk Ü (1998 b), *Binaların Yeniden Kullanımı*, YEM Yayınları, İstanbul

Altınoluk Ü (1999 c), *Binaların Yeniden Kullanımı, Program-Tasarım Uygulama-Kullanım*, YEM Yayınları, İstanbul.

Arabacıoğlu P, Aydemir I, (2007), *Binaların Yeniden İşlevlendirilmesi*, Cilt 4,Sayı4 ,www.megaron.yıldız.edu.tr.

Arcan E,F (1992), *Mimari Tasarıma Yaklaşım-1* ,Y.T.Ü Mimarlık Fakültesi, İstanbul

Asiliskender B , *Koruma-Yaşatma Anıt Kavramı, Kimliğin Sürekliliği ve Değişimi: Gevher Nesibe Deneyimi*, Mimarlık Dergisi, 322

Aydın D, Okuyucu Ş,E,(2009) *Yeniden Kullanıma Adaptasyon ve Sosyo-Kültürel Sürdürülebilirlik Bağlamında Afyonkarahisar Millet Hamamının Değerlendirilmesi*, Cilt 4,Sayı 1, www.megaron.yıldız.edu.tr.

Aydınlı S (1993), *Mimarlıkta Estetik Değerler*, İ.T.Ü Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul

Burden E (2004), *Illustrated Dictionary of Architectural Preservation: Restoration, Renovation, Rehabilitation, Reuse*, McGraw-Hill Press, New York

Cantacuzino S (1976), *New Uses For Old Buildings*, The Architectural Press Ltd, London

Dinçer K (1998), *Belgeli Konaklama Tesisinin Gereksiniminin Karşılmasında Otel Olarak Yeniden Kullanılacak Eski Yapıların Seçimi İçin Bir Yöntem Önerisi*, Doktora Tezi, Y.T.Ü, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Eco U (2006), *İşlev Ve Gösterge Göstergebilim Açısından Mimari*

Feilden M (1994), *Conservation Of Historical Buildings, Formerly Director International Centre of the Study of Preservation and Restoration of Cultural Property*. Rome

Göçer P,Ö (2003), *Devingen Toplum Esnek Mekan İster*, Arredamento Mimarlık 2003/02, 80-83

Highfield D (1991), *The Construction of New Buildings Behind Historic Facades*, Spoon, London

Kalpıklı Ü (1990), *Mimarlık Göstergebilim ilişkileri / Mimarlıkta İletişim Yolları Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü, İstanbul

Karapınar M (1997), *Çevre İhtiyaç Programı Verilerinin Mimari Tasarıma Etkisi Üzerine bir Değerlendirme*, İ.T.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Kaşlı B (2009), *İstanbul'da Yeniden İşlevlendirilen Korumaya Değer Endüstri Yapıları Ve İç Mekan Müdahaleleri: Santralistanbul Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü., İstanbul

Kuban D (1980 a), *Mimarlık Kavramları; Tarihsel Perspektif İçinde Mimarlığın Kuramsal Sözlüğüne Giriş*, YEM Yayınları, İstanbul

Kuban D (1984 b), *Çağdaş Koruma, Tasarım ve Planlama İlişkilerine Kuramsal bir Yaklaşma*, Mimarlık, 3-4, 3-5

Kuban D (2000 c), *Tarihi Çevre Korumanın Mimarlık Boyutu: Kavram ve Uygulama*, YEM Yayınları, İstanbul

- Kuban D (2002 d), *The nature of selection*, “*International Symposium on Conservation of the 20th Century Architectural Heritage*, İstanbul May-18, April-18
- Mesutoğlu Z (1995), *U Tanyeli ile Söyleşi*, *Arredamento Mimarlık*, Sayı 74, S 64-69
- Öter A,H (1996), *Kullanımdışı Kalmış Binaların Dönüştürülmesi Sorununa İlişkin Bir Deneme*, Yüksek Lisan Tezi, İ.T.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Özel B (2006), *Eski Yapıların Yeni İşlevle Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Y.T.Ü, İstanbul
- Pekol B (2010), *İstanbul’da Yeni İşlevlerle Kullanılan, Tarihi Yapıların Üslup Sorunsalı*, Doktora Tezi, İ.T.Ü., İstanbul
- Selçuk M (2006), *Binaların Yeniden İşlevlendirilmesinde Mekansal Kurgunun Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, S.Ü., Konya
- Yaldız E (2003), *Konya’daki Medrese Yapılarının Yeniden Kullanım Koşullarına Göre Değerlendirilmesi*, S.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya
- Yapı (2009), DDB Bürosu Sayı 335, syf 102-107
- Yıldırım D (1999), *Anıtsal Binalardaki İşlev Değişikliklerinden Doğacak Müdahalelerin Yapısal Çevre Olarak İncelenmesi, Ve Ayazağa Kasırları Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü., İstanbul.

İnternet Kaynakları

- < www.arkitera.com> Erişim tarihi: 25 Kasım 2012
- <www.architectural.com > Erişim Tarihi:17 Ekim 2012
- <www.autoban212.com> Erişim Tarihi : 05 Ocak 2013
- <www.borusancontemporary.com> Erişim Tarihi: 16 Mart 2013
- <www.değişti.com> Erişim Tarihi: 22 Nisan 2013
- <www.emo.org.tr> Erişim Tarihi: 16 Aralık 2012
- <www.hurriyet.com.tr> Erişim Tarihi: 05 Aralık 2012

<www.mimarlıkmüzesi.org> Erişim Tarihi : 30 Nisan 2013

<www.megaron.yıldız.edu.tr> Erişim Tarihi: 09 Şubat 2013

<www.mimdap.org> Erişim Tarihi : 14 Ekim 2012

<www.restoraturk.com> Erişim Tarihi: 24 Eylül 2012

<www.renovanews.com> Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2013

9.ÖZGEÇMİŞ

Doğum Tarihi: 29.09.1983

Doğum Yeri: Şanlıurfa

Lise: 1998-2001 Şanlıurfa Anadolu Lisesi

Lisans: 2002-2007 Yeditepe Üniversitesi

Yüksek Lisans: 2011-2013 Haliç Üniversitesi

Çalıştığı Kurumlar: 2007-2008 1900 dor Mimarlık

2008-2009 Persan Tekstil

2009-2010 Sahne Mobilya

2011-2012 Menekşe Tasarım